

ДНЕВНИКЪ

(СТЕНОГРАФИЧЕСКИ)

НА

VIII^{то} ОБИКНОВЕННО НАРОДНО СЪБРАНИЕ,

(ВТОРА РЕДОВНА СЕСИЯ).

XVI заседание, Срѣда, 15-й Ноемврий, 1895 година.

(Отворено въ 2 часа послѣ пладнѣ, подъ прѣдсѣдателството на прѣдсѣдателя г-нъ Теодоръ Теодоровъ.)

Прѣдсѣдателъ: (Звъни.) Засѣданието се отваря. Г-нъ Секретарь ще прочете списъка на г-да прѣдставителитѣ, за да се види, кой присѣдствува и кой отсъствува въ днешното засѣдание.

Секретарь Ал. П. Ангеловъ: (Чете списъкътъ). Отсъствуватъ г-да прѣдставителитѣ: Ангелъ Поповъ, Гаврилъ Б. Неновичъ, Георги С. Бръчковъ, Георги Юруковъ, Д-ръ Д. Молловъ, Дим. М. Яблански, Ев. Георгиевъ, Иванъ Сребърниковъ, Маринъ Стоиловъ, Нони Киселковъ, Н. Мариновъ, Петръ Гузельски, Петръ Горановъ, Стоянъ Петковъ, Тодоръ Табаковъ, Хаджи Ангелъ Йоцевъ, Хаджи Яхъ Юмеровъ, Янко Сакъзовъ, Димитръ Сжеловъ, Илия Щърбановъ и Филипъ Атанасовъ.

Прѣдсѣдателъ: Отъ общото число на г-да народнитѣ прѣдставители, отсъствуватъ 21 души, има слѣдователно, нужното число прѣдставители, за да се счете засѣданието за законно и да се пристъпи къмъ разглеждане на положенитѣ на дневенъ редъ въпроси. Прѣди това обаче г-нъ Секретарь Козаровъ ще прочете съкратения протоколъ отъ минжлото засѣдание.

Секретарь Ник. Козаровъ: (Чете съкратения протоколъ отъ XV-то засѣдание.)

Прѣдсѣдателъ: Има ли нѣкой да направи забѣлжка върху съдържанието на прочетения съкратенъ протоколъ отъ минжлото засѣдание? Никой неиска думата. Понеже никой неиска думата, ще положъ на гласуване прочетения съкратенъ протоколъ. Ония отъ г-да прѣдставителитѣ, които

приематъ за вѣренъ и точенъ прочения съкратенъ протоколъ, да си вдигнатъ рѣцѣтъ. (Болшинство.) Приема се

На дневенъ редъ за днешното засѣдание имаме слѣдующитѣ въпроси:

I Докладъ на анкетната коммисия по Конушкия изборъ;

II Първо четение на законопроектитѣ: 1) за кръчмарството и публичното пиянство; 2) за пощенската спестовна касса; 3) за лотарийтъ; 4) прѣдложение по изиѣнението и допълнението на закона за берийтъ (акциза) върху питиетата; 5) за санитарно-ветеринарната полиция; 6) за застраховане земнитѣ произведения отъ градобитниа; 7) за допълнение закона за наслѣдството и 8) прѣдложение относително възлаганieto на Министерството на Финанситѣ прилаганieto закона за подобръние положението на поборницитѣ.

III Докладъ отъ коммисията по проектоправилника за вътрѣшния редъ на Народното Събрание.

IV Докладъ отъ коммисията по прѣгледвание и провѣряване пенсийтъ, отпускани отъ бившитѣ Народни Събрания до 18 Май 1894 година.

V Избиране коммисия за прѣгледвание сметкитѣ на първата редовна сессия отъ VIII-то Обикновено Нар. Събрание.

VI Прѣдложение отъ Йови Воденчаровъ относително начинътъ по който коммисиятъ да се събиратъ редовно на засѣдания.

На първо мѣсто, въ дневния редъ, стои доклада на анкетната коммисия по Конушкия изборъ. Г-нъ докладчикъ

Велчо Велчевъ има думата. (Гласове: Нѣма го.) Тогава г-нъ Московъ има думата, (Гласове: Нѣма и него.) г-нъ Савовъ. (Мих. Савовъ: Не е у менъ докладътъ.) Тогава трѣбва да пристѣпимъ къмъ втория въпросъ отъ дневния редъ, а именно, първо четение на законопроекта за кръчмарството и публичното пиянство. Но понеже г-нъ Министрътъ на Търговията и Земледѣлието отсъствува, а е тукъ г-нъ Министрътъ на общитѣ Сгради Пѣтищата и Съобщенията, то ще пристѣпимъ къмъ първото четение на законопроекта за пощенската спестовна каса.

Г-нъ Секретарьтъ Ал. П. Ангеловъ ще прочете тоя законопроектъ.

Дамянъ Цековъ: Протокола отъ по-минѣлото заседание е готовъ.

Прѣдсѣдателъ: Ще остане да се чете въ идущето заседание.

Секретарь Ал. П. Ангеловъ: Желаете ли да се четѣтъ мотивитѣ или само законопроекта? (Гласове: Да се прочетѣтъ.) Г-нъ Министра на Общитѣ Сгради, Пѣтищата и Съобщенията, съ писмо подъ № 19913, е внесълъ въ Нар. Събрание законопроектъ за пощенскитѣ спестовни каси съ слѣдующитѣ мотиви: (Чете).

„Изложение на мотивитѣ

по законопроекта за пощенската спестовна каса.

Въ I редовна сессия на IV-то обикновено Народно Събрание прѣзъ 1884 год. е билъ внесенъ Законопроектъ за създаване Пощенска Спестовна Каса, който е билъ приетъ въ сжщата сессия на 14-й Януарий 1885 год. и утвърденъ съ Указъ отъ 20-й сжщия подъ № 2.

Въ чл. 18-й на утвърдения Законъ се казва, че за изпълнението му ще се изработи особенъ правилникъ, както това става въобще, и на тогавашната Главна Дирекция на Пошитѣ и Телеграфитѣ се е възложило да приготви този правилникъ, обаче вслѣдствие настѣпналитѣ събития къмъ есента на 1885 год. приложението на тоя законъ е било отложено за по-късно, нъ и прѣзъ слѣдующата 1886 год. работитѣ не сж способствували за това прилагане.

Въ края на 1887 год. е билъ приготвенъ проекта за правилникъ по френската система за спестовнитѣ каси, и е билъ представенъ на Финансовото Министерство за разглеждане, съ молба да се назначи една коммисия съ участието на единъ чиновникъ отъ Българската Народна Банка, която коммисия да се произнесе за приспособлението му и, ако намѣри за нужно, да посочи на нѣкои измѣнения и допълнения.

Понеже Закона не съдържа освенъ, въ твърдѣ ограниченъ размѣръ, началата за проектираната каса, станжло е нужна отпослѣ да се прѣдвиди въ правилника по какъвъ начинъ ще трѣбва да ставатъ влоговетѣ и исплащанията, а тъй сжщо и други принципиални въпроси, които нехармонизиратъ съ нашето държавно счетоводство, слѣдователно появили сж се нѣкои и други сжществени мжчнотии за прилагането му въ дѣйствие, нѣкои отъ които сж били слѣдующитѣ:

1) Споредъ чл. 6-й отъ Закона лихвата по 4%, която е слѣдвало да се дава на вложителитѣ, почва да се счита отъ всѣко 1 или 16 число на мѣсеца, тогава когато споредъ предшествоващия чл. 5-й Българската Народна Банка ще заплаща слѣдуюмата се лихва по 4½% на внесения капиталъ, разбира се, отъ датата на внасянето.

Отъ горното слѣдва, че за сумми вложени на 14 и 15 число лихвитѣ почватъ отъ 16 число тогава, когато въ сжщностъ суммитѣ не сж още внесени въ Банката, слѣдователно касата ще плаща лихви безъ да получава такива отъ Банката.

2) Въ Закона понеже нигдѣ не се споменува, какъ ще ставатъ исплащанията, оказало се е въ послѣдствие, че или ще трѣбва да задържатъ станциитѣ известни сумми, като запасъ за исплащане на желающитѣ, слѣдователно капиталъ вложенъ, а не внесенъ въ Банката за оползотворение, или же да си служатъ станциитѣ съ държавнитѣ берии за посрѣщанieto на расхода, а подобно нѣщо като не е било прѣдвидено въ Закона, Финансовото Министерство се е въспротивило (писмо подъ № 38895 отъ 3-й Октомврий 1889 год.) и съ това се е усетило съвършено прилагането на законътъ въ дѣйствие. Освѣнъ това, въ сжщото си писмо Финансовото Министерство е казало, че изобщо намира както закона тъй и правилника за спестовнитѣ каси много сложни и не съгласни съ Закона за Отчетността по бюджета, а отъ друга страна понеже намѣрявало да устрои нѣкакви търговско-промишленни каси, които да служатъ за сжщата цѣль, то прилагането на законътъ за пощенскитѣ спестовни каси да се отложи за неопрѣдѣлено врѣме.

Независимо отъ горното, както закона, тъй и правилника за пощенскитѣ спестовни каси съдържатъ и други постановления, които сж наистина много сложни, обаче най-важното е, че самото Министерство на Финанситѣ се е произнесло категорически противъ приспособлението му, и това е сжщественната причина за неприлагането му въ дѣйствие, като се отстраняха сжществующитѣ мжчнотии.

Ползата, ако не и нуждата, отъ пощенската спестовна каса е неоспорима, като се сѣди отъ отзивитѣ за подписване акции на съставенитѣ на послѣдне разни търговски дружества, които, въпрочемъ, не даватъ възможностъ да взематъ участие и други като: разни работници и пр. лица съ ограничени срѣдства, които не сж въ състояние да купятъ изведѣждъ, или въ урѣченитѣ срокове, цѣли акции, слѣдователно Пощенската Спестовна Каса ще дава възможностъ на всички желающи да влагатъ своитѣ капитали, въ всяко врѣме, и главното сумми даже до 1 левъ. Ако не бѣха горѣизброенитѣ причини, които сж попрѣчили за да почне да дѣйствува пощенската спестовна каса, вѣроятно до сега, въ продължение на нѣколко години, биха се вложили значителни капитали и би се почувствувала най-нагледно ползата. Прочее, за да може да се уреди Пощенската Спестовна Каса по начинъ какъвто практиката изисква и въ съгласие съ сжществующитѣ наредби по държавната отчетностъ, стана нужна да се прѣработи закона отъ 1885 год. и понеже въ резултатъ се оказва, че не е възможно да се постигне желаемата цѣль само съ нѣкои допълнения и из-

мнения на тоя законъ, състави се проектъ за такъвъ законъ, който въ сѣщностъ по отношение на стария, съдържа слѣдующитѣ по важни постановления:

1) Чл. 5 отъ закона прѣдвижда, че лихвата почва отъ всѣко 1 или 16 число на мѣсеца слѣдъ датата на влога, а ще прѣстава отъ 1 или 16 число предшествующе датата на исплащанieto.

За да се добие практическый резултатъ, за който се спомена по-горѣ, въ чл. 6-й на проекта се предвижда, че лихвата почва слѣдъ 10 дни отъ датата на вложението, а прѣстава отъ датата на исплащанieto. Сроктъ 10 дни се взе за достатъченъ да се внесатъ влоговетѣ въ Българската Народна Банка за да почне да тече лихвата, а за исплатенитѣ обратно сумми нѣма нужда да се прѣкрятъ лихвитѣ имъ прѣждеврѣменно.

2) Чл. 9 отъ закона казва, че едно и сѣщо лице не може да притежава повече отъ една спестовна книжка, безъ да дава да се разбира да ли членовѣтѣ на едно и сѣщо семейство нѣматъ право да притежаватъ отдѣлни книжки. И наистина като се вземе въ внимание, че кассата ще прѣдставлява влагаище особено за малолѣтнитѣ, не може освѣнъ да се допустне правото на всѣки членъ отъ едно и сѣщо семейство да притежава собствена книжка, за това членъ 4 отъ проекта урежда тоя въпросъ.

3) Чл. 12 отъ закона постановява да се влагатъ въ Банката за смѣтка на вложителя суммитѣ, когато надминаватъ 2000 лева, безъ да се е взело въ внимание, че въ това врѣме, когато централното управление прави тоя прѣводъ въ Банката, вложителя може да истегли отъ нѣкоя станция отъ своя капиталъ, слѣдователно прѣведената сумма не ще отговаря на сѣщияското положение на текущата смѣтка на лицето, за чийто смѣтка става прѣвода. Тая мѣрка се е прѣдвидѣла съ цѣль да се не държатъ по-големии капитали въ кассата, обаче способътъ е непрактиченъ, затова въ проекта (чл. 8) е прѣдвидено да се неплаща лихва на притежателя до като не намали влога си до 2000 лева.

4) Алинея 3 на чл. 15 отъ закона предвижда срочни влогове, обаче, като се вземе прѣдъ видъ, че въ повечето случаи съ касситѣ ще боравятъ лица, които ще се нуждаятъ да могатъ да истеглятъ по нѣкога частъ отъ капитала си, намѣри се че е безцѣлно да се говори за срочни влогове, които впрочемъ не се различаватъ отъ текущитѣ както е това съ Банката, а между това създаватъ се редъ процедури да се държатъ разни белѣжки по партиднитѣ книги. За тая цѣль чл. 11 отъ проекта прѣдвижда, че влоговетѣ въ името на малолѣтни не могатъ да се истеглятъ безъ съгласието на родителитѣ или опекуна, слѣдователно сами по себе си ставатъ единъ видъ срочни било до пълнолѣтието на лицето, било до когато родителитѣ или опекуна намѣрятъ за възможно да дадѣтъ своето съгласие за истеглението на суммата или частъ отъ нея. При това сѣщия членъ прѣд-вижда, че това условие не се изисква за малолѣтнитѣ, които влагатъ за своя собствена смѣтка (като работници, слуги и пр.).

5) Чл. 12 отъ проекта е новъ и въ него сж прѣд-видени извѣстни срокове за исплащанията. Тия срокове се

прѣдвидѣха за да не е длѣжна кассата да държи мъртви капиталы, и да може своеврѣменно да удовлетворява исплащанията; не ще съмнѣние, обаче, че тия срокове не ще сж задлѣжителни тогава, когато поисканата сумма би било възможно да се исплати на вложителя.

6) Въ чл. 14 отъ проекта се прѣдвижда срокъ до 1-й Априлий всѣка година за прѣдставяние книжкитѣ въ която и да било телеграфо-почтенска станция за вписване лихвитѣ за истеклата година. Тоя срокъ се прѣдвижда за да може и управлението на кассата да си приключи годишнитѣ смѣтки, а не се намѣри за възможно иначе освѣнъ съ възлагане на самитѣ заинтересовани лица да се погрижватъ за своеврѣмното вписване на лихвитѣ въ книжкитѣ имъ.

7) Чл. 16 отъ проекта е новъ и заслужва да се каже нѣщо повече по него.

Споредъ чл. 3 отъ проекта, влаганието и исплащанieto сумми въ и отъ Почтенската Спестовна Касса ще става съ една и сѣща книжка прѣдъ всичкитѣ телеграфо-почтенски станции, слѣдователно нѣма да се водятъ партидни книги въ станциитѣ, защото за обратното би имало нужда отъ огроменъ персоналъ, а и самото развитие на кассата би било поставено на ограничена почва.

Веднажъ това прието, несъмнѣнно е че не може да се знае прѣдварително кой получателъ отъ коя станция би пожелалъ да вложи или да получава сумми, слѣдователно и нѣма възможность да се заповѣда на надлѣжната станция да задържи извѣстна частъ отъ исплатената сумма. Отъ друга страна, сѣщия членъ както и чл. 10 предвиждатъ, че книжката е необходима безусловно, било при влагание сумми било при истеглянието, защото единствено отъ нея се вижда какъвъ е кредита на вложителя, а отъ това слѣдва, че не можъ заочно да се спадне извѣстна сумма по смѣтката на длѣжника, безъ да се мине въ книжката му, защото въ минутата на спаданieto (въ централното управление на кассата) вложителя може да си е истеглилъ влога отъ нѣкоя станция.

Най сѣтъ, ако трѣбва да се налага запоръ направо въ централното управление, и то отъ своя страна да прави распорѣждения до всичкитѣ станции, ще излѣзе, че понеже въ всичкитѣ станции ще се получаватъ разни запрѣщения, то за исплащанieto на една сумма чиновника ще трѣбва да прави прѣдварително дълги и широки справки, да ли върху прѣдизвителя нѣма наложенъ запоръ или же, ако е наложенъ, да ли не е отмиенъ и пр. Освѣнъ това, явява се и въпросътъ: длѣжимата сумма съотвѣтствува ли на разности, които въ даденъ случай, се предизвикватъ съ телеграфическитѣ окръжни до всичкитѣ станции, които окръжни несъмнѣнно трѣбва да ставатъ за смѣтка на заинтересованитѣ лица?

Прѣдъ видъ на горѣизброенитѣ физически спѣнки и като се има прѣдъ видъ, че почтенската спестовна касса е предназначена за по бѣдното население, което ще стѣля може би послѣдний си залѣкъ за да влага въ кассата, явява се необходимо нуждно да се приеме щото на вложенитѣ сумми въ почтенската спестовна касса да се не позволява никакъвъ запоръ.

София, 18 Октоврий 1895 год.

„Законопроектъ

за пощенската спестовна каса.

Чл. 1. Учрѣждава се Пощенска Спестовна Каса обезпечена отъ Държавата и се поставя подъ надзора на Министра подъ вѣдомството на когото се намира Главната Дирекция на Пошитѣ и Телеграфитѣ, като прѣдставителъ на Държавата.

Чл. 2. Всѣкой може да влага сумми въ пощенската спестовна каса било за своя смѣтка, било за смѣтка на малолѣтни.

Най-малкий влогъ е единъ левъ, а най-голѣмий до 2000 лева. Дроби отъ левъ не се приематъ.

Дружествата за взаимно подпомагане и съ благотворителни цѣли могатъ да влагатъ до 5000 лева.

Влоговетѣ въ Пощенската Спестовна Каса се считатъ въ срѣбро, слѣдователно и исплащанията ставатъ въ сребро.

Чл. 3. При първата вноска се издава безплатно на името на вложителя, или, споредъ случая, на името на малолѣтний една спестовна книжка, съ която той може да продължава да влага или истегля влоговетѣ си чрѣзъ всичкитѣ телеграфо-пощенски станции, гдѣто е въведена службата за Пощенската Спестовна Каса.

Срѣщу всѣка вложена сумма надлѣжната станция облѣпва въ спестовната книжка спестовни марки на съотвѣтствующа стойностъ.

Спестовнитѣ марки се приготвяватъ както всичкитѣ държавни цѣнни книжа съ единична стойностъ, споредъ нуждитѣ на службата.

Всѣка изгубена спестовна книжка може да се замѣни съ нова, за която вложителя заплаща такса 1 левъ.

Чл. 4. Едно и сѣщо лице не може да притѣжава повече отъ една спестовна книжка; въ противенъ случай, за суммитѣ вложени по втора и по-слѣдующа книжки на името на сѣщото лице не се плаща никаква лихва.

Членоветѣ на едно семейство могатъ да иматъ всѣкой по отдѣлна книжка.

Чл. 5. Вложенитѣ капитали въ Пощенската Спестовна Каса се внасятъ отъ телеграфо-пощенскитѣ станции, чрѣзъ държавнитѣ ковчежничества и главни бирничества, въ Българската Народна Банка, която ги записва за смѣтка на Спестовната Каса и ѝ заплаща по $4\frac{1}{2}\%$ годишна лихва. Тази лихва се счита отъ деньтъ, когато се прѣдставятъ въ Банката надлѣжнитѣ квитанции за внесенитѣ сумми, а прѣстава отъ деньтъ на истегляването суммитѣ отъ Банката.

Чл. 6. На вложителятѣ се плаща отъ Пощенската Спестовна Каса по 4% годишна лихва за вложенитѣ имъ капитали. Тази лихва почва слѣдъ 10 дни отъ датата на влаганието, а прѣстава отъ деньтъ на исплащанието.

Разликата отъ $\frac{1}{2}\%$ между заплащаната отъ Българската Народна Банка лихва и оная заплащана на вложителятѣ отъ Пощенската Спестовна Каса, както и лихвата произтекающа отъ междуврѣмията предвидени въ I-а алинея на настоящия членъ, остава като запасенъ фондъ на касата, а слѣдъ ликвидиранието на послѣдната остава въ полза на държавното съкровище.

Чл. 7. Всѣка година на 31-й Декемврий припадающитѣ се лихви се прибавятъ къмъ капитала и производатъ тоже лихви.

Сумми по-малки отъ 1 левъ не производатъ лихви.

Чл. 8. За всѣка сумма, която било отъ влоговетѣ, било въ края на годината съ прибавенитѣ лихви, надмине 2000 лева принадлежнати на частно лице или 5000 лева принадлежнати на дружество, не се плаща никаква лихва до когато вложителя не намали капитала си въ размѣра опрѣдѣленъ въ чл. 2-й.

Всѣки вложитель, на когото капитала е достигналъ за купуване облигации издадени отъ държавата или Българската Народна Банка, може да поиска отъ Пощенската Спестовна Каса да купи за негова смѣтка една или повече облигации.

Чл. 9. Предвиденитѣ въ предидущитѣ чл. чл. 5 и 6 лихви могатъ да се увеличатъ или намалятъ само по законодателенъ редъ.

Чл. 10. Истегляването на вложенитѣ въ Пощенската Спестовна Каса сумми става по писмено заявление, подадено въ телеграфо-пощенската станция, гдѣто се иска исплащанieto и съ прѣдвявяване на спестовната книжка, въ която се вписва исплатената сумма.

Поисканитѣ за исплащане сумми биватъ винаги окръглени въ левове, освѣнъ въ случаетѣ, когато се иска ликвидиранието на цѣлата смѣтка и се прибавятъ слѣдующитѣ се лихви.

Чл. 11. Малолѣтнитѣ, за смѣтка на които сѣж вложени сумми отъ друго лице, не могатъ да истеглятъ тия сумми безъ съгласието на родителитѣ или опекунитѣ си.

За малолѣтни, които самостоятелно си влагатъ сумми, това условие не се изисква.

Чл. 12. Поискване на всѣкаква сумма отъ едно и сѣщо лице може да стане само веднѣжъ въ продължение на 5 дни, а исплащанieto става по слѣдующитѣ срокове: Веднага при поискването за сумми до 50 лева;

10 дни за сумми до 100 лева;

20 " " " " 200 "

30 " " " " 500 "

45 " " " " 1000 " и

60 " " " " повече отъ 1000 лева.

Горнитѣ срокове могатъ да се измѣняватъ само по рѣшението на Административний Сѣвѣтъ при Главната Дирекция на Пошитѣ и Телеграфитѣ.

Чл. 13. Исплащанieto на поисканитѣ влогове става отъ всичкитѣ сумми, съ които телеграфо-пощенскитѣ станции располагатъ и полученитѣ расписки се внасятъ въ държавнитѣ ковчежничества и главни бирничества вмѣсто пари.

Чл. 14. Въ началото на всѣка година, притежателятѣ на спестовни книжки сѣж длѣжни да ги представятъ въ най-близката телеграфо-пощенска станция за да се прѣсмѣтнатъ и запишатъ лихвитѣ за истеклата година.

Вписанитѣ лихви се окръгляватъ винаги съ 5 или 10 стотинки за въ полза на касата.

Непредставенитѣ до 1-й Априлий книжки за вписване на лихвитѣ се считатъ за просрочени и притежателятѣ имъ губятъ лихвитѣ за истеклата година.

Чл. 15. Ако въ продължение на 15 години отъ последната операция по книжката, било за внасяние и получаване сумми, или вписване на лихвитъ, притежателитъ или наследниците имъ не сж представили книжкитъ си за каквато и да е операция, управлението на кассата обнародва трикратно въ Държавенъ Вѣстникъ списъка на такива книжки и ако въ продължение на 6 мѣсеци отъ датата на последнѣето обнародване заинтересованитъ лица не потърсѣтъ суммитъ си, тия последнитъ оставатъ за въ полза на кассата.

Чл. 16. Върху суммитъ вложени въ пощенската спестовна каса не може да се налага никакъвъ запоръ.

Чл. 17. Всичкитъ книжа и документи, които се употребляватъ по службата за пощенската спестовна каса, се освобождаватъ отъ гербовъ сборъ.

Чл. 18. Слѣдъ истичанието на всѣки мѣсець Управлението на кассата съставя вѣдомость за извършенитъ прѣзъ мѣсеца операции, която вѣдомость се обнародва въ Държавенъ Вѣстникъ.

Операционната година на пощенската спестовна каса се счита отъ 1-й Януарий.

Слѣдъ истичанието на всѣка година Главний Директоръ на Пошитъ и Телеграфитъ представя на надлѣжний Министръ годишенъ отчетъ за положението на кассата, който отчетъ се обнародва въ Държавенъ Вѣстникъ.

Чл. 19. Подробноститъ по изпълнението на настоящий законъ се опрѣдѣлятъ въ особенъ правилникъ.

Чл. 20. Закона за Пощенската Спестовна Каса отъ 20-й Януарий 1885 година се отмѣнява.

Прѣдсѣдателъ: Има ли нѣкой да иска думата?

Христо Тодоровъ: Г-да, азъ ще обърнѣ вниманието ви върху една формалность, не толкова сжществена. Законитъ се внасятъ у насъ, споредъ Конституцията, или отъ надлежния Министръ, или отъ народното прѣдставителство по надлеженъ редъ. Ние сме виждали, па и така прѣдписва Конституцията, че всичкитъ законопроекти, които се внасятъ въ Народното Сѣбрание, трѣбва да бѣдѣтъ подписани отъ надлежния Министръ. Тукъ обаче ние виждаме, че нито мотивитъ, нито законътъ сж подписани отъ надлѣжния Министръ, и не се знае дали и тоя случай не е такъвъ, какъвто е случая съ законопроекта за опълченцитъ. Прочее азъ много се съмнявамъ да ли това не е работа на Директора на Пошитъ, или пъкъ на нѣкое частно лице. Това трѣбва да се обясни, понеже споредъ Конституцията, единъ законопроектъ може да се внесе, или само отъ надлежния Министръ и подписанъ отъ него, или пакъ отъ единъ народенъ прѣдставител по подписанъ и отъ нужното число депутати.

Прѣдсѣдателъ: Г-нъ Тодоровъ пита, дали е подписанъ законопроектъ отъ г-на Министра. Указа, законопроекта, мотивитъ и всичкитъ книжа сж подписани отъ надлежния Министръ, само че при напечатванието на законопроекта е пропуснато това. Желаетъ ли Народното Сѣбрание да се прати на комисията? (Гласове: Желаетъ.)

Ат. Краевъ: По-напрѣдъ се гласува по принципъ законопроекта и послѣ се испраща на комисията.

Христо Топузановъ: Най-напрѣдъ трѣбва да се гласува: приема ли се по принципъ законопроекта или не, че послѣ за прѣданието му въ надлѣжната комисия.

Прѣдсѣдателъ: Полагамъ на гласуване прѣдложението на г-на Краева, за приемане законопроекта по принципъ и послѣ да се испрати на комисията.

Ат. Краевъ: Азъ не правѣ прѣдложение. Азъ казахъ, че трѣбва да се гласува по-напрѣдъ за приемането на законопроекта по принципъ, на тогава и да се испрати на комисията.

Прѣдсѣдателъ: Моля, ония отъ г-да народни прѣдставители, които приематъ по принципъ прочетения законопроектъ за пощенскитъ спестовни каси и да се прати на надлѣжната комисия, да си вдигнатъ рѣцитъ. (Болшинство) Приема се.

На дневенъ редъ слѣдъ това иде: първо четение на законопроекта за кръчмарството и публичното пиянство. (Гласове: Нѣма г-на Министра на Финанситъ.)

Министръ Мих. Ив. Маджаровъ: Азъ мисля, че е достатъчно когато има единъ министръ въ Сѣбранието, за да може да се разискватъ законопроектитъ положени на дневенъ редъ. Въ нашата Конституция не е казано, че непременно еди-кой Министръ трѣбва да присѣтствува въ засѣданието.

Достатъчно е да присѣтствува който и да е отъ г-да министритъ, за да се разискватъ законопроектитъ. Азъ съмъ готовъ да дамъ обяснения, ако стане нужда. Освѣнъ това г-нъ Министръ Гешевъ ей сега ще дойде.

Прѣдсѣдателъ: Господинъ Министра сега ще дойде.

Янко Чучарковъ: Респективния министръ е казано.

Вълко Нейчевъ: Искамъ думата. Нѣма нужда да чакаме никой министръ.

Прѣдсѣдателъ: Този въпросъ може да се възбуди и послѣ четението на законопроекта.

Секретаръ Ал. П. Ангеловъ: Г-нъ Министръ на Търговията и Земледѣлието е внесълъ законопроектъ за лотарийтъ съ слѣдующитъ мотиви: (Чете.)

„Мотиви за Законопроекта по лотарийтъ.

Въ отсъствие на законъ, който да уреди теглението лотарии въ страната и продаването на лозове (билети) отъ иностранны лотарии, често пѣти е ставало да се експлоатира массата на населението по различни начини отъ учрѣдителитъ и агентитъ на такива лотарии.

Въсползувани отъ безконтролността на своитъ дѣйствия, агентитъ на разни лотарии сж продавали билети съ произволни цѣни, много по-високи отъ дѣйствителната имъ стойность, или билети отъ съвършенно несигурни, или поне подозрителни, лотарии; случвало се е даже, че разни пришелци сж злоупотрѣблявали съ довѣрчивостята и неопитността на нашето население до тая степенъ, като му сж продавали съвсѣмъ безстойностни прости рисунки, подобни на лотарийни.

За да се прѣкратѣтъ за напрѣдъ всевъзможнитъ злоупотрѣбления отъ тоя видъ, изработи се настоящия

законопроектъ, който между другото има за цѣль да ограничи страстьта за опитване щастieto, която толкова лесно придобива човѣшката натура.

Независимо отъ това, законопроектъ по лотарийнѣ има прѣдъ видъ да попрѣчи до нѣгдѣ на изнасянието значителнитѣ налични сумми за билети отъ чужди лотарии, които сега, като не срѣщатъ никакво прѣпятствие, отъ година на година все въ по-големо количество се продаватъ измежду населението.

Запрѣщението, което се налага съ тоя законопроектъ, не се отнася къмъ вхтрѣшнитѣ лотарии, които иматъ благотворителна цѣль, които сж за обществена полза и които служатъ за насърдаване на мѣстнитѣ художници и въобще прѣдставителитѣ на изящнитѣ искусства.

Законопроектъ не счита за лотарии заемитѣ съ премии на разни държави, общини и пр., цѣннитѣ книжа на които сж котираны въ по-главнитѣ европейски бурси, и за това се допуска свободното търгуване въ страната ни съ подобни цѣнни книжа.

Обаче, при все че позволява обращението на солидни държавни и общественни цѣнни книжа съ премии, законопроектътъ запрѣщава продаванието имъ на почекъ и съ разсрочване, защото по тоя начинъ продавачътъ пакъ може да експлоатира купувача. Тѣй сжщо не се допуска и продаванието на промеси отъ сжщитѣ цѣнни книжа, защото чрѣзъ промесната търговия се дава възможность на бѣдното население да бжде експлоатирано и да се излагатъ скромнитѣ му спестявания на рискъ и опроставяване.

Прочее, моляж господа народнитѣ прѣдставители да вотираатъ настоящия законопроектъ за лотарийнѣ, който има за цѣль да прѣмахне досегашнитѣ злоупотрѣбления на много агенти, които си бѣхж избрали продажбата на лотарийни билети, като срѣдство за експлоатация довѣрчивата публика.

Управляющий Министерството на Търговията и Земледѣлието, Министръ на Финанситѣ: Ив. Евс. Гешевъ.

Законопроектъ

п о л о т а р и й н ѣ .

Чл. 1. Лотарии отъ всѣкакъвъ видъ сж запрѣтени. Правителството може да разрѣшава, съгласно правилника за лотарийнѣ, който ще се издаде възъ основание на настоящий законъ, лотарии за благотворителни цѣли, лотарии за обществена полза и лотарии, които иматъ за цѣль насърдението на мѣстнитѣ художници и прѣдставители на искусства.

Чл. 2. Всѣко нарушение на настоящий законъ се наказва съ затворъ до шесть мѣсеца и съ глоба отъ сто лева до четири хиляди лева. За тази глоба може да се конфискуватъ всичкитѣ опрѣдѣлени за лотарията движими имущества, налични пари и други каквито и да било прѣдмети, които сж послужили за произвеждане на лотарията.

Чл. 3. На сжщитѣ наказания подлежатъ учрѣдителитѣ, прѣдприемачитѣ и агентитѣ на мѣстни или иностранны лотарии, или на операции, подобни на лотарийнитѣ.

Чл. 4. На сжщитѣ наказания подлежатъ още:

а) онѣзи лица, които би раздавали на публиката, чрѣзъ каквито и да сж срѣдства, билети, обявления, покани, или други книжа отъ мѣстни или иностранны, неразрѣшени отъ правителството, лотарии;

б) онѣзи лица, които чрѣзъ вѣстници, или чрѣзъ каквито и да сж други срѣдства, разгласяватъ сжществуването на нѣкоя неразрѣшена отъ правителството лотария;

в) онѣзи лица, които внасятъ въ страната билети, обявления или други книжа отъ иностранны лотарии.

Чл. 5. Позволява се търгуванието само съ ония лотарийни цѣнни книжа, които сж котирани или ще се котиратъ въ Виенската, Берлинската, Парижката, Лондонската и Петербургската бурси.

Обаче, продажбата на таквисъ цѣнни книжа на почекъ, срѣщу рати, както и продаванието на промеси, сж запрѣтени и подлежатъ на приведеното въ чл. 3 наказание.

Георги Добриновичъ: Нѣма нищо, г-да народни прѣдставители, да говорѣж по тоя законопроектъ и неговитѣ подробности, а прѣдлагамъ да се приеме по принципъ и да се проводи на комисията.

Ат. Краевъ: Г-да прѣдставители? Прѣди да се произнесемъ за приеманието по принципъ на тоя законопроектъ, чини ми се, че добръ ще бжде, ако г-нъ Министрътъ на Търговията и Земледѣлието благоволи да даде нѣкои объяснения. Въ чл. 1-й на законопроектъта виждаме, че се поставя като начало запрѣщаванието на всѣкакви лотарии. Слѣдъ това слѣдва едно изключение отъ това правило, което остана да се опрѣдѣли съ специаленъ правилникъ и то единствено отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието. Това обаче не ще да стане на основание на изрични законоположения, минжли прѣзъ Нар. Събрание, а само на основание на единъ правилникъ, който има да се изработи по послѣ. Г-да народни прѣдставители! Системата на правилницитѣ е отживѣла своя вѣкъ; тя е осждена отъ науката, защото е служила всѣкога, като едно срѣдство за да се прокарватъ чрѣзъ правилницитѣ такива распорѣждания, за които правителството, или не се е надѣвало, че може да добие съгласието отъ Камарата, или не се е рѣшавало да ги изложи публично. Ето защо азъ бихъ желалъ за въ бжде да се отмѣни този родъ на дѣйствие, и да се не дава, по никой начинъ, възможность да се създаватъ правилници, които често дохождатъ въ разрѣзъ съ основнитѣ начала, на които почива единъ законъ. Сега особенно въ тоя случай, г-нъ Министрътъ трѣбва да даде едно объяснение за това, което смѣта да върши по-нататѣкъ, понеже чл. 1-й е много широкъ. Той ще може да носи много вода, както се изразяватъ нѣкои, и може да отвори вратата на единъ голѣмъ произволъ. Като казвамъ всичко това, далечъ е отъ мене мисльта да оскърбявамъ когото и да било. Азъ искамъ да констатирамъ тукъ, че не само въ минжлия

режимъ сж правени такива работи, че се е злоупотрѣблявало съ даването такива права на министра да прави правилници за допълнение на закона, по това става и въ настояще врѣме.

Прѣдсѣдателъ: Ще положж на гласуване . . .

Министръ Ив. Ев. Гешевъ: Г-нъ Краевъ мисли, че съ това право на издаване правилници въ допълнение и приспособление на закона не единъ път и не само въ минлия режимъ се било злоупотрѣблявало. Г-да, ако има злоупотрѣбления, има и Нар. Събрание, което да интерпелира министра и да го осжди, ако той е злоупотрѣбилъ съ правото, което му се дава да изработва правилници. Азъ мислж, че въ тоя случай не могатъ да се прѣдвиджтъ въ закона всички случайности, за какви именно благотворителни и общеполезни цѣли може да се позволи разигравание лотарии. За това именно е прѣдвидено въ чл. 1-й, че ще се издаде единъ особенъ правилникъ, въ който ще се изброи, за какви именно благотворителни цѣли, за какви общеполезни начинания могатъ да се правжтъ лотарии и надлежниятъ министръ да дава съгласието си зарадъ тѣхъ. Азъ пакъ настоявамъ, че ако се е злоупотрѣблявало нѣкога съ това право, за издаване правилници, нѣма освѣтъ Нар. Събрание да интерпелира министра и да го осжди, ако той дѣйствително е направилъ такова едно злоупотрѣбление.

Ат. Краевъ: Г-да народни прѣдставители! Въ чл. 106-й отъ Конституцията е освятено правото на Нар. Събрание, че то може по всѣки въпросъ да иска обяснения отъ надлежния министръ и той е длъженъ да отговаря. Ако по едно питанье, а не интерпелация, запитвача не е останалъ задоволенъ и иска тоя въпросъ да се тури на разискване отъ трибуната, той може да го формулира въ видъ на запитване, да направи интерпелация. Минжлата година и тази, ималъ съмъ нѣколко пъти случая да се адресирамъ къмъ уважаемитѣ г-да Министри съ нѣкои питання, а тѣ винаги сж благоволявали да замълчаватъ, да не отговарятъ, или пакъ съ забикалки да се използватъ отъ зададения имъ въпросъ. Тия въпроси, обаче, не сж били отъ капитална важность, та да се изисквало формулирането имъ въ отдѣлна интерпелация. Тѣ сж били всѣкога такива, които сж имали за цѣль своєврѣменното обясняване на нѣкои работи, за да се избѣгнжтъ нѣкои недоразумѣния. При всичко туй, днесъ изново азъ си позволихъ, на основание правото, което ни принадлежи по чл. 106-й отъ Конституцията, да поискамъ нѣкои освѣтления отъ г-на Министра; но той, както видѣхте, не отговаря на въпроса. Той каза: ако има злоупотрѣбление съ тая обширна и безгранична власть, която закона дава на единъ Министръ, — да допълнява съ специаленъ правилникъ законитѣ — Камарата може да го запита. Колкото се отнася до самия правилникъ, той казва, че въ него ще бжджтъ опрѣдѣлени, кои лотарии ще се считатъ устроени съ благотворителни цѣли и кои учрѣждения правителството ще счита компетентни да ги правятъ за исходящи отъ благотворителни цѣли, или стрѣмящи се къмъ осжществяването на една благородна идея. И нищо повече.

Г-да народни прѣдставители! Не отколѣ, прѣди нѣколко минути само бѣше, когато вие изслушахте изложението на мотивитѣ къмъ законопроекта за пощенскитѣ спестовни каси. Тамъ г-нъ Министрътъ на Обществениитѣ Сгради, Пжтищата и Съобщенията на дълго и широко, обстоятелствено ви излага историята на единъ законъ за сжщата цѣль, като направи едно официално признание, че защото е било оставено на правителството правото да допълни стария законъ отъ 1884 година съ единъ правилникъ; защото правилникътъ не е можалъ да се направи такъвъ, щото да е въ хармония съ сжществуещото въ страната законодателство, а главно съ Закона за отчетността по бюджета, и най-сетѣ, защото г-нъ Министрътъ на Финансиитѣ не билъ съгласенъ да се въведе въ правилника една система, която самия законъ не прѣдвиждалъ — за това законътъ останалъ мртва буква, и не се билъ приложилъ. Сега, подиръ 11 години пакъ се иска създаването изново на такъвъ законъ и въ него пакъ се казва, че на Министра се прѣдоставя правото да го допълни съ особенъ правилникъ!

Ние какво направихме? — Безъ да се спремъ на тоя фактъ, безъ да го критикуваме, безъ да обсждимъ въпроса, да ли може да става суспендиране на единъ законъ отъ страна на единъ министръ, което споредъ мене е неконституционно, ние го минахме мълчеливо, само като взехме прѣдъ видъ разнитѣ неблагоприятни обстоятелства, които сж настѣпали веднага слѣдъ законъ, и които не сж благоприятствували за неговото прилагане. Пита се: гдѣ е гаранцията, че Министрътъ на Общитѣ Сгради, Пжтищата и Съобщенията, който ни прѣдлага тоя законопроектъ сега, нѣма да срѣщне сжщата спѣнка или други нѣкои?! — Изобщо, менъ ми се струва, че всичко, което може да е нужно за урегулирането на единъ въпросъ по законодателенъ редъ, трѣбва да бжде прѣдвидено въ специалния за въпросътъ законъ. Правилници и окръжни писма могатъ да се издаватъ не за допълнение на закона, а за расяснение на неговата смисль, на духътъ, на буквата му. Повече нищо друго не може да се допуца. Да се допусне, щото единъ законъ да може се допълва съ единъ правилникъ, то е да се абдикиратъ въ ржцѣтъ на Министра правата, които принадлежжтъ на камарата, уреждането на въпроси отъ законодателенъ характеръ. У насъ, отъ освобождението насамъ, за нещастие, — не сме имали законъ за лотарийтѣ, слѣдователно не подлѣжи на съмнѣние нуждата отъ подобенъ законъ; особено като се вземе прѣдъ видъ това, което е констатирано въ мотивитѣ къмъ законопроекта, отъ което слѣдна, че сж ставали голѣми злоупотрѣбления при разпространението на разни чуждестранни лотарийни билети, което злоупотрѣбление не е могло да се отстрани по простата причина, че е нѣмало законъ за това. Но както всѣки законъ, така и този, трѣбва да бжде пълненъ и ясненъ. Не трѣбва да се остави и най малката възможность за нѣкакво злоупотрѣбление и за едно несправедливо, за едно неравномѣрно прилагане.

Въ заключение, азъ бихъ молилъ г-на Министра да отговори на питанието, което му отправихъ и да съобщи на Събранието: какъвъ именно правилникъ ще приготви за

допълнение на закона? Не е ли възможно всички тия постановления, които ще съдържа предположения правилникъ, да бъдат помѣстени въ самия законъ, като ги съобщи г-нъ Министръ на надлѣжната комисия.

Министръ Михаилъ Ив. Маджаровъ: Г-да народни представители! Азъ по принципъ не бихъ възразилъ на г-на Краева, понеже твърдѣ е желателно, па и идеалното желание на всички ви е, щото законодателната властъ, ако е възможно, да обсъжда всичкитѣ законоположения. Това наистина е добро нѣщо, но азъ ще ви моля да не забравяте, че ние сме една отъ най-новитѣ държави въ Европа, и имаме нужда отъ всевъзможни законоположения, а пакъ да се вотира въ такива отъ Събранието е невъзможно, понеже сесията на Събранието, както знаете, у насъ трае 2 мѣсеца. Азъ познавамъ страни, гдѣто сесията на народнитѣ имъ събрания трае цѣла година, но при все това ни една отъ тѣхъ не е достигала до тамъ щото да мисли, че е възможно да се работи безъ правилници по приспособлението на законитѣ. Вземете напримѣръ Франция и други държави и тамъ има правилници. Слѣдователно, по принципъ още не можемъ да отречемъ тая система, толкозъ повече, че както казахъ, у насъ има голѣма нужда отъ законоположения. Отъ прѣди 10 мѣсеци само, азъ съмъ поелъ управлението на Министерството на Общитѣ Сгради, Пжтищата и Съобщенията, и знаете ли, че тамъ има 150—200 правилници за урежданieto на нѣкои работи? И всичкитѣ тия правилници възможно ли е да ви се подлагатъ за изучаване и одобряване? — То е немислимо, защото нѣмаме ни възможностъ ни врѣме. И тѣй колкото и да е желателно да минаватъ прѣзъ Камарата всичкитѣ подробности на единъ законъ, нѣма за това материална възможностъ и не може да стане. А когато се гласува единъ законопроектъ по начало, най-важното, което трѣбва да се гледа е, неговитѣ принципи, има ли се нужда отъ него и най-сетнѣ: трѣбва ли да се занимае камарата съ него т. е. заслужа ли си тая честъ.

Г-нъ Краевъ като самъ призна, че до сега не е имало законъ за лотарийтѣ, естествено е, да се произнесе Камарата, че е потребенъ такъвъ законъ. Но бои се г-нъ Краевъ да не би Министрътъ при изработването на правилника, да тури такива законоположения, съ които да се злоупотрѣблява. Азъ, до колкото знамъ, г-да представители, отъ историята на България, можъ да ви кажъ, че не се е злоупотрѣблявало съ правилници, а съ съществуващитѣ закони. Сега това не е прѣдмѣтъ на разискване, а то иначе азъ бихъ ви показалъ 100 примѣра, за да видите, че не съ правилници се е злоупотрѣблявало, а съ съществуващитѣ закони.

Колкото за чл. 1-й, азъ намирамъ, че не е много неясенъ, защото въ него е положенъ принципа, че лотарийтѣ се запряватъ. Какво се казва сега въ тоя членъ? Казва се, че изключение може да се допусне само за такива и такива работи. Ето какво е началото. Сега остава въ правилника да се опрѣдѣли по подробно всичко, и то споредъ развитието на нашето общество. На примѣръ, може да се опрѣдѣли, кои можътъ да се считатъ за мѣстни ходожници

и пр., работи, които и въ другитѣ страни даже пакъ нѣмаше да се помѣстятъ въ закона. Заради това, ще ви моля, г-да представители, да приемете предложението на г-на Добриновича и да се приеме законопроекта по принципъ, и да се испрати на комисията. Но пакъ ако нѣкой отъ васъ желае да се помѣстятъ нѣкои измѣнения или допълнения, може да ги съобщи въ комисията и тя вѣрвамъ ще да ги приеме.

Д-ръ Минчо Пачевъ: Г-да народни представители! Всѣки единъ отъ васъ съзнава нуждата, че трѣбва нашето население да се запази отъ безбожната експлоатация на различнитѣ лотарии, които си продаватъ билетитѣ у насъ и които всѣки купува безъ да знае, да ли произлизатъ отъ дѣйствителни лозове или отъ лозове истеглени прѣди години. Слѣдователно азъ съмъ на мнѣние да се приеме по принципъ законопроекта, защото той е необходимъ и защото ще прѣдпази много отъ нашитѣ съграждане и съотечественници, за да не попаднатъ да бъдатъ експлоатирани отъ чуждестраннитѣ агенти.

Едно нѣщо ме очудва, г-да народни представители, и то е, че г-нъ Краевъ, като адвокатъ, като народенъ прѣдставителъ, като прѣдсѣдателъ на Шуменския Окръженъ Съвѣтъ, не може да не знае, какво ще каже единъ правилникъ. Правилникътъ не е законъ, г-да народни прѣдставители. Правилникътъ е едно разяснение за приспособлението на единъ законъ. Въ единъ правилникъ вие нѣма да видите, ни едно основание, ни едно начало, което може да противорѣчи на закона, за приспособлението на който се прави. И г-нъ Краевъ не е да не знае, че при изработване на правилницитѣ за приспособление на законитѣ, има една гаранция, и гаранция такава, която напълно, напълно повтарямъ да кажъ, отстранява страхътъ, отъ който се бои. Каква е тая гаранция? — Правилникътъ се изработва отъ надлѣжния Министръ, а послѣдния го внася въ Министерския съвѣтъ. Слѣдъ като се разгледа отъ Министерския съвѣтъ, надлѣжниятъ Министръ го поднася на Негово Царско Височество Господаря, който съ указъ го утвърждава. Слѣдователно, тука нѣма нѣщо, отъ което да се бои г-нъ Краевъ, че ще се вмѣкнатъ нѣкои начала, които да противорѣчятъ на закона. За това азъ моля, да не обръщате ни дай-малко внимание на това, което г-нъ Краевъ каза, относително нѣкакъвъ страхъ и нѣкакви злоупотрѣбления да се вмѣкнатъ въ правилника, защото правилникътъ не може по никой начинъ да противорѣчи на принципитѣ, установени отъ закона за приспособлението на който той е изработенъ.

Петко Горбановъ: Слѣдъ обясненията на г-на Министра, азъ се отказвамъ отъ думата.

Вълко Нейчевъ: Г-да! Истина е, че всичкитѣ законопроекти, които влизатъ въ Нар. Събрание, чрѣзъ канала на едно отъ министерствата, не сж друго нищо, освѣнъ една копировка, повече или по-малко вѣрна и точна на чуждитѣ законодателства. И тия копия се вършатъ не отъ страна на надлѣжнитѣ министри, а отъ страна на нѣкой отъ второстепеннитѣ чиновници, отъ началницитѣ на отдѣленията. Истина е още, че у насъ се злоупотрѣблява съ всички

закопи, ама абсолютно съ всички, и това не сж министритѣ които злоупотрѣбаватъ, но различнитѣ началници на отдѣленията. Но, г-да, жално е само, че нашитѣ министри, или отъ голѣма прѣтрупанность на работа, или кой знае по какви причини, нѣматъ нужното врѣме да изучаватъ докладитѣ, които имъ правѣтъ различнитѣ началници на отдѣленията. Още за съжаление е, че нашитѣ министри, като даватъ заповѣди, не контролиратъ изпълнението имъ. Ако му бѣше мѣстото тукъ, азъ щѣхъ да привѣдъ хиляди примѣри; но ще намѣриж сгодната минута другъ пътъ.

Г-да! Почитаемиятъ г-нъ Краевъ изисква, щото първиятъ членъ на проекта за лотариятъ да опрѣдѣля по-точно случаетѣ, въ които може да се разрѣши издаването на лотарии. Но, нека ми позволи почитаемиятъ г-нъ Краевъ да не се съгласи съ него въ това отношение. Никога, г-да, единъ законъ, който по принципъ полага, какви работи има да се вършѣтъ, не може да прѣдвиди всичкитѣ случаи, въ които може единъ такъвъ членъ да намѣри своето приложение. Но ние, г-да, трѣбва да имаме вѣра у нашитѣ министри и да имъ оставимъ всичката ширина на дѣйствиетъ, тъй щото всѣки отъ тѣхъ, въ крага на своята юрисдикция, да има развързани рѣцѣтъ. Азъ казвамъ още отъ сега, че всѣкога ще се намѣри единъ началникъ на отдѣление, до чиято компетенция може да се отнася едно запитване за разрѣшение на една лотария, който ще намѣри случай да прѣдстави единъ много благоприятенъ докладъ на министра и тоя послѣдния, като има вѣра въ началника си, ще утвърди това негово искание. Че ще настанѣтъ злоупотрѣбления, това го знаѣмъ още отъ сега. Но, г-да, за народното прѣдставителство има само едно срѣдство да накара единъ министръ да не злоупотрѣбва съ ширината на правото, която му дава законътъ, а то е: да му не гласуваме исканитѣ кредити. Нѣмаме случай сега да влизаме въ таква разисквания противъ автора на настоящия законопроектъ. Нека сега приемемъ проекта, тъй както е прѣдставенъ, и колкото за форма, нека отиде въ комисията и послѣ въ сгодния моментъ ще си направимъ нашитѣ забѣлѣжки по всички точки. Вие, г-да, всѣки день гледате, че човѣци, безъ да ги знаемъ отъ гдѣ сж дошли и какви сж, да носѣтъ книжа, да носѣтъ теутери, лѣжатъ хората за да ги занесѣтъ незнаѣж кждѣ. Ние сме, г-да, отъ народа пратени тукъ, да вземемъ мѣрки, да гарантираме нашето общество отъ такава експлоатация. Настоящиятъ законопроектъ нѣма освѣнъ тая именно цѣль и нѣма освѣнъ да се приеме и прѣпрати въ комисията за изучаване. (Гласове: Съгласни!)

(Прѣсѣдателското мѣсто се заема отъ подпрѣсѣдателя Д-ръ Георги Янколовъ.)

Вес. Котевъ: Азъ не можъ да си обяснѣ, защо се плаши толкова г-нъ Краевъ отъ чл. 1-й на тоя законъ. Менъ ми се струва, че въ правилникътъ не може да се съдържа друго освѣнъ онова, което съдържа законътъ. Менъ ми се струва, че въ тоя членъ нѣма нѣщо такова, отъ което да се плаши г-нъ Краевъ. Па най-послѣ и да е такъвъ за плашениетъ, азъ мислѣ, че г-нъ Краевъ може да говори, само тогава, когато се разисква на второ четение членъ по членъ и тогава нека прави забѣлѣжки, било за измѣнение,

било отхвърляниетъ нѣкои работи. Но, и той самъ съзнава, че се има нужда отъ такъвъ законъ; слѣдователно трѣбваше да се съгласи да се приеме по принципъ, за да не губимъ повече врѣме. А когато дойде редъ за разискване членъ по членъ, тогава може да се правѣтъ забѣлѣжки, било за видоизмѣнение, било за съвършенно отхвърляниетъ нѣкои членове. Но както казахъ отдѣвъ, щомъ признаваме, че има нужда отъ такъвъ законъ, то защо се повдигатъ такива въпроси, за да губимъ врѣме. Ето защо азъ намирамъ, че нѣма защо да се спираме съ подобни разисквания и моѣж да се приеме по принципъ. (Гласове: Искерпанъ е въпросътъ.)

Георги Добриновичъ: Опасността, която г-нъ Краевъ прѣдвизва, че ще се въведе съ правилника, който ще се издаде възъ основа на първия членъ отъ законопроекта, азъ мислѣ, че може да се прѣмахне много лесно. Когато дойде да се гласува членъ по членъ, г-нъ Краевъ, ако може да ни направи тая услуга, да схване всичкитѣ случаи на лотарии, въ които можѣтъ да бѣдѣтъ позволени или не, и тогава може да се прибавѣтъ къмъ сѣщия членъ. Ако направи това г-нъ Краевъ, ще ни направи услуга. Но, азъ мислѣ, че е невъзможно да се опрѣдѣли така лесно, кои лотарии да бѣдѣтъ забранени и кои позволени. За това, въ тоя случай нѣма да има никаква опасностъ отъ правилника, който ще се издаде, понеже лотариятъ, които трѣбва да бѣдѣтъ позволени и забранени, неможѣтъ така лесно да се схванѣтъ.

Азъ туй имахъ да кажъ.

Конст. Досевъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата за да възразѣ на г-на Цачева. Като говори г-нъ Цачевъ противъ заключението и исканieto на г-на Краева, той ни помоли да не вземаме въ внимание думитѣ му. Може би г-нъ Цачевъ да има интересъ да прави тая поканъ; обаче, нека ми е позволено да кажъ, че именно вие трѣбва да обърнете внимание на думитѣ на г-на Краева и да обсъдите тоя въпросъ по-зрѣло, защото до тогава, до когато ние приемаме закони съ по 4, 10 и 20 члена, а за приложението имъ даваме право на министритѣ да правѣтъ правилници съ по 100—200 члена, до тогава ние ще имаме всевъзможни закончета необмислено внесени въ Камарата и приети, и когато се пристѣпни да се прилагатъ отъ чиновницитѣ, тогава се вижда всичката тѣхна голота. Всѣка нужда, която създава закона, трѣбва да се изучи добрѣ отъ г-да министритѣ, за да бѣде законътъ пълненъ отъ всѣка страна. Само тогава тоя законъ ще бѣде приложенъ правилно, и само тогава тоя законъ нѣма да прѣдизвика негодуванието на населението. Заради това, нѣма защо да даваме право на министритѣ да създаватъ правилници, които сж цѣли закони. Правилницитѣ у насъ не се разбиратъ така, както би трѣбвало да се разбиратъ. Правилницитѣ у насъ се разбиратъ, че ние, когато вотираме единъ законъ, трѣбва да дадемъ обширни права на министра, да направи единъ правилникъ, който въ много случаи противорѣчи, или измѣнява ясниятъ смисълъ на закона, за който той се прави; когато напротивъ, значението на правилника е, да обясни само тъмнитѣ мѣста на закона,

не яснотитѣ, и за да оправи пѣтя по приложението на закона отъ ония чиновници, които не сж въ положение да го разбержтѣ, или не можтѣ да го истѣлкуватъ сами.

Затова, именно, азъ настоявамъ и моля г-да прѣдставителитѣ, щото тоя въпросъ да бѣде изученъ отъ васъ и да помолимъ г-да Министритѣ да не внасятъ за напрѣдъ такива закончета съ по 4—10 члена и да ги прилагатъ, или да искатъ приложението имъ съ единъ правилникъ отъ 200—300 члена. (Вес. Котевъ: Покажете, колко хиляди правилници сж.) Азъ не можъ да чуя какво казвате.

Христо Конкилевъ: У насъ, г-да прѣдставители, тая практика е станжала като едно законодателство, щото всѣко законче да има и особенъ правилникъ отъ надлѣжния министръ. Но, отъ многото случаи и многото практика на различнитѣ закончета съ такива правилници, азъ вѣрвамъ, че всѣки отъ васъ ще признае, че особенитѣ правилници при тия закончета вмѣсто да помогнатъ, напротивъ развалятъ и самия законъ. Не е вѣрно, гдѣто казва Д-ръ Цачевъ, че тия правилници не сж законни, когато въ тѣхъ се срѣщатъ такива нѣща, които сж противъ самия принципъ на извѣстенъ законъ. За да ви докажъ най-ясно, че това е тѣй, вземете Закона по измѣнение нѣкои членове отъ Закона за Народното Просвѣщение, вземете и неговия правилникъ и вие ще видите ясно, че тоя законъ никѣдъ не можа да се приложи въ България. Единъ практикувахъ правилника, други Закона и министрътъ не слушаше никого, освѣнъ своитѣ чиновници, защото ясно се виждаше, че тия правилници сж за врѣда на закона. Затова, азъ мисля, че много ясно и справедливо е мнѣнието на г-на Краева, че гдѣто ще бѣждтѣ тия закончета съ по 10 члена и съ особни правилници, нека бѣждтѣ всичкитѣ постановления, помѣстени въ тѣхъ, тѣй щото законътъ да нѣма нужда отъ такива правилници.

Пан. Чорбаджиевъ: Отстаивамъ думата въ полза на г-на Каравелова.

Петко Каравеловъ: Азъ, г-да прѣдставители, съжалявамъ, че не можъ да се съглася съ повече отъ говорившитѣ. Менъ ми се струва, че вие, преди всичко, трѣбва да гледаме на принципитѣ. Принципитѣ на тоя законъ е много добръ и азъ не можъ освѣнъ да съчувствувамъ, защото дѣйствително се злоупотрѣблява съ лотариитѣ.

Сега, колкото се отнася до правилника, нѣма съмнѣние, че може да се злоупотрѣблява съ него; но отъ друга страна, г-да народнитѣ прѣдставители иматъ пълно право да разгледватъ тия правилници и щомъ забѣлжжтѣ, че не отговарятъ на духа на законитѣ, че сж противни на принципитѣ на законитѣ, трѣбва да протестиратъ. Но да искатъ единъ новъ законъ да бѣде пълненъ съ всичкитѣ детайли, е неумѣстно. Това много мжно се постига. На всѣкѣдъ законодателството върви по опитъ, а за единъ законъ или правилникъ, слѣдъ едно кратко врѣме, слѣдъ година, или двѣ, опитътъ ще покаже, какъ може да се изработи единъ новъ детайлиранъ законъ, който да замѣни стария. Азъ съмъ забѣлжжжтъ, че често, когато сж се внасяли дълги законопроекти, сж привнасяли даже и врѣда и сж спжвали самия министръ, да не може да направи нищо.

Ще видите и закони съ 200 члена, гдѣто единъ членъ противорѣчи на другъ. Така щото, по принципъ не съмъ противъ правилницитѣ, но желателно е, щото правилницитѣ да не противорѣжжтѣ на законитѣ.

По принципъ, желалъ бихъ, щото нашето Министерство да отбѣгва и да не позволява лотариитѣ. Азъ съмъ противъ всѣка игра на борсата; а това е цѣла игра.

Друго. Бихъ желалъ да се замѣни думата правителство, която личи въ първия членъ. Азъ нѣмамъ никаква симпатия къмъ редакции, каквато е на тоя членъ. Менъ ми се струва, че въ всѣки законъ трѣбва да се казва, кой министръ ще го изпълнява. Съ думитѣ правителството или Министерския Съвѣтъ у насъ много се злоупотрѣблява; защото отговорността на едно лице се слага на много лица, които не отговарятъ. Затова, желателно е, всичкитѣ закони да отбѣгватъ думата правителство, защото има министри и Министерски Съвѣтъ, а не правителство. Желателно е още министритѣ съ указъ, подъ своя отговорност, да издаватъ всичкитѣ правилници. Нужно е сжщо да се гледа, щото правилницитѣ да отговарятъ винаги на законитѣ, и самитѣ прѣдставители да обрѣщатъ сериозно внимание за тѣхното изпълнение; защото онова, което говори г-нъ Д-ръ Цачевъ, тоже не бѣше вѣрно. Да правимъ такава грамадна разлика между правилникъ и законъ, то ще бѣде много голѣмо злоупотрѣбление. Самъ азъ не съмъ противенъ да се издаватъ кратки закони, а особено, когато се въвеждатъ нови принципи и нови нѣща, които не можемъ да знаемъ, да ли ще сж приспособими у насъ. Изобщо за въ България желателно е да се не прѣписватъ цѣли закони отъ една страна, макаръ 40 и повече години да сж прилагани тамъ, а да се издаватъ кратки закони, па да се издаватъ и правилници.

Отъ една страна министерствата трѣбва да внимаватъ, щото правилницитѣ да отговарятъ на закона, и на нуждитѣ на страната, и отъ друга страна и народното прѣдставителство да си отваря очитѣ и да ги прѣглежда. Затова азъ приемамъ законопроекта по принципъ и послѣ, когато го разгледваме членъ по членъ, може да кажъ още нѣколко думи.

Ив. Дим. Гешевъ: Най-лесно е да критикувашъ нѣщо. Прѣдъ насъ стои единъ законопроектъ за лотариитѣ и трѣбва да се произнесемъ: приема ли се по принципъ или не. Всички сме съгласни, че трѣбва да се направи единъ законъ за лотариитѣ, за да се прѣкратжтѣ толковато нещастия, които ставатъ въ България съ тия лотарии. Но тукъ днесъ, когато се касае въпросътъ да се приеме единъ законопроектъ по принципъ, не му е мѣстото да разискваме подробноститѣ му, а това може да стае при второто четение, когато ще се разисква членъ по членъ. Г-нъ Краевъ казва, че трѣбва да видимъ какъвъ правилникъ ще се направи по тоя законъ. Ако почитаемиятъ г-нъ Краевъ се въодушевява отъ добра идея, отъ добри намѣрения и иска да се направи добръ правилникъ, азъ мисля, че когато дойде тоя законъ да се докладва на второ четение, тогазъ той може да направи своитѣ бѣлжжки и може да направи такива допълнения, каквито намира за нуждни. А сега,

когато е въпросъ, да се приеме ли тоя законопроектъ по принципъ, или не, азъ мисля, че нѣма нужда да се говори повече. За това, съгласно чл. 14-й отъ Правилника, предлагамъ да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Тѣй като нѣма другъ да е искалъ думата, турямъ на гласуване приемането по принципъ на законопроекта за лотарийнѣ. Моля ония г-да прѣдставители, които приематъ тоя законопроектъ по начало и да се испрати на надлѣжната коммисия, за изучаване и докладване, да си вдигнатъ рѣката. (Болшинство.) Приема се.

Г-нъ секретарь Ангеловъ ще прочете прѣдложението: „за измѣнение и допълнение на закона за бериитѣ (акциза) върху питиетата и прибавление нови членове“.

Секретарь Ал. П. Ангеловъ: Г-да прѣдставители! Г-нъ Министрътъ на Финанситѣ съ отношение подъ № 16129, отъ 2-й Ноемврий, тая година, внася въ Нар. Събрание прѣдложението: „за измѣнение и допълнение на закона за бериитѣ (акциза) върху питиетата и прибавление нови членове“, съ изложение на слѣдующитѣ мотиви

Янко Сакъзовъ: Дайте ми думата, г-не Прѣдсѣдателю, прѣди четението, защото мисля една грѣшка станъ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Не може да ви се даде думата, защото ставатъ бъркотии. (Веселостъ.)

„Изложение на мотивитѣ

по измѣнението и допълнението на закона за бериитѣ (акциза) върху питиетата и прибавление нови членове.

Измѣнението и допълнението на горния законъ става вслѣдствие приетия законъ за акцизитѣ отъ 20-й Декемврий 1894 година, както и непълнотата на самия законъ за питиетата, а именно:

Чл. 2 се измѣнява, защото въ него се казва, че спиртнитѣ питиета заплащатъ право за фабрикация 10% отъ стойността имъ, когато споредъ закона за акцизитѣ сжщитѣ питиета се облагатъ съ акцизъ.

Чл. 16 се отмѣнява всецѣло, защото споредъ закона за акцизитѣ той вече нѣма никаво значение.

На чл. 24 прибавката на втора алинея се прѣдвижда и трѣбва да се приеме за това, че споредъ закона при спиртнитѣ фабрики трѣбва винаги да се намиратъ правителствениитѣ контролѣри, и понеже фабрицитѣ сж винаги отворени, съ исключение нощно врѣме и то само когато не работятъ, за това и контролѣритѣ немогатъ да се отдалечаватъ, и слѣдователно жилищата имъ непрѣменно трѣбва да бждатъ при самитѣ фабрики, гдѣто ще иматъ и канцеляриитѣ си.

На чл. 36 прибавката втора алинея трѣбва да се приеме по сжщитѣ причини, както оная на членъ 24-й.

Чл. 42 трѣбва да прѣтърпи измѣнение, за да бжде въ съгласие съ закона за акцизитѣ.

Чл. 45 се измѣнява за това, едно че е непъленъ, а друго защото принципътъ за свободното отваряне на питейни

заведения е отживѣлъ врѣмето си и на всждѣ отварянето на тия заведения и продажбата пития на дребно сж предложени на най-строги ограничения. Освѣнъ това въ измѣнението му се прѣдвижда контролъ за да се не допуца фабрикуването, внасянието и продаването въ Княжеството на спиртни питиета, въ които има намѣсени токсически и други вредителни за здравieto вещества, защото, както е извѣстно, спиртнитѣ питиета отъ нѣкое врѣме насамъ се имитиратъ и продаватъ вмѣсто натурални, за голѣма вреда на здравieto и съсиния на мѣстното население.

Измѣнението на чл. 46 става за това, за да бжде въ гармония съ закона за мѣрцитѣ и теглилитѣ отъ 18-й Декемврий 1888 година.

Чл. 49. се измѣнява за това, че старата му редакция е много тъмна и вслѣдствие на това различно се тълкува и прилага. Така напр., въ нѣкои мѣста се изисква отъ лицата, които разнасятъ питиета, да се снабдяватъ и съ разносентъ патентъ, и съ патентъ за едро, когато за една и сжща търговия не може да се изискватъ два патенти.

Чл. 51 се измѣнява за да се доведе въ съгласие съ чл. 45 и да установи условията за лицата, които могатъ да упражняватъ това занятие.

Прибавката нова алинея къмъ чл. 52 прѣслѣдва цѣльта да способствува за възможното ограничение на кръчмитѣ въ бждще.

Прибавката втора алинея на чл. 58 става за да се туря въ съгласие съ Закона за народнитѣ училища и Екзархийския Уставъ.

Чл. 63 се измѣнява за да обясни по добръ причинитѣ, по които властѣта може да затваря сжществуващи питейни заведения, като въвежда редъ за обжалване такива постановления прѣдъ сждилищата, съ цѣль да се избѣгнатъ нѣкои произволи отъ страна на администрацията.

Чл. 68 се измѣнява, защото въ него е прѣвидено наказание за укриване спиртни питиета отъ заплащанieto право за фабрикация. Измѣнението му е съгласно съ закона за акцизитѣ.

Съ членоветѣ: 77, 78, 79 и 80 се допълнява закона. Отъ тѣхъ по нуждата за чл. 79-й се произнесе и Върховний Кассационенъ Сждъ съ опрѣдѣлението му отъ 16-й Ноемврий 1894 година подъ № 10.

Прѣдлагаемото тукъ расписание за патентовия сборъ увежда двѣ измѣнения: първо, унищожѣва четвъртата колона, като туря патентитѣ по селата въ сжщия разрядъ, въ който стоятъ и околийскитѣ и други градове и второ, наименованията европейски пития замѣнява съ думата финни. Първото измѣнение е прѣдизвикано отъ обстоятелството, щото селскитѣ кръчми да не се облагатъ съ по лежки патенти и съ това да имъ се дава възможность за постоянно размножение, отъ колкото градскитѣ, които освѣнъ като иматъ по-голѣми наеми, нѣ плащатъ и даждието октроа; а второто става, защото подъ думата европейски именно се разбиратъ финнитѣ питиета.

Министръ на Финанситѣ: Ив. Ев. Гешовъ.

Прѣдложение

за измѣнение и допълнение на закона за бериитѣ (акциза) върху питиетата и прибавление нови членове.

Чл. 2 се измѣнява така:

Тия питиета плащатъ акцизъ съгласно закона за акцизитѣ. За да могатъ да се варятъ и продаватъ питиетата, заплаща се и патентенъ налогъ.

Чл. 16 се отмѣнява всецѣло.

На чл. 24 се прибавя втора алинея, както слѣдва: Задължаватъ се фабрикантитѣ на спиртъ, да отвеждатъ на правителственнитѣ контролори при фабрицитѣ си по една стая, която ще служи и за канцелярия и за жилище.

На чл. 36 се прибавя втора алинея, както слѣдва: Изработеното пиво се държи подъ контролъ на правителствения контролоръ, който има канцелярията и жилището си при самата фабрика, за която цѣль фабрикантитѣ отреждатъ по една стая.

Чл. 42 се измѣнява така:

Всѣки който желае, може да си докара отъ странство всѣкакъвъ видъ пития, като: спиртъ, вино, разни ракии отъ плодове, пиво, конякъ, ликьори и пр., като плати съществуващитѣ митарственни сборове и акциза, съгласно закона за акцизитѣ.

Забѣлѣжка втора се уничтожава.

Чл. 45 се измѣнява така:

Търговия съ всички безъ изключение спиртни питиета може да се упражнява, като се взематъ прѣдварително патенти, както е изложено въ слѣдующитѣ членове.

Обаче на правителството се запазва правото на контролъ, за да се не допуца да се фабрикуватъ, внасятъ и продаватъ въ Княжеството спиртни пития, въ които има намѣсени токсически и други врѣдителни за здравето вещества. За тая цѣль Финансовия Министръ урежда чрѣзъ правилникъ условията отъ хигиеническа точка на зрѣние, които подъ страхъ на наказание съ глоба отъ 25 до 200 л. и конфискувание питиета, ще сж длъжни да изпълняватъ фабрикантитѣ и продавачитѣ на спиртни пития.

Чл. 46 се измѣнява така:

Търговията съ пития се подраздѣля: на търговия изцѣло (топтанъ), на дребно (парлама) и на разность. Търговия изцѣло се разбира продажбата на вино отъ веднажъ и въ една ржка, въ количества не по-малки отъ 15 литри; пиво въ бурета, или въ санджци, въ количества не по-малки отъ 20 литри, спиртъ, ракия и всѣкакви спиртни питиета, въ количества не по-малки отъ 4 литри; продажбата на питиета въ по-малки количества се смѣта за търговия на дребно. Разносна търговия съ мѣстни и иностранны питиета се проумѣва ходенѣто и продаванѣто по селата и градоветѣ тия питиета, не по малко отъ 40 литри на една ржка и наведнажъ.

Чл. 49 се измѣнява така:

Лицата, които желаятъ да продаватъ питиета на разность, длъжни сж прѣдварително да се снабдятъ съ патенти за тая търговия, споредъ расписанието за патентовия сборъ.

Забѣлѣжкитѣ 1, 2 и 3 оставатъ същитѣ.

Чл. 51 се измѣнява така:

Патентъ за търгуване на дребно и на разность съ пития може да получава само пълнолѣтенъ, който не е билъ осжжданъ за фалшификация, укривателство, кражба, контрабанда и за друго нѣкое прѣстѣпление, влѣкуще лишаване отъ политически и граждански права.

Освѣнъ това лицата, които желаятъ да получатъ патентъ за търгуване съ спиртни питиета на дребно въ селата, или на разность, трѣбва да сж български подданници.

На чл. 52 прѣди забѣлѣжкитѣ, се прибавя слѣдующата алинея:

Прѣди да се издаде позволително за търгуване съ пития на дребно на лице, което за пръвъ пѣтъ захващатая търговия, окр. управителъ или околийския началникъ е длъженъ да събере прѣдварително свѣдѣния отъ надлѣжната община и отъ полицията, за да се увѣри, че питейното заведение отговаря на дѣйствителна нужда и че лицето, което иска да получи патента, по качеството си прѣдставлява гаранция, че неще злоупотрѣблява съ занятието си, за да фаворизира пиянството, запрѣтенитѣ игри и разврата.

На чл. 58 се притуря втора алинея, както слѣдва:

Забранява се, обаче, да се отварятъ питейни заведения близу до молитвеннитѣ домове, до училищата и до казармитѣ, на разстояние по-малко отъ сто метра.

Чл. 63 се измѣнява както слѣдва:

На окр. управители се прѣдоставя право да издаватъ постановления, за затваряне ония питейни заведения, които фаворизиратъ пиянството, запрѣтенитѣ игри и разврата, или които безпокоятъ общественния редъ. Тия постановления, които трѣбва да бждатъ мотивирани, ставатъ изпълняеми слѣдъ утвърдението имъ отъ Министра на Финанситѣ, ако срѣщо тѣхъ не бжде подадена въ петнадесетъ дневенъ срокъ отъ съобщението въззивна жалба чрѣзъ окр. управителъ за окр. сждъ. Такива дѣла окр. сждъ разгледва вжтрѣ въ единъ мѣсець най-късно отъ деня на постѣпването имъ.

Чл. 68 се измѣнява така: Лицата, които укриватъ по каквѣто и да е начинъ спиртни питиета отъ заплащанѣто слѣдующия се акцизъ наказватъ се да заплатятъ акциза и се глобятъ отъ 500 до 2000 лева и заловенитѣ питиета се конфискуватъ за въ полза на държавното съкровище.

Нови членове.

Чл. 77. На всѣко лице, било служаще или частно, което е спомогнало за откриванѣто на нѣкое нарушение на настоящия законъ, дава се за награда половината отъ постѣпилитѣ въ съкровището глоби.

Не се дава награда на служащитѣ за открити нарушения при редовнитѣ ревизии, опрѣдѣлени отъ закона и правилника.

Чл. 78. Всички ходатайства за опрощаване наложенитѣ глоби по настоящия законъ ставатъ отъ Министра

на Правосъдието, нъ винаги съ прѣдварителното съгласие на Финансовия Министръ.

Чл. 79. Когато нѣкое лице се залови въ каквото и да е нарушение на настоящия законъ и нѣма затвърдено мѣстожителство въ Княжеството, изисква се отъ него да внесе такава сума за гаранция, на каквато ще бѣде осъдено. Въ случай, че не може да внесе исканата сума, тогава глобата се замѣнява съ затворъ, като се смѣта по 4 лева за всѣки день лишаванье отъ свобода. По сѣция начинъ се постѣпва и съ лицата, които не би били въ положение да исплатятъ и узаконенитѣ берии.

Опрѣдѣленията за замѣняване глобитѣ и берииѣ съ затворъ се издаватъ отъ окр. управителъ, заедно съ акцизни надзирателъ.

Чл. 80. Длъжността на финансовитѣ чиновници и финансовитѣ нагледници по настоящия законъ се отиѣма и възлага на акцизнитѣ надзиратели и акцизнитѣ агенти.

Чл. 81. Настоящото прѣдложение влиза въ сила отъ 1 Януарий 1896 год.

Расписанието на патентовия сборъ за търгуване съ пития се измѣнява както слѣдва:

Расписание

на патентовия сборъ за право търгуване съ пития изцѣло, на дребно и на разнось.

	Въ София, Руссе, Пловдивъ, Варна и Бургасъ	Въ другитѣ окръжни градове	Въ окол. градове останалитѣ градове и селата	Безъ разлика на мѣстата
Годишна цѣна въ левове				
А. Търговия изцѣло.				
1) Отъ стоварищата (складоветѣ) за спиртъ, вино, ракия и пиво отъ мѣстно произведение и чуждестранно	500	300	200	—
Б. Търговия на разнось.				
1) Всѣки който разнося спиртни питиета за продаване на едро по цѣлото Княжество, заплаща годишно	—	—	—	500
2) Всѣки който продава по цѣлото Княжество, съ исклучение на градоветѣ: София, Руссе, Пловдивъ, Варна и Бургасъ плаща	—	—	—	350
3) Всѣки който продава само въ околийскитѣ градове и по селата плаща	—	—	—	160
В. Търговия на дребно.				
1) Отъ хотелитѣ, кафенетата, дюгениѣ и тѣмъ подобни заведения	—	—	—	—
първий разредъ	400	300	200	—
вторий "	300	200	120	—
третий "	150	120	75	—
Допълнителни за търговия съ финни питиета.				
първий разрядъ	800	600	400	—
вторий "	300	160	80	—
третий "	200	100	40	—
2) Отъ сжщитѣ заведения, отворени прѣзь сборски (панаирски) дни за търговия съ мѣстни и иностранны пития, за всѣки единъ день се плаща	10	8	5	—
3) За сжщата пакъ търговия отъ бюфетитѣ:				
а) при клубоветѣ на желѣзнитѣ пѣтища и лагеритѣ годишно	—	—	—	100
б) при публичнитѣ градски градини въ София, Руссе, Пловдивъ, Варна и Бургасъ годишно	—	—	—	160
в) въ оржжнитѣ градове	—	—	—	80
г) въ околийскитѣ градове и селата	—	—	—	40
4) За сжщата търговия отъ кафе-шантанитѣ, гдѣто постоянно свирятъ и пѣятъ	400	200	60	—

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Има ли нѣкой да иска думата? Г-нъ Краевъ има думата.

Ат. Краевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ ще направя само двѣ бѣлѣжки по това прѣдложение. Първата е по допълнението на чл. 52 съ нова една алинея, а втората относително новия чл. 77.

Съ новата алинея къмъ чл. 52-й се прѣдоставя право на окръжния управител или околийския началникъ прѣдварително да събере свѣдѣния отъ общината или отъ полицията за нравственитѣ качества на лицата, които искатъ да отворятъ питейни заведения и слѣдъ това да позволятъ или не откриването на такива заведения. Като нѣмамъ достатъчна гаранция за добросъвестността на всѣки единъ администраторъ у насъ, отъ една страна, а отъ друга като знаемъ отъ опитъ, че мнозина отъ тѣхъ въ такива случаи сж способни да злоупотрѣбятъ, както много пжти и по-рано сж злоупотрѣблявали съ даваната имъ обширна власть, менъ ми се струва, че много справедливо ще бжде, ако въ подобенъ случай се прѣдостави право на заинтересованитѣ лица (на които се отказва правото да отворятъ питейни заведения), да обжалватъ подобни дѣйствия на администрацията прѣдъ окръжния сждъ, каквото право се прѣдвижда въ прѣдлагаемото измѣнение на чл. 63-й, (тамъ е казано, че който е неблагодаренъ отъ постановлението, съ което се заповѣдва затварянето на неговото заведение, може, въ двѣнедѣленъ срокъ отъ съобщението му, да го обжалва прѣдъ окръжния сждъ), — та да могатъ онеправданитѣ да докажатъ прѣдъ сждилището неправомерната, неоснователността на административното отказване правото да се открие питейно заведение.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Това е подробностъ. Говорете само по принципъ.

Ат. Краевъ: Да, г-не Прѣдсѣдателю, но макаръ да се разисква по начало, всѣки прѣдставителъ може да направи своитѣ бѣлѣжки по проекта, който се разисква по принципъ, за да се има прѣдъ видъ отъ надлѣжната коммисия.

Втората бѣлѣжка, която ще направя, се отнася до новия 77-й членъ. Въ тоя членъ виждамъ да се прокарва едно начало, което — споредъ мене, е въ разрѣзъ съ най-елементарната нравственностъ и което начало дава възможностъ на много алчни агенти на фиска или ги поощрява да правятъ прѣстѣпления. За доказателство на това, достатъчно е да посочя на чл. 50-ий, ако се не лъжа, отъ Закона за тютюна, и на злоупотрѣблението, които се констатира, почти ежедневно, отъ нашитѣ сждилища, при прилагането на тоя Законъ. Както настоящиятъ членъ, така и тоя отъ Закона за тютюна прѣдвиздатъ, че половина отъ глобата, която би се наложила на закононарушителя, дава се на откривателя на закононарушението. Благодарение на тази обща облага, мнозина агенти на фиска съставляватъ неоснователни актове и, за да могатъ да се ползватъ парично, както имъ се общава отъ самия законъ, явяватъ се въ сждилищата за да поддържатъ, въ много случаи подъ клѣтва, лъжливитѣ си актове. Не единъ пжтъ, г-да прѣдставители, неоснователността и фалшивостта на

подобни актове се е доказвала; не единъ пжтъ сждилищата съ възмущение сж констатирвали, че нѣкои чиновници, за да получатъ половината отъ глобата, даватъ лъжливи свѣдѣтелски показания, — за да подкрѣпятъ съставенитѣ отъ тѣхъ неоснователни актове. Зависи или ще зависи отъ сждилищата на кои показания да се даде прѣимущество и по-голяма достовѣрностъ, та на тѣхъ да основе своята присѣда да ли на тия отъ заинтересованитѣ агенти на властта, които се допускатъ за свѣдѣтели, на общо основание, или пакъ на показанията на ония лица, които не очакватъ отъ исхода на процеса никакви облаги. Обаче, азъ знамъ отъ своята практика, че въ много случаи сждилищата сж давали прѣдимството на показанията, дадени отъ заинтересуванитѣ лица, защото иматъ това криво понятие, че не само трѣбва да се раздава правосѣдие, а да пазятъ и интереситѣ на хазната; защото ако се оправдае обвиненото лице, хазната ще бжде ущетена, понеже ще се изплъзне възможността да се получи глобата; безъ да мислятъ, че тая глоба, несправедливо наложена, много вредно се отразява не само върху единъ индивидиумъ, а върху цѣлото общество.

Ето защо, г-да прѣдставители, азъ мисля, тия бѣлѣжки, които на бърза ръка можахъ да направя, да се взематъ подъ внимание, когато се разисква тоя законопроектъ отъ надлѣжната коммисия. Не можъ повече да говоря по тоя законопроектъ, защото едвамъ сега го получихъ. (Единъ гласъ: Какъ така, когато той отъ прѣдни нѣколко дни е раздаденъ.)

Георги Добриновичъ: Много правилно забѣлѣжи г-нъ Краевъ, относително нѣкои законоположения, които искатъ да се въведатъ съ прѣдлагания законопроектъ. Наистина, ако приемемъ члена безъ измѣнение, както ни се прѣдставя, ще се явяватъ прѣдъ сждилищата не малко лъжливи свѣдѣтели; тѣ ще искатъ да услужватъ на своята кесия, за да получатъ половината отъ глобата. Това нѣщо много хубаво забѣлѣжи г-нъ Краевъ. Но тия възражения или отмѣнения на законоположенията, които се иска да се въведатъ, може да станатъ при второто четение, слѣдъ като се повърне законопроектътъ отъ коммисията, понеже тѣ сж прѣдметъ на подробностъ. Азъ забѣлѣзвамъ нѣщо повече. Искане се законоположение да се ограничи числото на кръчмитѣ съ налагане високъ патентъ. Това е въ свръзка съ законопроекта за кръчмарството и публичното пиянство. Това ще ни се прѣдстави тамъ, че съ извѣстни срѣдства трѣбва да се ограничи числото на кръчмитѣ. Азъ съмъ и противъ това законоположение, защото нашитѣ еснафли отъ нѣмание какво да вършатъ и отъ нужда ставатъ кръчмари, нъ казвамъ и това законоположение може да бжде прѣдметъ на подробно разискване; заради това не му е мѣстото сега да се разисква по него. Азъ прѣдлагамъ законопроектътъ да се приеме по начало и да се проводи на надлѣжната коммисия, а когато дойде при второ четение да се разисква, тогава ще имаме възможностъ да се произнесемъ върху него и подробноститѣ.

Ник. Габровски: Г-да прѣдставители! Министерството на Търговията и Земледѣлието е внесло два законопроекта единиятъ за кръчмарството и публичното пиянство, а дру-

гиятъ за измѣнение и допълнение Закона за бериитѣ — акцизѣтъ — върху питиетата и прибавление нови членове къмъ тоя законъ. И двата тия закона гонѣтъ една и сѣща цѣль: да ограничѣтъ пиянството и да спасѣтъ населението отъ всички злини, които произтичатъ отъ него. Казвамъ, че двата закона гонѣтъ една и сѣща цѣль, защото това ясно се вижда отъ мотивитѣ на законопроектигѣ. Сега за да се произнесемъ, да ли наистина съ такива закони ще се постигне цѣльта, която гони почитаемото министерство, трѣбва прѣди всичко да разберемъ, какви нужди пораждатъ у насъ пиянство, какви нужди създаватъ кръчмитѣ и кои сѣ причинитѣ, които дѣйствуватъ, за да се увеличаватъ отъ година на година кръчмитѣ у насъ. Ако това не разберемъ, ние можемъ много европейски закони било отъ Франция или Италия да прѣпишемъ и да ги приложимъ у насъ, нѣ тѣ всѣкога ще си останѣтъ само закони, безъ да иматъ нѣкакво ползотворно дѣйствие върху нашия животъ, безъ да могатъ да ограничѣтъ злото и безъ да могатъ помогна за морализиране населението. Ако ли пакъ цѣльта е да се създаде съ тия закони единъ новъ источникъ за приходи на държавата; ако цѣльта е чисто фискална, тогава не трѣбва да се забудяте задъ едни високи и благородни цѣли, които не може да се постигнатъ съ такива закони. Ако у насъ, г-да прѣдставители, се увеличава числото на кръчмаритѣ, причината не е така проста, както ѣ прѣдставляватъ. (Единъ гласъ: Още не говоримъ по него законъ.) Е, моля ви се, това е по прѣдмета, защото г-нѣ Министрътъ изрично казва, че ще употрѣби двѣ срѣдства за прѣмахване на пиянството: първо чрѣзъ увеличение патента върху питиетата и второ чрѣзъ наказателни распорѣждания противъ пияницитѣ и кръчмаритѣ. Това е напълно по прѣдмета. Само, който не е целъ законопроекта за публичното пиянство, той може да казва, че не е по прѣдмета. (Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Говорете по законопроекта за акциза.)

Г-да прѣдставители! И въ турско врѣме у насъ е имало кръчми, и въ турско врѣме у насъ хората сѣ пияли; нѣ, ако сега се увеличаватъ кръчмитѣ, не ще съмнѣние, че има причини, които лежатъ въ нашия общественъ животъ, въ условията, въ които сѣ поставени нашитѣ селени. Тия причини сѣ осиромашаванието на нашето население. Хората се хвърлятъ въ публично пиянство, не защото така мислѣтъ, или така чувствуватъ или одобряватъ това, нѣ, това правѣтъ отъ нѣмай-къдѣ. Хората ставатъ кръчмари, не защото виждатъ въ това нѣкоя особена цѣль, нѣ, защото чрѣзъ кръчмарството могатъ да спечелятъ нѣщо. Днесъ за днесъ кръчмарството се явява, като единъ отъ главнитѣ источники за малкитѣ занаятчи по селата. Съ тоя законъ вие искате да унищожите малкитѣ кръчмари, като имъ наложите голѣми бери. По тоя начинъ вий искате да съсрѣдоточите продаването на разни пития въ рѣцѣтъ само на нѣколко голѣми кръчмари въ градоветѣ и селата. Ми се струва, че по тоя начинъ, не може да се постигне цѣльта, която се гони, ограничение на публичното пиянство. Напротивъ ще се постигне съвсѣмъ друго; именно, ще се отиѣме прѣхраната на една голѣма частъ отъ осна-

фитѣ, които днесъ се прѣхранватъ чрѣзъ кръчмарството. Обаче, желаното ограничение на пиянството нѣма да се постигне. Борба противъ пиянството се е водила и се води отъ дълги години насамъ въ всичкитѣ страни. Вамъ е известно, че едно врѣме българския царъ Крумъ е мислил да унищожѣ пиянството чрѣзъ искореняване на лозята; до такъвъ абсурдъ сѣ дохождали и дохождатъ хората винаги, когато не искатъ да проникнатъ въ основнитѣ причини, които каратъ хората да прибѣгватъ къмъ пиянство. Въ закона за публичното пиянство и закона съ който се налага патентъ на питиепродавцитѣ не се постига никакъвъ резултатъ.

Въ Европа има много по-малко кръчми и постоянно се намаляватъ, защото кръчмарството се съсрѣдоточва въ рѣцѣтъ на голѣмитѣ кръчмари; обаче публичното пиянство вмѣсто да се намалява отъ това, повече се разпространява. Това показва, че причинитѣ не се криѣтъ въ многото или малкото кръчми, а въ положението на населението.

Дим. Отамболовъ: Сега се разисква законопроектъ за бериитѣ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Г-вѣ Габровски! Сега се разисква законопроектъ за бериитѣ върху питиетата:

Ник. Габровски: Вие искате да отстраните населението отъ кръчмитѣ, отъ публичното пиянство.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Повторно ви моля, г-нѣ Габровски, да говорите по законопроекта за акцизѣтъ.

Ник. Габровски: Вие искате да отстраните населението отъ публичното пиянство, нѣ вие прѣдлагате такива срѣдства, които ни най-малко нѣма да достигнатъ тая цѣль. Въ селата селенитѣ сѣ принудени да отиватъ въ кръчмитѣ защото нѣма у тѣхъ съборни мѣста, кафенета, читалища гдѣто да се събиратъ, за да размѣняватъ своитѣ мисли и идеи върху хала си. Вие искате чрѣзъ голѣмитѣ патенти да затворитѣ тия кръчми и тукъ цѣльта не е толкова да ги оттървете отъ кръчмаритѣ, които — справедливостта го исиска да признаемъ — дѣйствително много ги експлоатиратъ, но цѣльта е да закриете тия малки кръчми за да дадете възможността да вирѣѣтъ голѣмитѣ кръчмари.

Нѣщо повече. Въ закона се прѣдвиждатъ чисто полицейски мѣрки; българскитѣ граждани се турятъ подъ полицейски надзоръ: чл. 52-й изрично гласи, че, когато единъ български гражданинъ поиска да отвори кръчма въ града или селото, той трѣбва да се отнесе до Окрѣжния Управителъ, който да събере свѣдѣния за неговата честностъ и благонадѣжностъ, и ако го одобрява, ако е „нашъ“, ще му даде патентъ. Позволете ми да ви кажѣ, г-да, че при днешното положение у насъ, както сѣ развратени чиновницѣтъ отъ миналия режимъ, да имъ се дава такава властъ да оцѣняватъ, кой е честенъ и кой е благонадеженъ, — това значи, да прѣдадемъ българскитѣ граждани подъ полицейския надзоръ на правителството и да възложимъ на полицията морализационна мисия, да се грижи за нравствеността на хората, когато тя сама до сега се е показала твърдѣ безнравствена.

Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Моля на прѣдмета. Говорете по въпроса.

Ник. Габровски: Азъ говоря по прѣдмета; нѣ вие не сте натоварени да пазите полицията.

Янко Чучарковъ: Оставете го, нека каже.

Ник. Габровски: (Продължава.) Прѣдставете си, г-да, такъв примѣръ: единъ противникъ, единъ опозиционеръ въ единъ градъ или село иска да отвори кръчма или кафене, или нѣкое спиртно заведение; за това той се отнася до управителя, съ когото се намира въ най-обтегнати отношения. Управителятъ, като агентъ на централната власть, длъженъ е да гледа не съ добро око на противникитѣ. Така е било до сега, и така ще бѣде и за напредъ. Значи. Окръжниятъ Управителъ ще оцѣнява, да ли тоя човѣкъ има нужнитѣ качества, за да бѣде кръчмаръ или не; той ще опрѣдѣля неговата благонадѣжностъ; той ще рѣши въпроса, може ли просителтъ да упражнява това занятие или не. Тогава, гдѣ остава вашиятъ принципъ за свободата на търговията, който тъй ярко защищавате, когато ви иде на смѣтка? Въ единъ случай вие се явявате протекционисти, въ другъ либерешанжисти, а въ дадения случай не сте нито едното, нито другото! Нѣщо повече. Вие туряте подъ полицейски надзоръ упражнението на занятията и давате власть на полицията да затвара „неблагонадѣжнитѣ“ кръчми. Ако мислите, че чрѣзъ това ще ограничите пиянството и ще морализирате народа, много се лъжите. Напротивъ, съ тоя членъ, който е поставенъ въ закона, вие давате най-страшното оръжие въ ръцѣтъ на полицията. Раздихват враждата между народа и властта; съете вѣтръ, послѣ което ще жъните буря. Азъ мисля, г-да, че вие не трѣбва да дѣйствувате по тоя начинъ, ако прѣслѣдвате добри цѣли; защото добритѣ цѣли искатъ добри срѣдства, обаче не сж тия срѣдствата, съ които може да се достигне ограничение на пиянството и нравственното повдигане на нашия народъ. Съвсѣмъ други срѣдства трѣбва да употребимъ. Нека се постареемъ да повдигнемъ поминъка на нашето население, защото, истина е, че човѣкъ, който нѣма нужнитѣ срѣдства да живѣе, който нѣма достатъчно сѣлѣкло, жилище и топло, той е принуденъ въ отчаянието си да се хвърля въ пиянство. Той въ кръчмата и въ спирта намира утѣшение, и тамъ забравя минжитѣ, сегашнитѣ и бѣдщи страдания. Вие нищо не правите, за да докажете, че дѣйствително желаете да прѣобразите ония условия, които каратъ хората да пиянствуватъ.

Въ тоя законъ забѣлѣжвамъ, г-да прѣдставители, и другъ недостатъкъ. Въ чл. 77-й се дава право на чиновникитѣ, на агентитѣ, които ще откриватъ нарушенията на Закона, да получаватъ половината отъ глобитѣ, които се налагатъ на кръчмаритѣ. Добръ, позволете ми да кажа, че съ това най-много ще се злоупотрѣблява. Ние като адвокати па и всѣки отъ васъ, който е слѣдилъ, знае, какви злоупотрѣбления ставатъ по закона за тютюня. Пращатъ се веднѣжъ чиновникитѣ и агентитѣ по селата да теглятъ тютюня, послѣ сами тѣ отиватъ да контролиратъ, да ли нѣма излишѣкъ, да ли нѣма откраднѣтъ тютюнь. Ето какво правятъ. Първиятъ път, като теглятъ тютюня, нарочно

искарятъ го по-много, а на втория път, когато отиватъ да контролиратъ, намиратъ ужъ по-малко.

Ник. Казаревъ: Не е вѣрно.

Ник. Габровски: То е вѣрно. Намиратъ, казвамъ, че има злоупотрѣбления и се завеждатъ хиляди дѣла противъ селенитѣ за укривание на тютюнь, а чиновникитѣ, които сж направили тия велики открития, се ползватъ съ глобата, която се стоварва върху гърба на бѣдния селенинъ. Това сжщото злоупотрѣбление ще се практикува и съ настоящия законъ. Чиновникитѣ, отъ голѣма ревностъ, за да получаватъ глоби, ще намиратъ злоупотрѣбления и тамъ гдѣто ги нѣма. Не е мѣчно за такива чиновници, като искатъ да експлоатиратъ населението, да му съставляватъ актове, щомъ има двама души свидѣтели да подпишѣтъ; а такива винаги може да се намѣрѣтъ, защото ги иматъ готови на ръцѣ, за да дѣлѣтъ печалбата. Това е едно голѣмо злоупотрѣбление, което ще узаконимъ съ приеманieto на тоя членъ. Нѣдѣйте узаконява туй, което е вече доказало своитѣ недостатѣци чрѣзъ други такива закони.

Моето мнѣние е, че комисията, която ще разгледва тоя законъ, трѣбва да обърне внимание на тия именно пунктове, върху които азъ говорихъ. Мисля, г-да, че ще направите голѣма несправедливостъ, ако увеличите патента на малкитѣ кръчмари, защото съ това ще спомогнете за тѣхното разоряване, и безъ да се постигне цѣльта, която гони законътъ.

Дим. Ил. Стамболовъ: Г-да прѣдставители! Сехъ думата да покажъ своето дълбоко съжаление къмъ почитаемото Нар. Събрание, за едно непрактично провеждане за разискване на законитѣ по принципъ. Говори се отъ нѣкои г-да оратори за непрактичностъ, за безполезностъ и за врѣди отъ нѣкои членове на прѣдставения законопроектъ. Азъ мисля, г-да народни прѣдставители, че не тъй трѣбва да се разискватъ законитѣ по принципъ. Когато се внесе въ Нар. Събрание за разискване единъ законопроектъ по принципъ, пита се Нар. Събрание: чувствува ли се необходима нужда за приемане на тоя законопроектъ; проведениѣ принципи, важни ли сж, съобразни ли сж съ нашето житие — битие, съобразни ли сж съ нашитѣ нужди и пр. Ако сж съобразни, приема ги Нар. Събрание, ако сж не съобразни, отхвърля ги и казва, че счита за излишно, приеманieto на тоя законопроектъ по принципъ и го отхвърля. Какъвъ е законопроектътъ, който ни се прѣдставява сега? Той е законопроектъ за измѣнение нѣкои членове отъ сжществуващиятъ сега законъ за беритѣ — акциза — върху питиетата и прибавление нѣкои нови членове. Кое е накарало правителството да внесе тия измѣнения въ прѣдставената форма? — Първо, законътъ, който сме гласували минжлата година на 20-й Декемврий, а второ, което е важно и значително, че правителството е съгледало известна празнота въ сжществуващия до сега законъ.

Христо Топузановъ: Празнотитѣ сж въ касата.

Дим. Стамболовъ: Имайте търпение да ме изслушате. — Споредъ мотивитѣ на законопроекта имало нѣкои несъобразности и противорѣчия въ Закона за акциза върху питиетата; тия противорѣчия трѣбва да се уредѣтъ, и, за да се

уреджът, трѣбва да се внесе тоя законопроектъ, който има на рѣка. Отъ друга страна, забѣлѣва се въ много членове които ни сж прѣдставени за измѣнение такива празноти, за които правителството е почувствувало нужда, че трѣбва да се допълнятъ. Дѣйствиелно, възраженията на г-на Краева сж важни и сж значение и трѣбва да се вземжтъ въ внимание, но тѣ не трѣбва да се разискватъ сега, когато законътъ се приема по принципъ. Когато дойде второ четение, азъ съмъ съгласенъ съ г-на Краева и съ г-на Габровски и ще ги поддържамъ въ много отъ тия измѣнения, въ много отъ тия желанія, които тѣ искаж да бжджтъ проведени въ извѣстни членове. Азъ даже виждамъ въ единъ членъ голѣмо нарушение на до сега съществующия принципъ, но ще говорж за това тогава, когато му дойде врѣмето. Напр. въ чл. 79-й се казва (Чете): „Опрѣдѣленията за замѣняване глобитъ и беритъ сж затворъ се издаватъ отъ Окржжния Управителъ, заедно съ акцизия надзирателъ.“ Това е нововведение, което противорѣчи на основния Законъ на страната, което противорѣчи на Гражданското Сждопроизводство и на много други закони. Но за тия несъобразности, които се забѣлѣзватъ въ нѣкои членове, може да се разисква и да се проведжтъ нѣкои измѣнения, когато дойде второто четение на законопроекта. Сега мислж, че всички съзнаваме нуждата за измѣнение на тия членове, именно, че тия измѣнения происхождатъ отъ двѣ нужди. Едната е, за да бжде съобразенъ тоя Законъ съ Закона за акциза върху питиетата отъ минжлата година, а отъ друга страна забѣлѣженитѣ до сега празноти и несъобразности, или нѣкои не до тамъ пълноти на Закона да се изравнжтъ.

Ако взехъ думата, взехъ ж да обърнж вниманието на г-на Министра на Финанситѣ върху едно нѣщо. Знаете, г-да прѣдставители, вие, които боравите съ законитѣ у насъ, колко е трудно да търсите разнитѣ измѣнения на законитѣ въ разни томовете, издадени въ разни врѣмена и най-послѣ не можете да ги намѣрите. Единъ Законъ, какъвто е законътъ за беритѣ, толкова важенъ и нуженъ, било на правителствени чиновници, било на частни лица, а така сжщо и на адвокатитѣ, единъ Законъ, който има 80 и нѣколко члена, провеждани сж въ разни врѣмена 14 измѣнения, та не бѣше ли по-хубаво да се вземе цѣлиятъ законъ и да се разгледа исцѣло, за да не става нужда да се търсжтъ измѣненията отъ 1888, 1890, 1895 години, нѣщо, което твърдѣ много врѣме отнима, както на частнитѣ лица, така и на правителствениитѣ чиновници, на всички които боравжтъ съ законитѣ. За това, г-да прѣдставители, азъ ще направж прѣдложение, което, ако се счете отъ Нар. Събрание за нужно, да се разрѣши или да се разрѣши послѣ, при второто или третото четение на законопроекта. Моето прѣдложение е, тия измѣнения, които ще сж проведжтъ съ тоя законопроектъ, да се внесжтъ въ самия законъ и законътъ да бжде напечатанъ изново както е измѣненъ. Ще ви помолж да приемете това прѣдложение, ако не сега, то поне при третото четение.

Като виждамъ, че причинитѣ, които сж накарали правителството да внесе тоя законопроектъ сж важни, то азъ

приемамъ законопроекта по принципъ, и молж Народното Събрание да го приеме и то.

Янко Сакжзовъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ поискахъ думата прѣди още да бжде четенъ тоя законопроектъ, за да помолж г-на Прѣдсѣдателя да не ни се чете най-първо законопроектътъ за беритѣ, а да бжде добръ да каже да ни се прочете законопроектътъ за кръчмарството и публичното пиянство. Азъ мислѣхъ, че почищаемото бюро така ще да направи: по тоя редъ да се четжтъ законопроектитѣ, защото, г-да прѣдставители, въ Закона за беритѣ не виждаме никакъвъ рѣшително мотивъ за тия измѣнения, които се прѣдлагатъ. Тѣй щото, тия законопроекти трѣбваше да се прочетжтъ по реда, който азъ прѣдлагамъ — най-напрѣдъ законопроектътъ за кръчмарството и публичното пиянство и послѣ законопроектътъ за беритѣ или двата тия законопроекта трѣбваше да се прочетжтъ заедно. Когато ще разсждавамъ за измѣненията на нѣкой членове отъ Закона за беритѣ, азъ ще се основавамъ на ония мотиви, които г-нъ Министрътъ на Търговията и Земледѣлието привежда въ своя проектъ за кръчмарството и публичното пиянство. Тия два законопроекта, г-да прѣдставители, сж отъ двѣ различни министерства. Единиятъ отъ Министерството на Финанситѣ, а другиятъ отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието; единиятъ е чисто фискаленъ законъ, а другиятъ е социаленъ, не социалистически (Д-ръ Цачевъ: Не казахъ социалистически.) Тая послѣдняя забѣлѣжка направихъ за това, защото у насъ твърдѣ много се божтъ отъ думата социаленъ като ж смѣватъ съ социалистически. Ето защо казвамъ, че тия законопроекти трѣбваше да се прочетжтъ заедно. Имайте слѣдователно търпение да ме изслушате да ви говорж по Закона за беритѣ на основание мотивитѣ, които сж турени въ Закона за кръчмарството и публичното пиянство.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Законопроектътъ за кръчмарството и публичното пиянство се отложи, защото г-нъ Министрътъ не бѣше тукъ а сега е на редъ разискването законопроектътъ за беритѣ, тѣй щото не можемъ да се връщаме назадъ. Ще дойдемъ и до него.

Янко Сакжзовъ: Не мож да дамъ гласа си да приемемъ по принципъ законопроекта за беритѣ, прѣди да се съгласж съ тия начала, които туря г-нъ Министрътъ въ другия законопроектъ — за кръчмарството и публичното пиянство. Г-нъ Министръ на Търговията и Земледѣлието каза, че у насъ за да се ограничи публичното пиянство, трѣбва да се увеличи патента на питейнитѣ заведения и уреди начинътъ на продажбата на спиртни пиятия на дребно. Това каза г-нъ Министръ на Търговията. Вслѣдствие на тия негови начала, г-нъ Министръ на Финанситѣ, веднага взе да прави нѣкой измѣнения въ Закона за беритѣ. Мотивитѣ сж излѣзли отъ г-на Министра на Търговията и Земледѣлието, а измѣнения на закона за беритѣ отъ г-на Министра на Финанситѣ. Ето защо, казвамъ, трѣбва по-напрѣдъ да се гледа законопроектътъ за кръчмарството и публичното пиянство, че послѣ законопроектътъ за измѣненията нѣкои членове на Закона за беритѣ и когато поискахъ това да стане,

г-нъ Прѣдсѣдателствующиятъ не можа да ме разбере. Менъ ми се струва, че така трѣбва да вървимъ: или да се прочете законопроекта за кръчмарството и публичното пиянство, по-напрѣдъ или пакъ трѣбва да бждете търпеливи и ме изслушате, като ми позволите да говорѣя така, както трѣбва да бждатъ поставени въпроситѣ.

И тъй, г-нъ Министръ на Финанситѣ иска да се направятъ нѣкои измѣнения въ закона за бериитѣ, като се надѣва, че вслѣдствие на тия измѣнения, ние щѣли сме да спремъ публичното пиянство и злоупотрѣблението отъ страна на кръчмаритѣ. Азъ мисля, г-да прѣдставители, че нѣма нужда да се хабятъ много думи, нѣма нужда отъ голѣма логика за да се разбере, че всичкиятъ шумъ за спирането или уреждането на продажбата на спиритнитѣ питиета, не произхожда отъ благородния мотивъ да се спре публичното пиянство, а отъ мотивъ чисто фискаленъ. Г-нъ Министрътъ на Финанситѣ иска единъ источникъ за единъ добръ доходъ, и за да може да получи тоя добръ доходъ, казва ни, че съ измѣнението на закона за бериитѣ, щѣло да се спре пиянството, или щѣли да се прѣмахнатъ злоупотрѣбленията съ кръчмарството. Неуже ли мислите, че оня човѣкъ, който е наученъ да ходи въ кръчмата и да пие нѣколко чаши ракия до дѣто се опие, неуже ли мислите, че ще прѣстане да се опива, като се намалѣтъ чашитѣ, колкото съ единъ косъмъ? Неуже ли мислите, че ако увеличимъ на по голѣма сума патента, ще отучимъ хората да не пиятъ? Това е смѣшно. Не могатъ да се накаратъ хората да се не опиватъ, ако увеличимъ патента на кръчмаритѣ. Кръчмаритѣ нѣма да даватъ чашата по 20 пари, тѣ пакъ ще ъж даватъ 10 или 5 пари, но може да намалѣтъ съдържанието като притурятъ повече калпавъ спиртъ.

Г-да прѣдставители! По никой начинъ не можъ да се съгласѣ съ тоя принципъ, че съ увеличението патента на питейнитѣ заведения, може да се спре публичното пиянство и злоупотрѣблението на кръчмаритѣ. Това не е истина, това е фискална мѣрка, която изисква и фискални мотиви. Нека г-нъ Министрътъ на Финанситѣ бжде толкова благороденъ и каже ясно на прѣдставителитѣ: ние имаме нужда отъ пари; имаме нужда отъ източници за приходи и за това увеличаваме патента на едни отъ занятията, които смѣтаме за вредителни. Нека кажеше така и ние щѣхме да бждемъ благодарни, че е откровенъ. Но сега, когато излиза подъ маската на благородна цѣль, — отстранението на пиянството да иска увеличаване на патента, на това азъ нѣма да се съгласѣ, защото съ това ние погрѣчваме на търговията на дребнитѣ кръчмари; за това азъ моля, да не се съгласявате и да отхвърлимъ такака една скрита мисль. Азъ нѣмамъ нищо противъ тая часть отъ законопроекта, която се касае до това да се тури въ съгласие законътъ за бериитѣ съ закона за акциза, вотиранъ минжлата година, това е необходимо и азъ нѣмамъ нищо противъ това; по никой начинъ не можъ да се съгласѣ съ втората часть на мотивитѣ, да се увеличи патентътъ на дребнитѣ кръчмари, защото въ това нѣма да се постигне цѣльта — прѣкращаването на публичното пиянство. Защо нѣма да се постигне, ще говорѣя когато му дойде врѣмето по самия законъ за публичното пиянство.

Азъ моля да не се съгласявате съ втората часть отъ мотивитѣ, а да помолимъ комисията, която ще разглежда и изучава тоя законопроектъ, да отхвърли тая му часть, която се касае за дребнитѣ кръчмари и ако държавата има нужда отъ пари нека наложи патентъ на голѣмитѣ кръчмари и спирито-производители.

Вес. Котевъ: И азъ има да говорѣя за измѣнението на чл. 51-й и 53-й, също и 58-й, отъ закона за бериитѣ, но когато му дойде врѣмето ще говорѣя за това. Впуснахъ се нѣкои отъ г-да прѣдговорившитѣ да говорѣятъ за измѣнение на нѣкои членове, които измѣнения се прѣдлагатъ съ настоящия законопроектъ, който е на разискване сега по принципъ, когато това трѣбва да направятъ, когато законопроектътъ дойде да се разисква членъ по членъ. Азъ се убѣдихъ, че нѣкои г-да говорѣятъ повече за да пълнятъ дневниците и да ги слуша публиката, отъ колкото, че трѣбва да се говори. Нѣмаше нужда г-нъ Габровски да говори, че чиновницитѣ и нашитѣ селени прѣкарвали празното си врѣме въ кръчмитѣ. Това той може да говори, когато дойде законопроекта да се разисква членъ по членъ. Нѣмаше нужда и г-нъ Сакжзовъ да казва, че чашитѣ щѣли да бждатъ малко по празни, също и това може да се говори, когато дойде законопроекта да се разисква членъ по членъ. Това говорение, както казахъ е повече за да се пълнятъ дневниците и да слуша публиката. Заради това азъ прѣдлагамъ да се прѣкратятъ дебатитѣ.

Георги Бръчковъ: Г-да прѣдставители! По принципъ да се каже нѣщо повече отъ това, което каза г-нъ Стамболовъ, е даже излишно. Искамъ да кажа нѣколко думи на г-на Габровски, понеже той силно бѣше се опълчилъ противъ чл. 52-й, именно, какъ тъй полицията и чиновницитѣ да могатъ да контролиратъ гражданетѣ, които иматъ свободни занаяти и т. н. Вижда се, че г-нъ Габровски твърдѣ малко се е занимавалъ съ статистиката и трѣбва да не му е извѣстно, че много пѣти подъ булото на хотелѣ и кръчмари се крижатъ най-страшнитѣ хайдути. Види се г-нъ Габровски не знае какво става подъ булото на кръчмарството по селата. Не отдавна бѣше станжала една печална история отъ нѣкои кръчмари и хотелѣжии въ Раградъ. Затова, г-да прѣдставители, много по-хубаво ще бжде, когато дойде второто четение на законопроекта, тогава да говоримъ върху подробноститѣ, а до тогава да изучимъ въпроса. Никакво зло не виждамъ, ако полицията събира данни чрѣзъ общинскитѣ управления, защото общинскитѣ управления сж, които трѣбва да знайтъ, що за граждани иматъ, и какви сж тѣхнитѣ кръчмари въ общината, които много пѣти се случва да бждатъ най-голѣмитѣ вагабонти.

Никола Габровски: Такива вагабонти сж най-добри приятели на управителитѣ. (Гласове: Исчерпанъ е въпросътъ!)

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Говорили сж седемъ души. Има прѣдложение отъ г-на Котева за прѣкращение на дебатитѣ. (Шумъ) Моля, г-да, да пазите тишина, не се разговаряйте.

Туриамъ на гласуване прѣдложението на г-на Котева за прѣкратяване на дебатитѣ. Ония г-да, които желаетъ

да се продължават дебатите, да си вдигнат ржката. (Меншинство). Дебатите се прекращават.

Турям на гласуване приемането по принцип на законопроекта за изменение и допълнение на закона за берите върху питиетата и прибавление нови членове. Които приемат този законопроект по принцип и да се препрати на надлъжната комисия за изучаване и докладване, да си вдигнат ржката. (Большинство.) Приема се.

Янко Сакжзовъ: Да се прочете законопроекта за кръчмарството и публичното пиянство.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Ще слѣдваме дневния редъ, г-нъ Сакжзовъ.

Секретарь Ал. П. Ангеловъ: Г-нъ Министрътъ на Търговията и Земледѣието съ писмо по № 4351, отъ 3-й Ноемврий 1895 година, е внесълъ Законопроектъ за Санитарно-ветеринарната полиция, заедно съ изложението на мотивите по него. (Чете):

„Изложение на мотивите

къмъ законопроекта за санитарно-ветеринарната полиция.

България притѣжава приблизително слѣдующето число животни:

Говеда	1.680.983	глави
Конѣ	325.526	"
Овце	7.060.353	"
Кози	1.453.462	"
Свине	441.062	"

Или всичко за цѣла България 10.961.386 глави.

Отъ тѣзи домашни животни се добиватъ годишно произведения, които приблизително се оцѣняватъ за около 159.000.000 л., а самия домашенъ добитъкъ прѣдставлява единъ капиталъ отъ около 280.000.000 лева.

Тѣзи цифри сами по себе си говорятъ, каква важностъ прѣдставляватъ домашните животни въ нашата народна икономия и до колко правителството ни трѣбва да бди за това народно богатство.

Домашните ни животни би трѣбвало да бждатъ за сега прѣдмѣтъ на уживена търговия, за попълване загубите, причинени отъ застои и понижени цѣни на зърнените произведения, но тѣ прѣтърпяватъ почти същата криза, както и другите земледѣлчески произведения, по нѣмание на тържища, което се вижда отъ тукъ приложената таблица за износа на нашия добитъкъ прѣзъ 1894 година.

Изнесенъ добитъкъ прѣзъ 1894 година.

Държави	Биволи, биволици, малачета		Волове, крави, телци		Конѣ, кобили, кончета		Катжри		Магарета		Овни, овци, агнета		Кози, пръчове, ярета		Свинѣ	
	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ	Глави	Стойностъ
Турция	3.572	346.067	15.292	1.063.003	5.884	589.000	2.422	264.790	4.237	162.570	375.678	3.009.184	20.200	149.106	5.800	72.587
Други държави	10	1.250	962	103.395	63	11.950	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Отъ горната таблица се вижда явно, че нашия добитъкъ се изнася изключително за Турция, и че това количество е несравнено много малко по отношение съ числото на добитъка, който се намира въ цѣла България, още повече като се има прѣдъ видъ, че вътрѣшната консумация на животинските произведения е много малка. Тѣй щото за нашия добитъкъ ний нѣмаме пазари, нито вътрѣшни, нито външни, съ изключение на турските тържища, които тържища почнаха да се исплъзватъ отъ ржцѣте ни, по причина на ново-създадените политико-икономически условия и чуждата конкуренция. Прочее, на правителството ни прѣдстои да търси нови дебушета въ другите държави. До сега западно-европейските държави не сж искали да допускатъ нашия добитъкъ на тѣхните пазари, подъ прѣдлогъ, че у насъ върлуватъ епизоотически болести, че нѣмаме никакви законодателни мѣрки за огра-

ничаванieto на тия болести и че ветеринарно-санитарната ни служба не е добръ уредена. Дѣйствително, че до прѣди 5—6 години почти никаква ветеринарна служба и никакви законо-положения по тая часть не сж съществували и заразителните болести сж върлували безконтролно и сж нанасяли грамадни загуби на нашето селско стопанство, каквито сж случаите съ върлюшките чума по добитъка прѣзъ 1877, 78 и 79 години, шапа и шарката по овцете прѣзъ 1893 и 94 години. Сега при всичко, че имаме единъ ветеринаренъ персоналъ поставенъ на същия уровень, относително познанията, както и въ другите на прѣднали държави, шапа и шарката по овцете пакъ върлуватъ въ доста голѣми размѣри, по причина на нѣмание на единъ специаленъ законъ по тая часть и по недостатъчностъ на ветеринарни лѣкари, единственните фактори неизбежно нуждни за борба противъ тоя бичъ.

Обаче, съ приемането на настоящия законопроектъ: 1) ще се даде гаранция на чуждестраннитѣ държави за здравословното състояние на нашия добитѣкъ, което ще прѣмахне една отъ най-голѣмитѣ спънки за свързването на международна ветеринарна конвенция; 2) ще може успѣшно да се води борба противъ появившитѣ се епизоотии, за да се запази този толкова важенъ клонъ отъ нашето селско стопанство; 3) ще се изпълни едно отъ първитѣ условия приети единодушно отъ VI-й международенъ ветеринаренъ конгресъ, държанъ прѣзъ настоящата година въ гр. Бернъ, при разискването на първия въпросъ, относително „свързването на една международна ветеринарна конвенция,“ въ който конгресъ Българското правителство бѣше официално прѣдставено и 4) ще може да се съберѣтъ по-точни свѣдения за смъртнитѣ случаи, причинени отъ эпизоотическитѣ болести, които свѣдения сѣ необходимо нужни при изработването на единъ законъ за усилюването на добитѣка.

Относително пунктъ третий за неизлишно считамъ да приведа и мнѣнието изказано въ прѣдварителния рапортъ на Българскитѣ делегати, които бѣхъ командировани на VI-й международенъ ветеринаренъ конгресъ въ гр. Бернъ:

„VI-й международенъ Ветеринаренъ конгресъ бѣше събралъ въ гр. Бернъ, освѣнъ официалнитѣ делегати отъ всичкитѣ европейски държави, още и делегатитѣ отъ Америка и Африка. Обидно ни бѣше, Господине Министре, прѣдъ мисълта, че въ досегашнитѣ международни ветеринарни конгреси, само България и Турция не сѣ били прѣдставлявани; още повече, че това се е обяснявало, или че тѣзи двѣ страни нѣматъ никакви скотовѣдски интереси, било чисто вътрѣшни, било въ международно отношение, или че тѣзи страни сѣ толкова примитивни, щото сами се изключаватъ отъ подобни мѣждународни конгреси, въ които всѣкога е имало на дневенъ редъ освѣнъ специалнитѣ въпроси по ветеринарната медицина и по хигиената, нѣ още и въпроси чисто скотовѣдски отъ международенъ характеръ.

Въ рапорта си, който ще ви прѣдставимъ, Господине Министре, ние ще Ви изложимъ всичкитѣ въпроси, които бѣхъ поставени на дневенъ редъ, мнѣнията на по-важнитѣ оратори, що вземахъ участие при дебатитѣ и всичкитѣ рѣшения вземени въ конгреса. Тукъ ще забѣлжимъ само, че първий въпросъ относително „свързването на една международна конвенция за търговия съ добитѣкъ“ се рѣши въ много благоприятна смисълъ за всичкитѣ държави, които взехъ участие въ конгреса и които ще иматъ: 1) добръ организирана ветеринарно-санитарна служба и 2) единъ добъръ законъ по ветеринарната полиция. Прѣдъ видъ на това, осмѣляваме се, Господине Министре, да Ви помолимъ да направите зависящото отъ страната Ви распоряждане, да може още въ тая годишната сессия на Народното Събрание да се прокара Ветеринарно-Санитарния законъ, а тѣй сѣщо да се направи и едно подобрѣние по ветеринарната частъ у насъ.“ . . .

„Отъ личнитѣ обяснения що имаме съ Началника на Ветеринарната служба въ Ромѣния г. Фуртуна, той

слѣдъ като се убѣди за редовното функциониране на ветеринарната служба у насъ, ни обѣща, че въ новитѣ правилници по ветеринарната служба нѣма да прѣдвижда прѣдпазителна зона на границата съ България, каквато зона има вече на руската граница, и че, като му се прѣдстави случай, ще настои прѣдъ своето Министерство да се допуска въ Ромѣния българския рогатъ добитѣкъ. По сѣщия въпросъ имаме обяснения и съ г. професора Перончито отъ Туринъ, който бѣ натоваренъ да прѣдставлява главното управление на ветеринарната служба въ Италия. Г. Перончито ни заяви, че ако се направятъ отъ нашето правителство постѣпки прѣдъ италианското, относително свързването на ветеринарна конвенция, то полицейско-ветеринарната ни служба нѣма да прѣдставлява никакво припятствие, понеже той я счита за достатъчно урѣдена. Даже г. Перончито си взе нѣколко бѣлѣжки относително уреждането на нашата ветеринарно-санитарна служба и цѣнитѣ на месата въ България.“ . . .

Не по малко полза ще принесе този законъ и за опазването на общественото здравие, като се знае, че една голѣма частъ отъ заразителнитѣ болести по домашнитѣ животни се прѣдаватъ, било на право, било чрѣзъ животинскитѣ продукти, употребявани за храна на хората.

Настоящия законо-проектъ е разгледанъ и одобренъ отъ Върховний Медицинскій Съвѣтъ, въ който по този случай сѣ взели участие и специални лица отъ Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Като се има прѣдъ видъ готовността, съ която г-да народнитѣ прѣдставители посрѣщатъ всичкитѣ мѣрки, които правителството взема за запазването и повдигането на народното ни богатство, то нѣма никакво съмнение, че Господа Народнитѣ Прѣдставители ще разгледатъ и приематъ прѣдлагаемия законо-проектъ въ настоящата сессия на VIII-то Обикновено Нар. Събрание.

Ст. София, Ноемврий 1895 година.

Управляющій Министерството на Търговията и Земледѣлието,

Министръ на Финанситѣ: Ив. Евс. Гешовъ.

„Законопроектъ

за санитарно-ветеринарната полиция.

Часть I.

Общи положения.

Глава I.

Болеститѣ по добитѣка, които подлѣжатъ на ветеринарно-полицейски надзоръ.

Чл. 1. Болеститѣ по домашния добитѣкъ, които трѣбва да се считатъ като заразители и противъ които се приспособяватъ мѣрkitѣ, показани въ настоящия законъ, сѣ:

1) *Чумата* по всичкийтъ едъръ и дребенъ рогатъ добитѣкъ (*Pestis bovina*, *Peste bovine*);

2) *Прилѣпчива плевро-пневмония*, по едрия рогатъ добитѣкъ (*Plevro-pneumonia bovum contagiosa*, *Peripneumonie contagieuse*);

3) *Шарка* по овцетѣ и козитѣ (*Variola ovina, clavelée*);

4) *Краста* по козитѣ, магаретата, мулетата, едрий и дребний добитѣкъ и свинетѣ (*Scabies, gale*);

5) *Шанъ* по едрий и дребенъ рогатъ добитѣкъ и свинетѣ (*Aphthae epizooticae, Fièvre aphteuse*);

6) *Мангафа*, (сапъ) въ всичкитѣ свои видове, по конѣтъ, магаретата и мулетата (*Malleus humidus et Farci- minosus, Morve et Farcin*);

7) *Венерическа злокачествена болестъ* по жребцитѣ и кобилитѣ за развъждане (*Lues, venera aequi, Dourine*);

8) *Прилѣпчиво възпаление* на бѣлия дробъ и червата и червенка въ свинетѣ (*Febris Typhoidea et Erysipelas suis septica, Pneumo-enterite infectieuse et Rouget du porc*);

9) *Бѣсъ* (*Rabies, Rage*);

10) *Вжгленъ* (*Далакъ*) по всичкитѣ домашенъ добитѣкъ (*Anthrax, Charbon batérien*);

11) *Прилѣпчивъ отокъ* по едрий рогатъ добитѣкъ (*Emphysema infectiosum, charbon symptomatique, ou charbon bactérien*) и

12) *Гърлица* по свинетѣ и биволитѣ, (*Angina infectiosa*).

Чл. 2. Съ Височайшии указъ, по доклада отъ Министра на Търговията и Земледѣлието могатъ да се прибавятъ къмъ болеститѣ изброени въ чл. 1-й и други болести признати за заразителни, въ които и да е видъ животни, когато иматъ опасенъ характеръ.

Глава II.

Прѣдпазителни мѣрки противъ заразителнитѣ болести.

Отдѣлъ I.

Прѣдпазителни мѣрки противъ вносанието и износанието на заразителнитѣ болести въ страната.

Чл. 3. Запрѣтено е вносанието въ страната на добитѣкъ, до като не се прѣдстави на пограничнитѣ власти едно редовно свидѣтелство за происхождението и здравието на добитѣка.

Чл. 4. Пограничнитѣ административни и митнички власти, щомъ се извѣстятъ за появяването на нѣкоя заразителна болестъ въ сѣсѣднитѣ държави, извѣстятъ веднага Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 5. Ако въ нѣкоя отъ сѣсѣднитѣ държави се появи заразителна болестъ по домашний добитѣкъ, която застрашава заразяването на добитѣка въ България, то вносанието на добитѣка и неговитѣ сурови произведения отъ заразителни мѣста, става само или прѣзъ опрѣдѣлени пунктове и подъ специални мѣрки, или се запрѣтватъ съвършено влизание на добитѣка по цѣлата погранична линия.

Смѣтитѣ мѣрки се взематъ спрямо вносанието на суровитѣ произведения, храната за добитѣка и всички вещи, които би послужили за принасянието на заразата.

Чл. 6. Запрѣтено е тоже изнасянието вънъ отъ границитѣ на Българското Княжество на болния добитѣкъ и на онзи, за който се има съмнѣние, че е заразенъ отъ болеститѣ показани въ чл. 1-й.

Отдѣлъ II.

Прѣдпазителни мѣрки противъ распространението на заразителнитѣ болести въ вѣтрѣшността на страната.

Чл. 7. Когато въ нѣкоя отъ сѣсѣднитѣ държави се появи заразителна болестъ и се приближава къмъ границитѣ на Българското Княжество на едно разстояние отъ 30 километра, въ такъвъ случай се прави едно точно описание на всичкитѣ добитѣкъ въ пограничнитѣ общини изложени на заразата и се държатъ редовни свѣдения за увеличението и намаляването на заплашвания добитѣкъ и се прѣгледва на често, за да се провѣри здравословното му състояние.

Чл. 8. Прѣнасянието на заразенъ или съмнителенъ добитѣкъ е запрѣтено.

Чл. 9. Когато добитѣка се прѣнася или прѣкарва съ цѣлъ искавана по-долу, трѣбва да бѣде снабденъ съ свидѣтелство за происхождението и здравието му:

а) рогатий добитѣкъ, конѣе и свине, които се закарватъ за изложение;

б) едрий и дребний рогатъ добитѣкъ и конѣе, които се закарватъ на панаиръ за продажъ, съ изключение на телетата, по-малки отъ 6 мѣсеца и опрѣдѣлени за клане;

в) стада отъ едъръ рогатъ добитѣкъ, стада отъ овци и свине, които се закарватъ на голѣмо разстояние, и

г) рогатий добитѣкъ, който се принася по желѣзницата или кораби.

Чл. 10. Когато съществува по единъ видъ добитѣкъ нѣкоя прилѣпчива болестъ, която може да се прѣдаде и на другъ видъ добитѣкъ, изискватъ се свидѣтелства за происхождението и здравието на всичкитѣ видове добитаци, които могатъ да се заразятъ отъ тая болестъ. Същиятъ редъ ще се пази при прѣнасянието на подобенъ добитѣкъ по желѣзницитѣ или корабитѣ, както и когато се закарва на панаиръ или изложение.

Добитѣкъ, който пжтува се прѣгледва отъ надлѣжний ветеринаренъ лѣкаръ всѣки 10 дена.

Чл. 11. Панаиритѣ на добитѣка трѣбва безусловно да бѣдѣтъ отдалечени отъ населенитѣ мѣста и колкото е възможно по-близо до салханитѣ и желѣзнитѣ пжтища, гдѣто има такива.

Чл. 12. Панаири, мѣста за обори и публични изложения за добитѣка, се инспектиратъ отъ ветеринарнитѣ лѣкари.

Чл. 13. Въ всѣка градска община трѣбва да има салхана, гдѣто ще се коли безусловно всичкия добитѣкъ назначенъ за консумация.

Чл. 14. Добитѣка, който се коли въ салханитѣ, трѣбва да бѣде прѣгледанъ, както прѣди така и слѣдъ клането отъ единъ ветеринаренъ лѣкаръ.

Чл. 15. Добитѣкъ, който се намѣри по панаири или салхана, боленъ или съ съмнителна зараза отъ прѣдписанитѣ въ чл. I болести, се закарва веднага на опрѣдѣленото за това мѣсто, за да се приспособяватъ мѣрkitѣ показани въ настоящи законъ.

Чл. 16. Добитѣкъ, който се докарва за продажъ на панаири, търгове или изложения и мѣстопроисхождението му

не може да се докаже положително, изолира се веднага, до гдѣто се покаже мѣстоприсхождението му, или се констатира че е здравъ.

Чл. 17. Подлага се тоже на ветеринаренъ надзоръ добитѣкътъ назначенъ за общественни нужди въ мѣстноститѣ, гдѣто се държи такъвъ добитѣкъ, както и заведенията, въ които се донася умрѣлия добитѣкъ.

Чл. 18. Когато се прѣнася рогатия добитѣкъ по железницата или съ кораби, съблюдаватъ се слѣдующитѣ правила:

а) транспортътъ трѣбва да е прѣгледанъ, както въ врѣмето на натоварването, тъй и въ врѣме на растоварването отъ единъ ветеринаренъ лѣкарь, нарочно назначенъ отъ Министерството;

б) стоварването на добитѣка не може да стане освѣтъ на мѣстоназначението;

в) запрѣтено е прѣнасянето на добитѣкъ изъ странство съ сѣщиятъ тренъ или корабъ, въ който се намира мѣстенъ рогатъ добитѣкъ; и

г) вагони и кораби, съ които се изнася добитѣкъ, както и прибори, които сж служили за натоварването и стоварването му, веднага слѣдъ стоварването се дезинфектиратъ въ присѣствіето на правителственъ ветеринаренъ лѣкарь.

Чл. 19. Стада отъ добитѣкъ, които се прѣкарватъ изъ вжтрѣшността на страната, се инспектиратъ на трѣгването и на пристигването отъ единъ ветеринаренъ лѣкарь, който е обязанъ да удостовѣри въ свидѣтелството за происхождението и здравето на добитѣкътъ, числото и състоянието, въ което го е намѣрилъ.

Чл. 20. Всичкиятъ домашенъ добитѣкъ, назначенъ за обществена консумация, се коли въ градскитѣ общини въ опрѣдѣленото за това мѣсто. Подобни мѣста трѣбва да притѣжаватъ условията изисквани отъ общественната хигиена.

Чл. 21. Притежателитѣ на добитѣкъ, частнитѣ лица, натоварени съ гледанието на добитѣка, както и ветеринарнитѣ лѣкари, щомъ забѣлѣжатъ сжществуването на една отъ болеститѣ, прѣдвидени въ чл. чл. 1 и 2 или подозрѣтъ нейното сжществуване, сж длѣжни да съобщятъ веднага за това на надлѣжнитѣ власти, като сжщеврѣменно изолиратъ болнитѣ и подозрѣнитѣ животни.

Чл. 22. Властитѣ на които трѣбва да се извѣстятъ за появяването на горѣказанитѣ заразителни болести сж:

а) кметовѣтъ или полицейскитѣ агенти въ градскитѣ общини;

б) кметовѣтъ въ селскитѣ общини за появившитѣ се случаи въ общината, както и за случаитѣ по добитѣкътъ, който се прѣкарва прѣзъ общината;

в) помощника кмета или общинскитѣ съвѣтници, когато случаитѣ се появи въ едно село, гдѣто нѣма общинско управление, и

г) капитана на порта, началникитѣ на митницитѣ, или началникътъ на най-близката железно-пѣтна станция, когато случаитѣ се появи въ единъ корабъ или тренъ.

Чл. 23. Кметовѣтъ като получатъ положително извѣстие за появяването на нѣкоя заразителна болестъ, показана въ чл. 1, или щомъ се извѣстятъ отъ санитарнитѣ

агенти за това, распоредятъ се за свикването эпизоотическата комисия.

Въ градскитѣ общини, които сж сѣдалище на окрѣгъ, свикватъ веднага въ опрѣдѣленото мѣсто эпизоотическата комисия, за да вземе мѣрkitѣ показани въ настоящиятъ законъ.

Въ селскитѣ общини се донася на околийското управление, което изисква на бързо отъ окрѣжното управление испращаніето на эпизоотическата комисия и до пристиганіето ѝ, кметътъ се распореджа за съставяніето на списѣцитѣ за добитѣкътъ и изолираніето на заразенитѣ мѣста показани въ чл. 30.

Чл. 24. Окрѣжното управление щомъ получи рапортъ за появяването или сѣмнѣніето на нѣкоя заразителна болестъ, взима мѣрки за свикването на мѣстната эпизоотическа комисия, която комисия трѣбва да се увѣри за естеството, размѣрътъ и причината на болестта и да приложи мѣрkitѣ прѣдписани въ настоящия законъ.

Чл. 25. Епизоотическата комисия се състои:

а) въ градскитѣ общини, които сж сѣдалище на окрѣга, отъ общинскитѣ ветеринаренъ лѣкарь, а когато нѣма такъвъ отъ окрѣжния ветеринаренъ лѣкарь, единъ делегатъ на кметътъ и налѣжниятъ полицейски агентъ;

б) въ селскитѣ общини отъ окрѣжния ветеринаренъ лѣкарь или отъ ветеринарниятъ лѣкарь на прѣдпазителната зона, кметътъ на общината и единъ членъ отъ общинскитѣ съвѣтъ.

Чл. 26. Въ эпизоотическата комисия може да вземе участие и единъ ветеринаренъ лѣкарь, делегиранъ отъ заинтересуваното лице.

Чл. 27. Когато мнѣніето на държавния ветеринаренъ лѣкарь противорѣчи съ мнѣніето на ветеринарниятъ лѣкарь делегиранъ отъ заинтересуваното лице, относително диагностиката на болестта, тогава отъ една страна ще се приспособятъ ветеринарно-полицейскитѣ мѣрки, исказани отъ държавния ветеринаренъ лѣкарь, а пакъ отъ друга ще се рапортира случаятъ на Министра на Търговията и Земледѣліето за разрѣшение въпроса отъ ветеринарния съвѣтъ.

Чл. 28. Ако по нѣмание на умрѣлъ добитѣкъ, комисията за констатиране на эпизоотията намѣри за нужно да направи автопсия за потвърждение на диагностиката, въ такъвъ случай изисква се отъ окрѣжния управител да позволи убиваніето на единъ добитѣкъ, за да извърши изискуемата автопсия.

Чл. 29. Ако отъ извършената констатация се докаже, че не сжществува ни най-малко сѣмнѣние за нѣкоя заразителна болестъ, вдигатъ се всички прѣдпазителни мѣрки.

Глава III.

Ветеринарно-полицейски мѣрки противъ заразителнитѣ болести.

Чл. 30. Ако эпизоотическата комисия констатира сжществуването на нѣкоя заразителна болестъ отъ показанитѣ въ чл. 1, освѣтъ мѣрkitѣ прѣдвидени въ специалната часть отъ настоящия законъ, за всѣка болестъ отдѣлно взематъ се и слѣдующитѣ мѣрки:

а) заразеният или съмнително заразеният добитък се отделя и въ случай на голяма опасност се надзирава от въоръжена сила, а самата община цѣла или отчасти се поставя подъ стража споредъ размѣра и важноста на болестта;

б) запрѣтвя се ходението на заразеният добитък или на съмнително заразения, както и прѣнасянето на неговитѣ сурови произведения и на вещитѣ, които сж се употребявали по такъв добитък. Отделя се добитъка, който се поболѣе, когато пжтува, както и оня, който се е намиралъ съ него въ съприкосновение (съмнителният);

в) присажда се подъ ръководството на държавния ветеринаренъ лѣкаръ добитъкътъ заплашванъ отъ зараза, ако эпизоотията, за която се взематъ мѣрkitѣ за прѣкрътиванieto ѝ, е отъ ония, за които настоящия законъ прѣпоръчва тая операция;

г) убива се заразеният или съмнителниятъ заразенъ добитък, само въ случаитѣ прѣдписани въ настоящия законъ;

д) унищожаватъ се съ закопаване въ дълбоки ями, или съ изгаряние, или съ химически срдства, труповѣ или частитѣ на умрѣлият добитък, който е билъ поврѣденъ отъ заразителни болести, както и храната му, торѣтъ му и разни други нѣща;

е) въ всѣка община или село трѣбва да има едно опрѣдѣлено мѣсто, пропорционално съ числото на добитъкътъ отъ общината или селото, което служи за болница на болниятъ добитък и за гробища за умрѣлият и убития добитък;

ж) дезинфектиратъ се подъ ръководството на държавния ветеринаренъ лѣкаръ всички мѣстности, гдѣто е стоялъ заразенъ или съмнително заразенъ добитък, както и лицата и вещитѣ, които сж били въ съприкосновение съ заразеният добитък и неговитѣ произведения.

Чл. 31. Общинскитѣ власти отъ заразената мѣстност сж отговорни за точното изпълнение на мѣрkitѣ показани въ прѣдидущия членъ. Начинѣтъ на изпълнение мѣрkitѣ показани въ чл. 30-й, ще се констатира отъ надлѣжния ветеринаренъ лѣкаръ.

Чл. 32. Лѣкуванието на заразения добитък отъ болести, за които се допуска лѣкуванието, е задължително. Властта може да прѣдпише лѣкуванието на такъв добитък за смѣтка на притѣжателѣтъ, когато той откаже да извърши подобно лѣкувание, подъ надзора на държавния ветеринаренъ лѣкаръ.

Чл. 33. Щомъ се констатира нѣкоя заразителна болѣст отъ прѣдвиденитѣ въ настоящия законъ, общинскитѣ кметове сж задължени да извѣстятъ и другитѣ кметове отъ близнитѣ общини, както и Окржния Управителъ, който въ подобни случаи рапортира въ Министерството на Търго-и Земледѣлието.

Когато эпизоотията взима голѣмъ размѣръ, Окржниятъ Управителъ извѣства съсѣднитѣ окржни управители за появяването на болестта и за мѣрkitѣ, взети по прѣкрътиванieto. Подобни съобщения ставатъ и слѣдъ прѣкрътиванieto на эпизоотията.

Чл. 34. Щомъ се докаже официално, че эпизоотията се е прѣкратила и че въ заразената мѣстност не сществува никакъвъ болезенъ случай, че казаната мѣстност е дезинфектирана, и че отъ най-последниятъ случай на оздравление или смъртъ на боленъ добитък, убивание на заразеният или съмнителния се е изминалъ опрѣдѣления отъ настоящия законъ срокъ, всички прѣдписани ветеринарно-полицейски мѣрки се вдигатъ.

Часть II.

Специални мѣрки противъ заразителнитѣ болести.

Глава I.

Чумата по едрия и дребния рогатъ добитък. (Pestis bovina, Peste bovine)

Отдѣлъ I.

Прѣдпазителни мѣрки противъ вносанието въ страната на чумата по рогатия добитък.

Чл. 35. Когато чумата по рогатия добитък се появи въ една погранична държава, или въ една страна, съ която България се намира въ косвени търговски сношения, запрѣтвя се влизанието въ страната отъ заразената държава на:

а) едрия и дребния рогатъ добитък, живъ или мъртавъ;

б) суровитѣ произведения изсушени или не изсушени отъ добитъкъ показанъ въ буква а, освѣтъ млѣчнитѣ произведения, стопената лой и испраната или прѣкараната прѣзь варъ вълна, която да е добрѣ ампакирана въ чували или денкове;

в) храна за добитъкъ, смѣтъ или торъ;

г) яхжни прибори: хамути, дрѣхи, обуца и парцали, които сж били употребявани; слама и сѣно, съ които се амбалиратъ търговски вещи отъ горѣказанитѣ мѣстности, се унищожаватъ веднага, щомъ пристигнатъ на мѣстоназначението си.

Чл. 36. Когато мѣстноститѣ, гдѣто се е явила чумата по рогатия добитък отъ държавитѣ показани въ чл. 35-й не сж по-надалечъ отъ 40 километра до границитѣ на България или когато размѣрътъ ѝ е по-голѣмъ, Министерството запрѣтвя влизанието въ страната или прѣминаванието като транзитъ на добитък и вещи показани въ цитирания членъ и споредъ важноста на заразата, може да усили съ единъ воененъ постояненъ кордонъ за пазианieto на заплашванитѣ граници.

Чл. 37. Когато границата се затвори (чл. 36) лицата, които сж извѣстни или, за които се прѣдполага, че идатъ отъ заразни мѣста, или сж били въ съприкосновение съ добитък или вещи прѣдвидени въ чл. 35-й се дезинфектиратъ. Дезинфектиратъ се тоже и багажитѣ и други нѣща (пайтони,) които сж прѣнасяли такива лица.

Чл. 38. Ако чумата по рогатия добитък се намира на едно разстояние отъ 20 километра до границата на България, приспособява се членъ 63-й.

Чл. 39. На всичките граници на Княжеството се образуватъ, споредъ нуждата, пунктове, за да може да се извършва постояненъ и строгъ надзоръ и да се забрани контрабандата на рогатий добитъкъ и на неговитѣ сурови произведения.

Чл. 40. Всички мѣстности, които съвпадатъ на едно пространство отъ 30 километра въ вжтрѣшността на страната къмъ границата, образуватъ една зона именуема „*предпазителна зона*.“

Чл. 41. Предпазителната зона обема толкова участъци, колкото окръжи участвуватъ въ образуванието ѝ и всѣки участъкъ има единъ ветеринаренъ лѣкаръ.

Сжщитѣ ветеринарни лѣкари инспектиратъ два пкти въ мѣсецѣтъ общинитѣ и селата отъ участкѣтъ си, за да контролиратъ точното изпълнение на ветеринарно-полицейскитѣ мѣрки.

Чл. 42. Въ предпазителната зона се образува отъ общинската властъ и подъ ръководството на ветеринарнитѣ лѣкари на зоната, единъ описъ въ който се записва всичкия едъръ рогатъ добитъкъ.

Чл. 43. Всѣки единъ добитъкъ отъ предпазителната зона се дамгосва. Ако се открие недамгосанъ добитъкъ, конфискува се и задържа се подъ ветеринарно-полицейски надзоръ, слѣдъ което ще се продаде въ полза на общинската касса, а когато случаятъ се открие отъ частно лице, половината отъ суммата отъ продажбата се дава на лицето, което е открило това.

Чл. 44. Всѣки добитъкъ отъ предпазителната зона, за да се транспортира въ друга мѣстность, трѣбва да е придруженъ отъ едно извлѣчение отъ описѣтъ на добиткѣтъ, което ще служи като свидѣтелство за притежанието, происхождението и здравето на добиткѣтъ.

Чл. 45. Натоварванието на добитъка по желѣзницата въ предпазителната зона, става само на опрѣдѣлени станции и слѣдъ като притежателятъ на добиткѣтъ прѣдстави прѣвиденото въ членъ 44 отъ настоящий законъ свидѣтелство.

Чл. 46. Прѣдписанитѣ отъ настоящия законъ мѣрки за прѣдпазване вписанието на чумата по рогатия добитъкъ прѣзъ сухопжтната граница се приспособяватъ и на крайбрѣжната граница.

Отдѣлъ II.

Предпазителни мѣрки противъ распространението на чумата по едрия и дребния рогатъ добитъкъ въ вжтрѣшността на страната.

Чл. 47. По край мѣрkitѣ прѣдписани въ чл. чл. 36, 39 до 43 включително, взематъ се и слѣдующитѣ мѣрки въ заразенитѣ окръгъ и споредъ случайтѣ и въ околнитѣ и даже въ съседнитѣ окръжи на заразения окръгъ:

а) всичкия добитъкъ донесенъ отново въ общината се държи въ разстояние на 10 дена отдѣлно отъ другия добитъкъ на общината, за да се удостовѣри неговото здравословно състояние;

б) изискваната декларация отъ чл. чл. 21 и 22 става и за всѣка друга вжтрѣшна болестъ;

в) кметовитѣ сж обязаны да се съобразяватъ споредъ чл. 23, когато се извѣстятъ за заболѣванието и умираието на нѣкой добитъкъ, както и тогава, когато се научатъ отъ слухъ за подобенъ случай;

г) жителитѣ трѣбва да бждатъ постоянно държани въ течението чрѣзъ публикации за ходѣтъ на чумата по рогатия добитъкъ и за длжноститѣ, които имъ прѣдписва настоящий законъ.

Чл. 48. Всѣко едно лице, което безъ да бжде задлжено отъ чл. 21, отъ настоящий законъ, доброволно съобща за появяванието на чумата по рогатия добитъкъ и за нарушението на чл. 35, получава отъ правителството едно възнаграждение отъ 50 до 300 лева.

Ветеринарно-полицейски мѣрки.

Чл. 49. Кметовитѣ щомъ подозрятъ или узнажтъ за сжществуването на чумата и по едрия и дребния рогатъ добитъкъ до събиранieto на епизоотическата комисия, взематъ слѣдующитѣ мѣрки:

а) извѣстятъ жителитѣ на селото и ближнитѣ общински власти за това;

б) изолиратъ двортъ или яхжртъ, гдѣто се е появилъ открития случай;

в) запрѣтватъ изважданието на болния добитъкъ отъ двортъ или мѣстото, гдѣто се е появила болестъта;

г) запрѣщаватъ искарванието на здравиятъ добитъкъ, както въ селото така и на паша.

Забѣлъжка. Горнитѣ мѣрки не се прилагатъ само въ обстоятелствата прѣдвидени въ членъ 61.

Чл. 50. Лѣкуванието на болния или съмнителния добитъкъ отъ чума, строго се запрѣщава и се прѣслѣдва по закона.

Чл. 51. Запрѣщаватъ се и научнитѣ изслѣдвания отъ специалисти, безъ разрѣшението на правителството.

Чл. 52. Епизоотическата комисия щомъ констатира сжществуването на чумата по едрия и дребния рогатъ добитъкъ, веднага взима слѣдующитѣ мѣрки:

а) извѣстява веднага окръжния управителъ, отъ когото иска въоружена сила и нуждитѣ вещества за дезинфекция;

б) съставлява комисия съгласно чл. 122 за оцѣнение, която оцѣнява добиткѣтъ споредъ описѣтъ, показанъ въ членъ 23 и споредъ цѣнитѣ на добиткѣтъ на мѣстностьта;

в) слѣдъ оцѣнението на добитъка, епизоотическата комисия убива заразения рогатъ добитъкъ и онзи, който е билъ въ сжщитѣ дворове или яхжри, или който е билъ въ съприкосновение съ него чрѣзъ пазачи, прибори или чрезъ общиятъ водопой.

Коммисията има право тоже да убива всичкия добитъкъ за когото мисли, че е можелъ да се зарази.

Чл. 53. Рогатия умрѣлъ добитъкъ или убитъ по причина на заразенiето му отъ чума се дезинфектира и унищожава съобразно съ чл. 30 безъ да му се одере кожата. Мѣста, въ които се зарава такъвъ добитъкъ, трѣбва да сж обградени и запазени.

Чл. 54. Месото отъ добитъкътъ, който е убитъ по причина на съмнѣние, че е заразенъ отъ чума по рогатия добитъкъ и автопсията укаже, че е здравъ, може да се консумира въ мѣстността.

Кожитѣ отъ такъвъ добитъкъ прѣдварително трѣбва да се турятъ въ варовита вода, за да се дезинфектиратъ и се употребяватъ въ мѣстността.

Чл. 55. Ако въ заразената мѣстность, въ която се е убила всичкия добитъкъ, се намѣри едно малко число дребенъ рогатъ добитъкъ, убива се и той, като се съблюдаютъ мѣрките прѣдвидени въ чл. чл. 53 и 54.

Чл. 56. Голѣми стада отъ дребенъ рогатъ добитъкъ, които се държатъ въ особенни кошари и сж въ сообщеніе съ заразенитѣ, раздѣлжтъ се на по-малки групи и всѣка група се надзирава отдѣлно въ разстояние на 21 денѣ.

Чл. 57. Кучета, котки, кокошки и други малки домашни животни, се държатъ затворени на вѣнъ отъ яхъритѣ и добитъкътъ, който е билъ въ заразенитѣ яхъри, ако се намѣри свободенъ, убива се и се зарава.

Чл. 58. Дворове, въ които е имало или е стоялъ заразенъ и съмнителенъ едъръ и дребенъ рогатъ добитъкъ, отбѣлжватъ се съ надписъ „чума по добитъкътъ“ и се пазятъ отъ въоружена сила, която не допуца влизаніето на никого, освѣнъ на полицейскитѣ агенти, сѣдебнитѣ власти, свещеницитѣ, лѣкаритѣ и бабитѣ за да извършватъ длѣжността имъ.

Безъ особено позволение на эпизоотическата коммисия, запрѣтjава се изнасяніето на каквито и да е вещи и излизаніето на лица отъ заразенитѣ дворове и сношеніето имъ съ селенитѣ.

Чл. 59. Всѣкой, който влиза въ единъ заразенъ дворъ при излизаніето си трѣбва да се дезинфектира добръ.

Чл. 60. Привеждане въ изпълнение мѣрките прѣдписани въ чл. чл. 52 и 59 включително, става отъ эпизоотическата коммисия, която остава на мѣстността прѣзъ всичкото врѣме на эпизоотията.

Чл. 61. Когато въ врѣме на обработване полетата се появи чума по рогатия добитъкъ, споредъ степенъта на болестъта, може да се позволи обработваніето, като се взематъ мѣрки, щото инфектираната територия да се изолира отъ части, а пакъ на жителитѣ въ дворищата на които не се е явилъ никакъвъ случай отъ болестъ и не сжществува никакво съмнѣние, че добитъкътъ имъ е заразенъ, да имъ се позволи да обработватъ земята си, като се взематъ нуждитѣ строги прѣдпазительни мѣрки.

Чл. 62. Министра на Търговията и Земледѣлието съобразно съ чл. 52 буква а, щомъ се извѣсти за избухваніето на чумата по рогатия добитъкъ въ нѣкоя мѣстность делегира ветеринарния инспекторъ или другъ ветеринаренъ лѣкаръ, който, заедно съ окръжния управителъ, или надлѣжния кметъ, инспектиратъ, колкото е възможно по-скоро, мѣстността и контролиратъ всички извършени мѣрки за прѣкратаване болестъта и особенно оцѣненіето на добитъкътъ.

Резултатътъ се съобщава на Министра на Търговията и Земледѣлието, чрѣзъ единъ протоколъ съставенъ на самото мѣсто.

Чл. 63. Когато чумата по едрия и дребния рогатъ добитъкъ се появи на нѣкое мѣстность, окръжния управителъ, споредъ обстоятелствата, и въ споразумѣние съ сѣсѣднитѣ окръжни управители, полага около заразената мѣстность една зона нарѣчена *епизоотическа зона*, която ще обема всичкитѣ мѣстности, отдалечена до 20 километра отъ заразеното мѣсто и въ която зона, споредъ нуждата, се назначаватъ една или нѣколко эпизоотически коммисии.

Чл. 64. Чумата по едрия и дребния рогатъ добитъкъ се счита за прѣкратава въ мѣстността:

а) когато сж се измивали 25 деня отъ най-последниятъ смъртенъ случай или отъ най-последното убиваніе на нѣкой заразенъ или съмнителенъ добитъкъ;

б) когато въ това врѣме не се появи никакъвъ болезненъ случай;

в) когато всички прѣдпазительни мѣрки относящи се по дезинфекцията, сж се извършили споредъ прѣдписаніята на настоящий законъ.

Чл. 65. Епизоотическата коммисия запрѣтjава за едно опрѣдѣлено врѣме вкарваніето на добитъка въ заразенитѣ окръзи, даже слѣдъ дезинфектираніето на мѣстата и вдиганіето на ветеринарно-полицейскитѣ мѣрки.

Чл. 66. Мѣста за паша, по които е стоялъ заразенъ или съмнителенъ отъ чума рогатъ добитъкъ, се забраняватъ за едно дълго врѣме, което се опрѣдѣля отъ эпизоотическата коммисия.

Чл. 67. Когато чумата по рогатия добитъкъ се констатира по добитъкъ, който се транспортира по сухо или по вода или по желѣзница, убива се веднага, както здравиятъ, тѣй и заразениятъ и се приспособяватъ мѣрките прѣдписани въ чл. чл. 53 и 54.

Чл. 68. Ако чумата по едрия и дребния рогатъ добитъкъ се констатира въ единъ панаиръ за добитъкъ, постжива се съобразно съ чл. чл. 52, 53 и 54, а пакъ когато се окаже въ салханитѣ, тогава се убива веднага и на мѣстото всичкиятъ добитъкъ.

Глава II.

Прилѣпчива плевро-пнеумония по едрия рогатъ добитъкъ (Pleuro-pneumonia contagiosa bovis, Peripneumonie contagieuse).

Чл. 69. Запрѣтjава се внасяніето на добитъка заразенъ или подозрѣнъ отъ прилѣпчива плевро-пнеумония; такъвъ добитъкъ се връща веднага задъ граница; по сжщия начинъ се постжива съ всичкиятъ добитъкъ съмнителенъ или здравъ, който е дошелъ съ болния.

Чл. 70. Добитъкътъ констатиранъ, че е боленъ отъ прилѣпчива плевро-пнеумония се убива, а съмнителния се отдѣля.

Чл. 71. Министерството на Търговията и Земледѣлието, слѣдъ като вземе мнѣніето на ветеринарния сѣвѣтъ, може да прѣдпише да се убие или присади добитъкътъ, за който се има съмнѣние, че е боленъ или заразенъ отъ прилѣпчива плевро-пнеумония.

Чл. 72. Труповетѣ на умрѣли или убитъ добитъкъ, вслѣдствие на прилѣпчива плевро-пнеумония, се унищожа-

ватъ, съгласно чл. 30, а съ кожата му се постъпва съгласно чл. 53.

Чл. 73. Допуща се консумирането на месото само въ мѣстността, отъ убития добитъкъ, който слѣдъ вскрытието се укаже, че не е заразенъ отъ прилъпчива плевропнеумония.

Глава III.

Шарка по овцетѣ и козитѣ (*Variola ovina*, clavelée).

Чл. 74. Когато се констатира шарка въ нѣкое стадо отъ овце или кози, всичкитѣ овце отъ него стадо трѣбва да се присадятъ.

Чл. 75. Когато болестъта застрашава да се разпространи и въ съседнитѣ стада, ветеринарниятъ лѣкаръ отъ эпизоотическата коммисия може да присади и онѣзи стада.

Чл. 76. Присаждането на стадата показани въ чл. чл. 74 и 75, може да се отложи за нѣколко дни, до като ветеринарниятъ лѣкаръ отъ эпизоотическата коммисия намира това непрѣменно за нужно.

Чл. 77. Присаждането може да се отлѣни, когато притежателятъ на овцетѣ се задължава да исколи всичкитѣ здрави овце въ разстояние на 10 дѣни отъ констатирането на болестъта. Кланьето се извършва подъ надзорѣтъ на ветеринарниятъ лѣкаръ.

Чл. 78. Противъ присаденитѣ овце се прилагатъ сжщитѣ мѣрки, които се прилагатъ и противъ заболѣлитѣ отъ естествена шарка.

Чл. 79. Присаждането на стада отъ овце съ прѣдпазителна цѣль и не заразени още отъ шарка не може да се приложи, освѣнъ съ разрѣшението на Министерството на Търговията и Земледѣлието.

Чл. 80. Запрѣтено е да се колятъ за консумация овце и кози, болни отъ шарка или присадени.

Глава IV.

Краста по коньетѣ, магаретата, мулетата, овцетѣ, козитѣ и едритъ рогатъ добитъкъ и свиньетѣ (*Scabies*, gale).

Чл. 81. Конье, магарета, мулета, едритъ и дребнитъ рогатъ добитъкъ, болни отъ краста, задължително се подлагатъ на правилно лѣкувание подъ ръководството на нѣкой ветеринаренъ лѣкаръ, а ония, за които, по мнѣнието на ветеринарниятъ лѣкаръ отъ эпизоотическата коммисия, нѣма вече никаква надѣжда за излѣкувание, се убиватъ.

Глава V.

Шапъ по едритъ и дребнитъ добитъкъ и свиньетѣ (*Aphthae epizooticae*—Fievre aphteuse).

Чл. 82. Запрѣщава се съобщението на болния отъ шапъ добитъкъ съ здравия въ съседнитѣ незаразени мѣстности.

Чл. 83. Епизоотическата коммисия, слѣдъ като вземе мнѣнието на эпизоотически съвѣтъ, може да приложи присаждането на здравитѣ животни отъ сжщата порода съ болнитѣ животни отъ заразената мѣстность, когато е убѣдена, че е невъзможно да се запази друго-яче добитъка отъ зараза и съ цѣль да се прѣкрати болестъта по-скоро.

Чл. 84. Запрѣтено е да се употреблява и да се продава неварено мѣско отъ боленъ отъ шапъ добитъкъ.

Чл. 85. Допущанието за кланье съ цѣль за консумация на добитъкъ заразенъ отъ шапъ, остава на усмотрѣнието на ветеринарниятъ лѣкаръ.

Глава VI.

Мангафа (сапъ) въ всичкитѣ свои видове, по коньетѣ, магаретата и мулетата (*Malleus humidus et Farcininosus*, Morve et Farcin.)

Чл. 86. Добитъкътъ подозрѣнъ, че е заразенъ отъ мангафа, се отдѣля и секвестира въ нарочно опрѣдѣлени мѣста, гдѣто се оставя подъ надзора на правителствени ветеринарни лѣкари, които сж обязани да направятъ провѣрочно присаждане на нѣкои малоцѣнни животни, или да потвърдятъ диагнозѣтъ чрѣзъ нѣкой другъ наученъ способъ.

Чл. 87. Убиватъ се всичкитѣ животни: 1) заразени отъ мангафа; 2) тия, които макаръ, че нѣматъ явна мангафа, но сж силно подозрѣни и нѣма възможность да се наблюдаватъ; 3) когато самия притежатель иска убиванието на животното и 4) когато съмнителенъ добитъкъ се открие, че е кривъ или избѣга отъ наложенитѣ мѣрки.

Чл. 88. Добитъкъ, който е стоялъ съ другъ намѣренъ за заразенъ или съмнителенъ отъ мангафа, отъ което може да се прѣдположи, че се е заразилъ, подлага се подъ надзоръ въ разстояние на два мѣсеца, ако и слѣдъ истичанието на това врѣме не се окаже никакъвъ признакъ отъ болестъ, тогава се оставя свободенъ. Въ разстояние на това врѣме, подобенъ добитъкъ ще бѣде употребенъ въ мѣстността и съ прѣдосторожность прѣдписана отъ эпизоотическата коммисия.

Чл. 89. Труповетѣ на умрѣлия или убитъ добитъкъ, съгласно чл. чл. 87 и 88-й се унищожаватъ заедно съ кожата, и всичкитѣ останки съгласно чл. 30-й като прѣдварително се нареже кожата на дължъ и на ширъ.

Глава VII.

Венерическа злокачественна болестъ по жребцитѣ и кобилитѣ за развъждане (*Lues*, venerea edui, Dourine.)

Чл. 90. Запрѣщава се употреблението на добитъкъ назначенъ за развъждане и заразенъ отъ злокачественна венерическа болестъ.

Чл. 91. Кобилитѣ болни отъ злокачественна венерическа болестъ, немогутъ вече да служатъ за развъждане, даже и когато показватъ нагледно, че сж здрави; такива кобили се дамгосватъ съ желѣзо на лѣвата страна на шията съ буквитѣ В. В.

Чл. 92. Жребцитѣ заразени отъ злокачественна венерическа болестъ, или ония, които сж пущани на кобили болни отъ поменатата болестъ се скопаватъ.

Чл. 93. Ако въпросната болестъ е много распространена въ една мѣстность, нѣма да се позволи употреблението за развъждане, освѣнъ на ония кобили и жребци, които ветеринарниятъ лѣкаръ намѣри за съвършено здрави.

Чл. 94. Въ окръжитѣ, въ които е сжществувала злокачественна венерическа болестъ, не е позволено да се употребляватъ за развъждане, освѣтъ ония кобили и жребци, които се намѣратъ здрави при инспекцията, която се извършва слѣдующата пролѣтъ на всичкитѣ кобили и жребци въ окръга.

Глава VIII.

Прилѣпчиво въспаление на бѣлия дробъ и червата и червенка по свинѣтъ (Febris Typhoidea ei Erysipelas suis septica, pneumo-interite infectieuse et Rouget du porc.)

Чл. 95. Запрѣщава се консумацията на месото и другитѣ произведения отъ болния добитѣкъ, заразенъ отъ горнитѣ болести. Министерството обаче, може да позволи да се употребява само въ индустрията мастъта отъ такѣвъ добитѣкъ, слѣдъ като се стопи и размѣси съ пирогенически вещества.

Глава IX.

Бѣсътъ по всичкитѣ домашенъ добитѣкъ (Rabies, Rage.)

Чл. 96. Който забѣлѣжи признакъ отъ бѣсъ, или който подозира появяването на тази болестъ у нѣкой свой или чуждъ добитѣкъ, повѣренъ нему да го пази, длѣженъ е или да накара да се убие добитѣка, или до го отдѣли въ усамотено мѣсто и да извѣсти сжщеврѣменно на мѣстната власть.

Чл. 97. Животнитѣ, които прѣдставляватъ признаци, по които се поражда съмнѣние за развитие на бѣсътъ, ако притѣжательтъ имъ не прѣдпочита да ги убие, могатъ да се държатъ на усамотено мѣсто подъ надзорѣтъ на единъ ветеринаренъ лѣкаръ съ разноскитѣ на притежательтъ имъ.

Чл. 98. Всичкитѣ добитѣкъ констатиранъ, че е боленъ отъ бѣсъ, както и кучетата и коткитѣ, които сж били въ съприкосновение съ подобенъ добитѣкъ, се убиватъ.

Чл. 99. Домашния добитѣкъ ухапанъ отъ нѣкое бѣсно животно се убива веднага.

Чл. 100. Ако властѣта забѣлѣжи, или получи свѣдѣния, че въ мѣстността се намира нѣкое скитающе се бѣсно животно, отъ една страна извѣстѣва съседнитѣ власти за това, а отъ друга взима мѣрки за убиванieto му.

Чл. 101. Държатъ се вързани всичкитѣ кучета въ мѣстноститѣ, гдѣто сж констатирани случаи отъ бѣсъ или гдѣто сж се намѣрили скитающи се кучета бѣсни или подозрѣни за такива. Трѣбва да се убиватъ всички ония, които се намѣратъ свободни или безъ намордници.

Чл. 102. Властѣта може да прѣдпише да стане ловъ, съ цѣлъ да се избиятъ кучетата, вълцитѣ, лѣсицитѣ и пр. когато се прѣдполага, че сж заразени отъ бѣсъ.

Чл. 103. Умрѣлитѣ или убити животни заразени отъ бѣсъ, се унищожаватъ заедно съ кожата съгласно чл. 30.

Чл. 104. Само подъ ржководството и отговорността на ветеринарнитѣ лѣкари, е позволено да става автопсия на животни умрѣли отъ бѣсъ.

Глава X.

Вжглѣтъ (далакъ) по всичкитѣ домашенъ добитѣкъ (Anthrax, charbon bactérien).

Чл. 105. Запрѣщава се кланието за консумация на добитѣкъ боленъ или съмнително боленъ отъ вжглѣтъ, сжщо се запрѣщава и употреблението на месото му.

Чл. 106. Запрѣщава се на всички лица, които не сж ветеринарни лѣкари, да лѣкуватъ и извършватъ операции на животни болни или съмнителни отъ вжглѣтъ. Автопсия може да става само подъ надзора и отговорността на ветеринарния лѣкаръ.

Чл. 107. Запрѣщава се да си держтъ кожитѣ отъ труповѣтъ на умрѣли животни отъ вжглѣтъ; тѣ трѣбва да се унищожаватъ съгласно чл. 30.

Чл. 108. Здравиятъ добитѣкъ отъ дворовѣтъ или разенитѣ мѣста, не може да се заколи за консумация, освѣтъ подъ наблюдението на нѣкой ветеринаренъ лѣкаръ, който прѣди кланието, трѣбва да го е констатиралъ за съвършено здравъ.

Глава XI.

Прилѣпчивъ отокъ по едрия рогатъ добитѣкъ (Emphysema infectiosum, Charbon bactérien).

Чл. 109. Клане на болнитѣ животни отъ прилѣпчивъ отокъ съ цѣлъ да се употребява или продава месото имъ е забранено. Запрѣтава се сжщо употреблението и продажението на каквито и да било части и произведения отъ болнитѣ добитѣци.

Чл. 110. Труповѣтъ на умрѣли отъ прилѣпчивъ отокъ добитѣци, или на онѣзи, които сж убити, трѣбва да се унищожаватъ, колкото е възможно по-скоро.

Глава XII.

Гърлица по свинѣтъ и биволитѣ (Angina infectiosa).

Чл. 111. При появяване на гърлицата по свинѣтъ и биволитѣ, освѣтъ прилаганието на общитѣ мѣрки, прѣдписани отъ настоящия законъ, взематъ се мѣрkitѣ прѣдписани противъ вжглѣна (далака).

Часть III.

За обезщетенията.

Чл. 112. Обезщетѣватъ се притежательтъ:

А. Съ цѣлата стойность:

а) на едрия и дребния рогатъ добитѣкъ, който се убива по причина, че е боленъ или съмнителенъ за заразенъ отъ чумата по рогатия добитѣкъ;

б) на убитиятъ добитѣкъ съ цѣлъ да се постави диагностиката на нѣкой заразителна болестъ;

в) на конѣ, мулета, магарета убити като съмнителни, че сж заразени отъ мангафа и на вскритието, на които не е могло да се констатира сжществуванието на тази болестъ;

г) на едриятъ рогатъ добитѣкъ, който е умрѣлъ вслѣдствие присаждане съ зараза отъ прилѣпчива плевро-пнев-

мония и она, който е убитъ като съмнителенъ и вскритието му не докаже никакъвъ признакъ отъ тая болестъ.

В. Въ три четвърти отъ цѣлата стойностъ:

а) на убитиятъ боленъ, едъръ рогатъ добитъкъ отъ прилѣпчива плевро-пневмония;

б) на рогатиятъ добитъкъ, убитъ като подозренъ, че е боленъ отъ прилѣпчива плевро-пневмония и при вскритието му се е констатирала подобна болестъ.

В. Половината отъ цѣлата стойностъ:

а) на конѣе, мулета, магарета убити по причина, че сж били болни отъ мангафа (бутуруачъ);

б) на едъръ и дребенъ добитъкъ, убитъ като ухапанъ отъ бѣсни животни.

Забѣлъжка. Суммага за обезщетенията прѣдвидени въ буквитѣ А В, въ никой случай не може да прѣвиши 200 лева.

Чл. 113. Отъ суммата за обезщетенията прѣдвидени въ чл. 112, ще се спада стойността на онѣзи части отъ добитъка, които сж позволени да се употрѣбаватъ и които ги е приело лицето, което има право на обезщетение; а онѣзи части, които казанитѣ лица отказатъ да ги приематъ, ще се продаждатъ, като се съблюдаютъ прѣдписанитѣ отъ закона мѣрки и добитата сумма се внася въ надлѣжното ковчежничество за смѣтка на суммата на эпизоотитѣ.

Чл. 114. Сжщо се обезщетяватъ съ цѣлата имъ стойностъ стопанитѣ на вещи уничтожени съ цѣлъ за извършване съвършенна дезинфекция, освѣнъ торътъ на добитъка, за уничтожението на когото не се дава никакво обезщетение.

Чл. 115. Обезщетението се дава само за добитъкъ, убитъ при изпълнение прѣдписанията на настоящий законъ.

Сжщо ще се слѣдва и относително обезщетението на добитъкъ, умрѣлъ вслѣдствие присажданието на прилѣпчивата плевро-пневмония и на уничтоженитѣ вещи съгласно чл. 30.

Чл. 116. Нѣма да се даватъ прѣдписанитѣ въ членъ 112 обезщетения:

а) за добитъкъ убитъ и уничтоженитѣ вещи, които принадлежатъ на държавата;

б) за добитъкъ, за който не е направена декларация съгласно чл. чл. 21 и 22 и за нарушенията на прѣдписанията на настоящий законъ;

в) за добитъкъ, който се е разболѣлъ 10 дена слѣдъ внасянието му въ държавата или излизанието му отъ эпизоотическата зона даже съ позволение, и за говедата, които сж се разболѣли по вина на притежателитѣ имъ;

г) за болнитѣ конѣе отъ мангафа, по които се е появила болестъта въ разстояние на 60 дена и за рогатия добитъкъ, въ който се констатира прилѣпчивата плевро-пневмония прѣди 180 дена отъ вписанието въ страната.

Нѣма да се прилагатъ разпорѣжданията на алинея б и г, когато се докаже, че добитъкътъ се е заразилъ въ вътрѣшността на държавата.

Чл. 117. Въ случаитѣ прѣдвидени въ горниятъ членъ добитата сумма отъ продажба на месото, на кожата и на

другитѣ произведения отъ убития добитъкъ, и на които употреблението е позволено отъ настоящий законъ, ще бжде въ полза на фондътъ за эпизоотитѣ.

Чл. 118. Всѣка година се събира отъ окръжитѣ и общинскитѣ приходи по 1% и събраната сумма ще се внася въ ковчежничествата, за да се състави фондъ за эпизоотитѣ.

Фондътъ за эпизоотитѣ ще служи:

а) за обезщетение притежателитѣ на убития и умрѣлия добитъкъ прѣдвиденъ въ чл. 112;

б) за обезщетение притежателитѣ на уничтоженитѣ вещи съгласно чл. 114;

в) за съставление описанието отъ прѣдпазителната зона и за заплащане на ветеринарнитѣ лѣкари отъ нея зона и на онѣзи, които споредъ случаитѣ и въ отсъствието на държавнитѣ ветеринарни лѣкари, Министерството на Търговията и Земледѣлието ще трѣбва да постави въ разразенитѣ мѣстности отъ чумата по добитъка;

г) за заплащане на служащитѣ натоварени съ събирането на тоя фондъ;

д) за премия по декларация на нарушенията прѣдвидени въ чл. 48; и

е) въобще за покриване нуждитѣ разноси при взимание ветеринарно-полицейски мѣрки противъ заразителнитѣ болести по добитъка и които разноси не сж прѣдвидени въ бюджета на никое учреждение.

Чл. 119. Когато нѣкой притежателъ не разполага съ срѣдства за изпълнение мѣрkitѣ на дезинфекцията на мѣстнитѣ, тогава дезинфекцията става за смѣтка на общината.

Въ случай, когато и общината не разполага, тогава Министерството дава нуждната сумма въ видъ на заемъ, отъ фондътъ на эпизоотитѣ.

Чл. 120. Въ извънредни случаи, когато фондътъ на эпизоотитѣ не е достатъченъ за да посрещне разносkitѣ прѣдвидени въ чл. 112, правителството покрива показанитѣ разноси и послѣ събира още по 1% отъ общинскитѣ и окръжни приходи за издѣлжение суммата, която е израсходвала.

Чл. 121. Събирането на добавочнитѣ сумми, които образуватъ фондътъ за эпизоотитѣ, се извършва съгласно съ законътъ за събиране даждията; сжщото става и относително недоборитѣ.

Чл. 122. Опредѣлението на суммата за обезщетенията прѣдвидени въ чл. чл. 112 и 114, се извършва отъ една комисия състояща отъ эпизоотическата комисия, прѣдвидена въ чл. 25 и отъ двѣ лица изъ мѣстността, които прѣди да пристѣпятъ къмъ дѣйствието, ще положатъ прѣдвидената отъ закона кѣтва.

Чл. 123. Оцѣнението става отъ комисията чрѣзъ гласуване и по вишегласие и споредъ текущата пазарна цѣна въ него врѣме, като се има прѣдъ видъ качеството на уничтоженитѣ добитъкъ или вещи.

Чл. 124. Министерството на Търговията и Земледѣлието, слѣдъ като вземе мнѣнието на ветеринарния съвѣтъ, може да измѣни цѣната, съгласно съ извършеното констатиране отъ комисията, прѣдвидена въ членъ 62.

Чл. 125. За констатиране правото обезщетение прѣдвидено въ чл. 112 и 114, эпизоотическата комисия съставлява протоколъ на мѣстото на убиванieto или на смъртта на добитъкъ или на унищожението на вещи.

Чл. 126. Обезщетенията се извършватъ съ одобрението на Министерския Сѣвътъ, слѣдъ като се вземе мѣтното на ветеринарния сѣвътъ и чрѣзъ платежна заповѣдъ, която се исплаща съгласно съ законъта за окръжнитѣ ковчежничества.

Часть IV.

Ветеринарната служба относительно эпизоотитѣ.

Чл. 127. Централната ветеринарна служба при Министерството на Търговията и Земледѣлието се състои:

- 1) отъ ветеринарно отдѣление, и
- 2) отъ върховенъ ветеринаренъ сѣвътъ,

Ветеринарното отдѣление се състои отъ единъ началникъ и нужното число инспектори, които всички сж ветеринарни лѣкари.

Ветеринарния сѣвътъ се прѣдсѣдательствува по право отъ Министра на Търговията и Земледѣлието и се състои отъ:

- 1) началникътъ на ветеринарното отдѣление, който е подпрѣдсѣдатель на сѣвта, и който прѣдсѣдательствува въ отсъствието на Министра;
- 2) ветеринарнитѣ инспектори при Министерството на Търговията и Земледѣлието;
- 3) управителятъ на коневодството при Министерството на Търговията и Земледѣлието;
- 4) началникътъ на ветеринарната секция при Военното Министерство;
- 5) Софийскій окръженъ ветеринаренъ лѣкаръ; и
- 6) двама ветеринарни лѣкари опрѣдѣлени отъ Министра на Търговията и Земледѣлието.

1. *Забѣлъжка.* Особенъ правилникъ ще опрѣдѣли правата и обязанноститѣ на ветеринарния сѣвътъ.

2. *Забѣлъжка.* Членовѣтъ на върховния ветеринарний сѣвътъ не получаватъ особено възнаграждение, ако сж на държавна или на общинска служба.

Чл. 128. Всички закони и правилници относящи се до ветеринарната медицина и скотовѣдството, разрѣшаване свободна практика по ветеринарството, усигоряване на добитъка и конкурситѣ се разгледватъ и одобряватъ отъ върховния ветеринаренъ сѣвътъ.

Чл. 129. Върховния Ветеринаренъ Сѣвътъ подлага на конкурсъ, по особенъ правилникъ и программа, кандидатитѣ, които се испращатъ за специализиране въ странство по ветеринарната медицина.

Чл. 130. Окръжната ветеринарна служба се състои отъ окръжния ветеринаренъ лѣкаръ и нужното число околийски лѣкари и фелдшери.

Чл. 131. На държавна и общинска служба се приематъ такива ветеринарни лѣкари, на които е разрѣшена свободна практика по ветеринарната медицина въ Княжеството.

Чл. 132. Разрѣшава се свободна практика по ветеринарната медицина въ Княжеството на лица, които притежаватъ:

- 1) нужнитѣ документи, удостоверяющи, че иматъ право на свободна практика въ страната, гдѣто сж свършили;
- 2) свидѣтелство за завършенъ пълненъ гимназиаленъ курсъ и
- 3) които издържатъ установения Colloquium, прѣдъ Върховния Ветеринаренъ Сѣвътъ.

Часть V.

Разносцитѣ по ограничението и прѣкратаването на эпизоотическитѣ болести.

Чл. 133. Разносцитѣ за ограничението на заразителнитѣ болести ставатъ:

- 1) Отъ държавното съкровище за:
 - а) пазение границата между България и другитѣ държави;
 - б) военнитѣ кордони и нужното пазение съ помощта на войската за отдалечаванieto заразенитѣ мѣстности отъ прилѣпчиви болести;
 - в) дневнитѣ пари на членоветѣ отъ эпизоотическия сѣвътъ;
 - г) централната ветеринарна служба и окръжнитѣ и еколийски лѣкари;
 - д) ветеринарната служба за инспекции, и
 - е) пограничната ветеринарна служба.
- 2) Отъ бюджетитѣ на окръжнитѣ сѣвти:
 - а) дезинфектантни вещества за жителитѣ, които нѣматъ срѣдства и за лѣкуванието на добитъкъ;
 - б) дневнитѣ пари на двамата членове отъ оцѣнителната комисия.
- 3) Отъ бюджетитѣ на градскитѣ общини:
 - а) службата на градскитѣ ветеринарни лѣкари, въ която влизатъ касапницитѣ, панаиритѣ и салханитѣ;
 - б) дезинфектантнитѣ вещества за гражданетѣ, които нѣматъ срѣдства;
 - в) откриванieto и съдържанieto на салханитѣ и панаиритѣ, съгласно съ прѣдписанията на настоящия законъ;
 - г) мѣстнитѣ мѣрки за прѣдпазване и изолиране;
 - д) унищожението или закопаванieto на труповѣтъ и останкитѣ отъ труповете;
 - е) доставяние мѣсто за болници и гробища за добитъкъ.
- 4) Отъ бюджетитѣ на селскитѣ общини:
 - а) заграждение мѣстото за продажба на добитъкъ (панаири, обори и пр.) съгласно съ правилникътъ;
 - б) мѣстнитѣ мѣрки за прѣдпазване и отдалечаванieto;
 - в) унищожението или закопаванieto на труповѣтъ и останкитѣ на добитъкъ и дезинфекцията, когато притежателитѣ имъ сж бѣдни.

б) За смѣтка на притежателитѣ на добитѣкътъ:

а) наблюдението, отдалечаването, пазението, лѣкуванието на болниятъ добитѣкъ, както и дезинфекцията;

б) когато панаиритѣ за добитѣкъ се намиратъ върху нѣкое частно притежание, притежателитѣ на такива панаири заграждатъ мѣстата за продажба на добитѣкъ (панаири, обори и пр.) и се грижатъ за ветеринарната инспекция, съгласно съ законѣтъ.

Чл. 134. Всичкитѣ разноси отъ горниятъ членъ се обявяватъ за задължителни.

Часть VI.

Окончателни распорѣждания.

Чл. 135. За прилѣпчивитѣ болести, които би се появили по добитѣка, принадлежащъ на военнитѣ власти, взематъ се отъ тия послѣднитѣ нуждитѣ мѣрки съгласно духѣтъ на настоящия законъ.

Чл. 136. Военнитѣ власти извѣстятъ веднага мѣстнитѣ административни граждански власти за появяването по добитѣка имъ нѣкоя отъ заразителнитѣ болести, както и за ходѣтъ и прѣкрятването на болестта.

Чл. 137. Гражданскитѣ административни власти извѣстятъ отъ своя страна военнитѣ власти за сжществующитѣ болести въ мѣста, въ които би могли да се прѣдадѣтъ по добитѣка на военнитѣ власти.

Чл. 138. На краятъ на всѣки мѣсець, Военното Министерство испраща въ Министерството на Търговията и Землѣдѣлието статистическа вѣдомость, за заразителнитѣ болести, които е имало въ течението на мѣсецѣтъ по добитѣка на разнитѣ военни части.

Чл. 139. Свидѣтелствата, които се издаватъ отъ официалнитѣ ветеринарни лѣкари и кметовѣтъ за произхождението на добитѣка и за суровитѣ му произведения, както и извлѣченията отъ описѣтъ на добитѣка отъ прѣдпазительната зона сж безплатни и не имъ се полага гербовия зборъ, — когато сж прѣдзначени за вжтрѣшността на страната.

Чл. 140. Лѣкуванието на добитѣка е позволено само на лица, които иматъ за това нуждното разрѣшение.

Чл. 141. Министерството на Търговията и Землѣдѣлието обнародва въ „Държавенъ Вѣстникъ“ всѣки 15 дена статистически бюлетинъ, за състоянието и здравieto на добитѣка въ страната.

Часть VII.

За наказанията.

Чл. 142. Окржжитѣ управители, околийскитѣ началници, кметовѣтъ, ветеринарнитѣ лѣкари и въобще всички административно-полицейски санитарни агенти, както и частнитѣ лица, които би нарушили едно или повече отъ прѣдвиденитѣ распорѣждания въ настоящия законъ се прѣдаватъ на сѣдъ и се наказватъ споредъ обстоятелствата съгласно чл. 215 отъ Огоманския Наказателенъ Законъ.

Сжщо се наказватъ съ затворъ отъ 2 до 6 мѣсеци и съ глоба отъ 100 до 1.000 лева:

а) ония, които въпрѣки заповѣдта за запрѣщение на администрацията допустятъ заразенъ си добитѣкъ да се сношава съ здравия;

б) ония, които би продали или изнесли за проданъ добитѣкъ, за който знайтъ, че е боленъ или съмнителенъ отъ заразителни болести;

в) ония, които безъ позволение на властта, би разровили или купили съ знание трупове или останки отъ умрѣлъ добитѣкъ, отъ която и да е прилѣпчива болестъ или убитъ като повреденъ отъ чума по рогатия добитѣкъ, вжгленъ, сапъ и бѣсъ;

г) ония, които даже прѣди заповѣдта за запрѣщение, би внесли въ България животни, за които знайтъ, че сж болни отъ прилѣпчиви болести, или че сж били изложени на зараза.

Чл. 143. Наказватъ се съ затворъ отъ 6 мѣсеца до три години и съ глоба отъ 100 до 2000 лева;

а) ония, които би продали или извадили за проданъ месо отъ добитѣкъ, за който знайтъ, че е умрѣлъ отъ нѣкоя прилѣпчива болестъ или убитъ като боленъ отъ чума по рогатия добитѣкъ, сапъ, вжгленъ и бѣсъ;

б) ония, които сж станали виновни за прѣдвиденитѣ въ прѣдидущитѣ членове прѣстѣпления, ако отъ тия прѣстѣпления е послѣдвало зараза и на здравия добитѣкъ.

Чл. 144. Всѣкой прѣдприемачъ на транспортъ, който би нарушилъ задължението да дезинфектира материята си, се подлага на глоба отъ 100—1000 лева. Наказва се при това и съ затворъ отъ 6 дена до 2 мѣсеца, ако отъ това нарушение се появи зараза и между здравия добитѣкъ.

Чл. 145. Всѣко нарушение на настоящия законъ не прѣдвидено въ горнитѣ членове, се наказва съ глоба отъ 16 до 400 лева.

Нарушенията на постановленията по правилницитѣ отъ обществената администрация, издадени за изпълнение на настоящия законъ, наказватъ се споредъ случаетѣ съ глоба отъ 1 до 200 лева, наложена отъ мировия сѣдия.

Чл. 146. Ако нарушението е извършено отъ окржженъ управителъ, околийски началникъ, кметъ, ветеринаренъ лѣкаръ или полицейски чиновникъ, наказанието се удвоява.

Т а к с а.

Чл. 147. За санитарно-ветеринарната визитация на пунктоветѣ, опрѣдѣлени за наблюдение добитѣка и суровитѣ му произведения, които се внасятъ въ държавата, събира се такса съгласно чл. 4-й отъ Закона за внасяние и изнасяние на едъръ и дребенъ добитѣкъ и суровитѣ му произведения.

Чл. 148. За дезинфекцията на добитѣка, прѣдписана отъ настоящия законъ както и на разни други вещи и хората, ще се взима такса съразмѣрно разносикитѣ, които станатъ при подобна операция.

Чл. 149. Подробноститѣ за приспособлението на настоящия законъ ще се опрѣдѣлятъ съ особенни правилници.

Чл. 150. Отмѣняватъ се всичкитѣ распорѣждания, които противорѣчатъ на настоящия законъ.

Конст. Досевъ: Г-да прѣдставители! И тукъ въ настоящия законопроектъ се прѣдвижда, че съ единъ правилникъ ще се урегулиратъ нѣкакви права и длѣжности. Въ първата забѣлѣжка на чл. 127-й отъ тоя законопроектъ е казано, че съ особенъ правилникъ ще се опрѣдѣлѣтъ правата и обязанноститѣ на ветеринарния съвѣтъ. Азъ мислѣхъ, г-да прѣдставители, че ние не трѣбва да допускаме да се опрѣдѣлѣтъ съ правилникъ правата и обязанноститѣ на чиновницитѣ. Опрѣдѣлението на подобни права и обязанности не може да бѣде освѣтъ съ законъ. Тѣ трѣбва да бѣдѣтъ обсъдени въ Камарата и опрѣдѣлени точно, за да не даваме възможностъ на чиновницитѣ да произволничатъ както обичатъ. Напротивъ, тия тѣхни права и обязанности ние трѣбва да ги туримъ въ извѣстна рамка и да не позволяваме да излизатъ отъ нея. Затова моля, да се съгласите да прѣпоръчате на комисията, която има да разгледва настоящия законопроектъ, да има това обстоятелство прѣдъ видъ и да унищожи тая забѣлѣжка. (Обръща се къмъ прѣдсѣдателъ.)

Г-нъ Прѣдсѣдателю! Азъ ви моля да се повика г-нъ Министръ на Вътрѣшнитѣ Дѣла, защото, може би, той ще пожелае да отговори на това, което прѣдлагамъ и може би ще се съгласи на това, което азъ искамъ; а това е много важно. (Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Моля г-нъ докладчика да продължава.) Азъ прѣдъ него желяхъ да повторѣхъ това, което казахъ. Нека дойде г-нъ Министръ, защото, може би, да се съгласи на това, което прѣдлагамъ, и съ това ще се улесни приеманieto. (Г-нъ Министръ Ив. Евс. Гешевъ дохожда въ засѣданието.) Азъ считамъ за нужно да повторѣхъ това, което казахъ по-напрѣдъ, за да има възможностъ г-нъ Министръ да го чуе и разбере и ще апелирамъ къмъ него да се съгласи съ това мое искание. (Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Г-нъ Досевъ, когато дойде да се разисква тоя законопроектъ членъ по членъ, можете да направите каквото щете прѣдложение.) Азъ казахъ, г-да, че въ първата забѣлѣжка на чл. 127-й се постановява, щото съ особенъ правилникъ да се опрѣдѣлѣтъ правата и обязанноститѣ на ветеринарния съвѣтъ. Азъ обаче, като нѣмамъ нищо противъ приеманieto по принципъ на настоящия законопроектъ, намирамъ за нужно и ви моля да се съгласите и вие наедно съ мене, да прѣпоръчате на почитаемота комисия, която ще се занимае съ тоя законопроектъ, прѣди да го внесе за второ четение, да отхвърли тая забѣлѣжка и да не допуца щото правата и длѣжноститѣ на който и да е чиновникъ да се опрѣдѣлѣтъ съ правилници; защото тѣхнитѣ права трѣбва да бѣдѣтъ прѣвидени и опрѣдѣлени въ закона, т. е. за да се поставятъ въ невъзможностъ чиновницитѣ да излизатъ вънъ отъ рамкитѣ на закона. Само тогава ще можемъ ние да туримъ редъ въ прилаганieto на нашитѣ закони; само тогава ще дадемъ да разберѣтъ чиновницитѣ, че тѣ немогѣтъ да излизатъ въ своята дѣятелностъ вънъ отъ постановленията на закона. Сега, като правѣхъ това прѣдложение, азъ смѣтамъ, че г-нъ Министръ ще се съгласи съ мене и ще прѣпоръча отъ своя страна да се махне тая забѣлѣжка,

като за тая цѣль внесе допълнителенъ проектъ за уредение правата и задѣлженията на ветеринарния съвѣтъ, които искатъ да се уредѣтъ съ особенъ правилникъ.

Петко Горбановъ: Азъ гледамъ, че почитаемия депутатъ отъ Ески-Джумая на пълно приема по принципъ сега прочетения законопроектъ. И понеже той се впусна да говори за нѣкои подробности, за които може да се говори при второто четение, азъ моля почитаемото Собрание да се произнесе за приеманieto по принципъ на тоя законопроектъ; а за подробноститѣ да остане да се дебатира при второто му четение. Кожкото за правилницитѣ, г-нъ Каравеловъ обясни по-добрѣ, какво значение иматъ тѣ за доброто прилагане на законитѣ. За туй, всичко това, което сега г-нъ Досевъ говори по тоя въпросъ, той може и има всички права да говори за сжщото нѣщо, когато се яви тукъ законопроектътъ на второто четение. И тогава, ако приемемъ неговитѣ възгледи, волята му ще бѣде изпълнена. Сега обаче, за да се не губи врѣме, прѣдлагамъ да се приеме законопроектътъ по принципъ и да се прати на надлежната комисия.

Янко Чучарковъ: Г-да прѣдставители! Азъ взехъ думата не да говоря по законопроекта за санитарно-ветеринарната полиция, но да кажа, че съмъ забѣлѣжилъ не само азъ, но и цѣлото Собрание, за жалостъ, че, когато се четѣтъ законопроектитѣ, респективнитѣ министри не присѣствуватъ (Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Говорете по въпроса, г-нъ Чучарковъ.) Всѣки денъ този намекъ се прави отъ г-да прѣдставителитѣ и ние гледаме, че на официалнитѣ скамейки г-да министритѣ дохождатъ единъ по единъ, когато се знае, че въ Нар. Собрание не се разискватъ само законопроекти, но и въпроси не само отъ единъ клонъ на управленieto, но и отъ разни клонове. За това азъ мислѣхъ, че г-да министритѣ трѣбва да не прѣнебрѣгватъ тия правила или тия свои обязанности. (Прѣдсѣдателствуващия Д-ръ Георги Янколовъ: Този законопроектъ е внесенъ отъ г-на Министра на Търговията и Землѣдѣлието г-нъ Ив. Евс. Гешева и той е тукъ). Сега е тукъ, но азъ мислѣхъ, че г-да министритѣ трѣбва да присѣствуватъ всѣки пѣтъ въ засѣданието, та да ги не чакаме.

Георги Добриновичъ: Г-нъ Досевъ иска да застави г-на Министра да внесе допълнителенъ законопроектъ, съ който да се урежда това, за което се касае първата забѣлѣжка къмъ чл. 127-й, т. е. за да се избѣгне правилника, който се прѣдвижда за прилагане на тоя законъ. Азъ обаче мислѣхъ, че ние не сме въ правото си да заставаме г-да министритѣ да внасятъ допълнителни законоположения. Г-нъ Министръ е внесълъ тоя законопроектъ като е считалъ, че той е достатъченъ и че въ него сж изложени всички ония постановления, които той мислилъ, че сж достатъчни въ дадения случай. Ако г-нъ Досевъ мисли, че би трѣбвало да се внесѣтъ допълнителни законоположения, той като народенъ прѣдставителъ има право да направи прѣдложение подписано отъ нужното число прѣдставители и да го внесе. Но ние не сме въ правото си да заставаме г-на Министра да внесе допълнителенъ законъ; защото, ако мис-

лимъ, че това, което се прѣдлага, не е право, ние можемъ да отхвърлимъ законопроекта, но не и да заставаме г-на Министра да внесе допълнителенъ законопроектъ.

Относително отсъствието на г-да министритѣ азъ вѣрвамъ, че е достатъчно когато присѣдствуватъ само респективния Министръ, когато се разгледва законопроектъ внесенъ отъ него. А да заставаме всичкитѣ г-да министри да присѣдствуватъ, азъ мисля, че това е излишно, особено когато ние искаме отъ тѣхъ да внесатъ бюджетно-проектитѣ и други нѣкои законопроекти на врѣме и когато искаме отъ тѣхъ да внесатъ разни законопроекти касателно уреждането нуждитѣ на населението. Ето защо азъ мисля, че ние не трѣбва настоятелно да искаме отъ г-да министритѣ да стожатъ на мѣстата си, когато нѣматъ работа, особено както е случая съ настоящия законопроектъ.

Д-ръ Минчо Цачевъ: Г-да народни прѣдставители! Азъ желямъ да направя една забѣлжка на почитаемата лѣвица, която често повдига такива въпроси. (Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Говорете по въпроса, г-нѣ Цачевъ. Нѣма нужда да говорите за лѣвицата). Г-да народни прѣдставители, ние много пжти обичаме да казваме работи — нека ми бжде позволено да се изразя така — които излизатъ само отъ търбуха ни. Ние имаме основенъ законъ — Конституцията — който въ чл. 90 ясно казва, кога трѣбва да присѣдствуватъ министритѣ и кога не. (Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Говорете по приеманieto по принципъ законопроекта.) Азъ говоря по приеманieto по принципъ на законопроекта, защото казватъ нѣкои г-да, че г-да министритѣ трѣбва да бждатъ тукъ. Членъ 90 отъ Конституцията казва. (Чете): „Министритѣ могатъ да се намиратъ въ засѣданията на Събрание и да взиматъ участие въ прѣпирнитѣ. Събрание е длъжно да изслушва министритѣ всѣки пжтъ, когато они искатъ думата“. Могатъ да присѣдствуватъ, така е казано въ Конституцията. Прочее, гдѣ е казано тукъ, че министритѣ непрѣменно трѣбва да присѣдствуватъ, както г-нѣ Чучарковъ каза. Това е казано въ основния нашъ законъ, за когото вие постоянно плачите да го пазимъ, и затова ние не можемъ да излѣземъ внѣ отъ неговитѣ рамки. Слѣдователно, не можемъ да задължимъ г-да министритѣ да присѣдствуватъ непрѣменно въ засѣданието, защото самиятъ основенъ законъ не ги задължава да правятъ това. И веднѣжъ за всѣгда тоя въпросъ трѣбва да се разрѣши. Въ сжщия чл. 90-й е казано могатъ (Янко Чучарковъ: Прочетете по на долѣ и ще видите, че сж длъжни да присѣдствуватъ.) По нататѣкъ нѣма да се казва това, а се говори, че Князътъ може да назначава комисари на мѣсто министритѣ. Слѣдователно, желямъ, щото тоя въпросъ да се уреди веднѣжъ за всѣкога, за да не губимъ врѣме.

Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Понеже никой не иска думата, ще туря на гласуване приеманieto по принципъ и испращанieto на надлежната коммисия законопроекта за санитарно-ветеринарната полиция. Които отъ г-да прѣдставителитѣ приематъ по принципъ и да се испрати на надлежната коммисия тоя законопроектъ, да си вдигнатъ ржката. (Болшинство.) Приема се.

Г-да прѣдставители! Часътъ е 5. Желаетъ ли Народното Събрание да се продължава засѣданието още? (Гласове: Желаетъ! Други гласове: Не желаетъ.) Които отъ г-да прѣдставителитѣ желятъ да се продължава засѣданието, да си вдигнатъ ржката (Гласове: Меншинство! Други гласове: Болшинство.)

Моля, г-на квестора да провери гласовѣтѣ.

Квесторъ Иванъ Московъ: 29 души вдигатъ за.

Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Значи, меншинство е.

Петръ Пешевъ: Азъ моля да се тури на дневенъ редъ за слѣдующето засѣдание разискване по въпроса: да ли е съвмѣстима длъжността касиеръ при земледѣлческитѣ каси съ длъжността народенъ прѣдставителъ.

Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Г-нѣ Пешевъ прѣдлага да се тури на дневенъ редъ за слѣдующето засѣдание обяснение по въпроса: да ли е съвмѣстима длъжността касиеръ при земледѣлческитѣ каси съ длъжността народенъ прѣдставителъ. Койго приема да се тури това прѣдложение на г-на Пешева на дневенъ редъ за слѣдующето засѣдание, да си вдигне ржката. (Гласове: Меншинство, Други гласове: Болшинство.) Пада.

Атанасъ Краевъ: Срамота е да се казва пада.

Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Моля г-на квестора да провери гласовѣтѣ.

Квесторъ Иванъ Московъ: Болшинство е, г-нѣ Прѣдсѣдастелю.

Прѣдсѣдастелствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Ще се тури на дневенъ редъ.

Стефанаки Хр. Саввовъ: Азъ има да направя едно запитване къмъ г-на Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла за уволнението съ указъ подъ № 114 отъ 19-й Февруарий т. г. отъ длъжностъ въ качеството си на съвѣтници на Вратчанския Окръженъ Съвѣтъ: Хр. Симидовъ, Хр. Ракиловъ, Мито Орозовъ, Лазаръ Станевъ, Тодоръ Даскаловъ, Василь Николчовъ, Нино Даковъ и Петко Геновъ. (Гласове: Да го прочете.) — (Чете.)

„До г-на Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла.

Запитване

Отъ Вратчанския Народенъ Прѣдставителъ Стефанаки Хр. Саввовъ.

Съ указъ № 114 отъ 19-й Февруарий т. г. сж уволнени отъ длъжностъ въ качеството си на съвѣтници на Вратчанския Окръженъ Съвѣтъ: Христо Симидовъ, Христо Ракиловъ, Мито Орозовъ, Лазаръ Станевъ, Тодоръ Даскаловъ, Василь Николчовъ, Нино Даковъ и Петко Геновъ, които бѣхж избрани и утвърдени съгласно закона за Окръжнитѣ Съвѣти.

Отъ този указъ се констатираше, че поменатитѣ избрани и утвърдени Окръжни Съвѣтници се уволняватъ отъ Държавния Глава по докладъ на г-на Министра на Вътрѣшнитѣ Дѣла, вслѣдствие на самоволно подаване оставки.

Понеже поменатитѣ членове на Вратчанския Окръженъ Съвѣтъ, до колкото знамъ, никога не сж си подавали оставката

и слѣдователно съ доклада си г-нъ Министръ е прѣдалъ на Държавния Глава не истинни данни за уволнението на казанитѣ съвѣтници, то азъ въ качеството си на Народенъ Прѣдставитель правя на г-на Министра на Вжтрѣшнитѣ Дѣла слѣдующето запитване:

1) На какви данни се е основалъ г-нъ Министръ, като е доложилъ на Държавния Глава, че горѣпоменатитѣ Окржнн Съвѣтници сж си подали самоволно оставката?

2) Ако нѣма такива данни, то на какви законни основания г-нъ Министръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла съ докладътъ си е поискалъ уволнението на горѣпоименованитѣ членове на Вратчанския Окржнн Съвѣтъ?

3) Не счита ли г-нъ Министръ на Вжтрѣшнитѣ Дѣла, че съ уволнението по такъвъ начинъ на изборнитѣ служители, се нарушава принципътъ проведенъ въ Конституцията на Българското Княжество и дѣйствующитѣ въ страната закони за общинското самоуправление на българскитѣ граждане? и

4) Ако ли пакъ г-нъ Министръ се е основалъ на невѣрни донесения отъ своитѣ подвѣдомственни органи за уволнението на горѣпоменатитѣ членове на Вратчанския Окр. Съвѣтъ, то какво мисли да направи съ доносителитѣ и не мисли ли да въстанови правото и длъжноститѣ на казанитѣ Окр. Съвѣтници?

Слѣдъ като отговори г-нъ Министрътъ, азъ си запазвамъ правото да говоря.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Ще се проводи това запитване на надлежния министръ.

Има прѣдложение отъ г-на Александра Арсениева...

Георги Добриновичъ: Минжлата година избрахме двѣ анкетни комисии, отъ които едната да констатира нарушенията, станжли въ Стамболовия режимъ, а другата да констатира всички злоупотрѣбления вършени въ Нар. Събрание до 18-й Май. На едната се даде срокъ до 6 мѣсеци, за да прѣдстави своя докладъ, а на другата бѣше опрѣдѣлено прѣди отварянието на Събранието да прѣдстави своя докладъ, обаче и до днесъ нито едната, нито другата сж прѣдставили докладитѣ си. На всичкитѣ членове на тия комисии е плащано и сж работили, както се научаваме, но тѣхната работа не сме видѣли още. За това, моля да се искаже желание, щото тия комисии да внесжтъ незабавно своитѣ доклади, които да се туржтъ сжщеврѣменно и на дневенъ редъ. (Гласове: Прието — Атанасъ Краевъ: Съ прибавка, слѣдъ като се раздаджтъ прѣдварително на г-да прѣдставителитѣ.) Азъ казахъ да се искаже желание, щото незабавно да се туржтъ на дневенъ редъ. Ние тогава можемъ да разрѣшимъ въпроса, защото врѣмето е кратко. (Атанасъ Краевъ: Но трѣбва да се раздаджтъ нали?) Разбира се, да се раздаджтъ на всѣки отъ г-да прѣдставителитѣ. А слѣдователно да се пратжтъ и на всички вѣстници.

Дамянъ Ц. Вълчевъ: Азъ взехъ думата и щехъ да направя сжщото прѣдложение, което направи и г-нъ Добриновичъ по докладитѣ на анкетнитѣ комисии, натоварени едната съ изслѣдване злоупотрѣбленията прѣзъ Стам-

боловия режимъ, а другата да констатира всичкитѣ злоупотрѣбления, вършени въ Нар. Събрание до 18-й Май. Нѣколко пѣти вече става дума за тия доклади и нѣкои отъ членовѣтъ на тия комисии обѣщахъ, че ще се внесжтъ докладитѣ, но тѣ не изпълнихъ своитѣ обѣщания. Най-послѣ и почитаемото бюро каза прѣди нѣколко врѣме, че подиръ петъ дена ще се раздаджтъ; но отъ тогава и до сега се минахъ нѣколко пѣти по 5 дена и тия доклади не сж раздадени още. Заради това, за да се тури край на всичко това, азъ поддържамъ прѣдложението на г-на Добриновича и моля да се вземе едно рѣшение, щото най-късно до утрѣ или до другия денъ, да се раздаджтъ тия доклади.

Конст. Досевъ: Азъ моля да се тури на дневенъ редъ разискванието на въпроса, трѣбва ли да се призоваватъ и на нашитѣ призвания, трѣбва ли да се отзоваватъ г-да министритѣ, когато ние имъ направимъ нѣкои запитвания. Членъ 43-й отъ правилника казва: (Чете.) „Прѣдставитель, който иска да направи запитване къмъ нѣкой министръ, трѣбва да яви прѣдварително на Събранието, за да се тури запитванието му на дневенъ редъ, като сжщеврѣменно го прѣдстави писменно на бюрото.“ Азъ съмъ направилъ запитвания — двѣ сж, по едното е скорошно, а другото прѣди три седмици — изпълнилъ съмъ всичкитѣ формалности, които се изискватъ въ такива случаи; обаче става три пѣти какъ подигамъ тоя въпросъ че г-нъ министрътъ не отговаря, но никакъвъ гласъ нѣма да се е отзовалъ и до сега. (Движение между дѣсницата.) Вижда се, че г-да прѣдставителитѣ отъ дѣсницата, щомъ подигнатъ тоя въпросъ гледатъ на него, като на нѣщо особено, като че, ако прѣдизвиквамъ г-на Министра да отговори, му готвижъ нѣкакъвъ блямъ. Заради това, и не допускамъ даже да говоря. Азъ мисля, че или ние сами трѣбва да запазимъ своитѣ права или пакъ трѣбва да дойдемъ до печалното заключение, че въ нашата камара конституционния принципъ е изопаченъ; защото вмѣсто Нар. Събрание да бжде господаръ на министерството, излиза, че министерството е господаръ на Нар. Събрание. (Ржкоплѣскание отъ лѣвицата.) Това е непростимо и неприлично за камарата, и за това азъ моля да се съгласите и да поканимъ г-на Прѣдсѣдателя да се съгласи да се тури на дневенъ редъ разискванието на тоя въпросъ. Нека г-нъ Министрътъ да отговори на всички тия запитвания, защото има и други, които сж направени и които ще се направжтъ. Ако не сж направени до сега и други запитвания, то е за туй, защото не се е казало поне, да ли ще отговоржтъ на направенитѣ до сега или не. Азъ повтарямъ да кажъ, че има запитвания останжли още отъ минжлата година, на които не е отговорено и до днесъ. Азъ не разбирамъ каква може да бжде тая практика, да не отговаря единъ министръ, когато го запита тукъ въ Нар. Събрание единъ депутатъ. Защото чл. 107-й отъ Конституцията дава право на депутатитѣ да правжтъ запитвания. Това трѣбва да стане, защото ние когато сме дошли тука, сме се кѣили, че ще да пазимъ тая Конституция. Ето, заради това, азъ прѣдлагамъ, щото за идущето засѣдание да се обсъди това поведение на г-да министритѣ и за това правя прѣдложение.

Георги Шиваровъ: Моля да се тури на дневен редъ за идущето заседание предложението, което внесохъ и което е подписанно близу отъ половината на г-да представителитъ, именно за намаление на беглика. Това предложение моля да се напечата и да се раздаде на г-да представители.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Г-нъ Александръ Арсениевъ има думата.

Александръ Арсениевъ: Азъ не съмъ искалъ думата. Азъ само подадохъ едно запитване.

Иванъ Абрашевъ: Слѣдъ менъ станахъ мнозина и говорихъ, а за менъ не дойде редъ....

Нено К. Ковачевъ: Азъ земахъ думата, за да направя запитване къмъ г-на Министра на Финанситъ: има ли той намѣрение да сключи търговски договори съ съседнитъ намъ държави: Сърбия, Ромъния, Турция и други. Моля това ми запитване да се тури на дневен редъ. Сега, азъ го поднасямъ на бюрото. (Отива и го подава на бюрото.)

Иванъ Абрашевъ: Напълно ще се съглася съ предложението на г-на Добриновичъ. Както ви е извѣстно, минжлата година е избрана комисия, и ние още не знаемъ какво е тя направила. Пб-умното е да направимъ запитване къмъ г-на Прѣдсѣдателя на Събранието, защо не ни е представенъ докладътъ на тая комисия, за да знаемъ какво е тя направила за всичкитъ смѣтки на Нар. Събрание. Ние само даваме зоръ за комисии, но не питаемъ г-на Прѣдсѣдателя да ни каже, какво сж направили тѣ. Прѣдсѣдательтъ на тая комисия е г-нъ Д-ръ Даневъ и членъ е г-нъ Антикаровъ, но отъ тѣхнитъ уста не излѣзва никакъвъ гласъ. Ние искаме смѣтки, но тѣ мълчатъ и нищо не обясняватъ, какво сж работили прѣзъ цѣлото врѣме. Освѣня това, присѣдинявамъ се напълно къмъ мнѣнието на г-на Добриновича и искамъ да се тури на дневен редъ утрѣ да дойджтъ да представжтъ своя докладъ.

Колкото се отнася до въпроса на г-на Досева, до неговото запитване къмъ г-на Министра на Вжтрѣшнитъ Дѣла, мисля, това е обща болестъ на оппозицията. Той възбуди тоя въпросъ и въ минжлогодишната сессия, и лани още земахме рѣшение, да се остави безъ послѣдствие. (Конст. Досевъ: Ще го правя въ всѣко заседание.) Това е противъ Правилника и основния нашъ законъ. Ние имаме Правилникъ

и специална статия въ Конституцията, които прѣдвиждатъ кога единъ прѣдставителъ дава запитване, и кога то се туря на дневен редъ. (Конст. Досевъ: Конституцията заповѣдва.) При това, всѣки знае какво е запитването на г-на Досева. Вие всички знаете, отъ каква общественна полза е то. То е едно запитване на политическа болестъ, за която нѣма никакъвъ лѣкъ и която се исцѣрява само отъ врѣмето; никакви медикаменти не струватъ за нищо. Нашитъ избиратели сж ни пратили тука да работимъ, да правимъ закони за общитъ интереси на страната, да уравнисимъ бюджета (Конст. Досевъ: И да търсимъ смѣтки.), и да си отидемъ съ убѣждението, че сме извършили туй, което нашия мандатъ ни налага, а не да правимъ партизански запитвания.

По второто предложение на г-на Досева, правя второ предложение, да се остави то безъ послѣдствие, както направихме и въ по минжлото заседание. Тия работи си иматъ редъ, и тѣ го знажтъ, а и Камарата знае, кога да се турятъ на дневен редъ. И прѣдлагамъ утрѣ да имаме заседание.

Георги Добриновичъ: Г-да прѣдставители! Има грѣшка г-нъ Абрашевъ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Думата има г-нъ Велчевъ, а вие си сѣднете на мѣстото, г-нъ Добриновичъ. Нѣмате думата.

Велчо Велчевъ: Като членъ на комисията, за която говори г-нъ Добриновичъ, именно като членъ на комисията избрана, за да изучи дѣлата на Стамболовия кабинетъ, имамъ честь да заявя на Събранието, че до колкото знажъ, рапорта на тая комисия ще бжде на скоро представенъ на почитаемото Нар. Събрание. Той се печати вече, и се надѣвамъ въ петъкъ да бжде внесенъ и раздаденъ на г-да прѣдставителитъ.

Прѣдсѣдателствующий Д-ръ Георги Янколовъ: Има предложение утрѣ да имаме заседание. Който приема това предложение, да си вдигне ржката. (Малцина вдигатъ.) Пада.

Идущето заседание ще се държи въ Петъкъ, и ще имаме продължение отъ днешния дневен редъ

Засѣданието се закрива.

(Затворено въ 5 часа и 15 минути слѣдъ пладнѣ.)

Прѣдсѣдатель: Т. Теодоровъ.

Секретари: { Дам. Цековъ.
Дим. Марковъ.
Ат. Краевъ.
Геор. Юруковъ.

Подпрѣдсѣдатели: { Д-ръ Г. Янколовъ.
Д-ръ Ст. Даневъ.

Секретари: { Мих. Takeвъ.
Никола Козаревъ.
Алекси П. Ангеловъ.
Манолъ Стефановъ.

Началникъ на Стенографическото Бюро: Хр. П. Константиновъ.